

adhuc secum militare cuperet requisivit
Aox ille residens cuncta sibi constare
 suavia ac se nolle econtra ulterius reuo
 cari rñdit. Tunc sancto anuente ut res
 quiesceret ille deposito capite rursus in
 domo obdormiuit. Dum in britania
 predicaret et sibi et socijs Rex britaie ho
 spiciu denegasset subulcus regis regres
 sus a pascuis receptam prebendam in
 palacio ad tugurium proprium referens
 uidit beatu Germanum cu socijs fame
 et frigore laborantes quos in domo sua
 benigne recepit et unicum vitulum que
 habebat hospitibus occidi precepit. Post
 cenam sanctus Germanus omnia ossa vitu
 li super pelles componi fecit et ad ora
 tionem vitulus sine mora surrexit. Se
 quenti die Germanus regi festinus oc
 currit et cur ei hospiciu denegauit pos
 tenter inquit. Tunc rex vehementer at
 tonitus sibi respondere non potuit. Et ille
 Egredere inquit et regnum meliori dimit
 te Germanus igitur dei mandato subul
 cu cu uxore unire fecit et vniuersis sus
 pentibus reges constituit. Et ex tunc re
 ges de subula genere preuantes dominan
 tur genti britonum. Cum saxones contra
 britones dimicarent et se paucos uideret
 sanctos ide transeuntes uocauerunt et ab
 eis predicati certatim omnes ad bap
 tismi gratiam conuolabant. Die igitur
 pasche ex feruenti fidei amore proiectis
 armis pponunt fortiter preliari. Quod
 alij audientes contra ierines sperant sed
 germanus latens cu suis omnes ammo
 nuit ut cum ipse alia clamaret omnes
 sibi vno clamore respondeant. Quod cu
 factum esset tantus hostes sup se iam ir
 ruentes terrores inuasit ut proiectis armis
 non solum montes sed celum sup se ru
 re putaret cunctiqz diffugerunt. Quada vi
 ce du p augustudu trahens ad tuulm

sancti cassiani episcopi deuenisset quomodo
 se haberet inquit. Ille statim ex tumu
 lo cunctis audientibus sic respondit
 Dulci quiete perfruor et aduentum rei
 demptoris expecto. Et ille quiesce p lon
 gum i xpo tempus et pro nobis attena
 intercede ut obtinere sacre resurrectionis
 gaudia mereamur. Dum apud Ras
 uennam deuenisset a regina placida et fi
 lio suo valentimano honorifice suscep
 tus est. Hora vero cene Regina misit ei
 vas argenti amplissimum delicatioribus
 cibis plenum. Quod ille sic suscepit ut
 citos simul traderet et sibi pro pauperibus
 ipsum vas argenti retineret. Loco vero
 muneris misit Regine scutellam ligneam
 panem ordeaceum continentes. Quod illa
 libenter recepit et vas illud postmodum
 argento texit. Quadam autem uice dum
 predicta Regina eum ad diuuium ius
 tassz ille benigne anuens ab hospicio suo
 usqz ad palaciu eo qz ieiunijs et oracoi
 bus esset confectus asino deferente por
 tatus est. Sed dum comederet asinus
 sancti Germani mortuus est. Quod regia
 audiens equu mire mansuetudinis epis
 copo presentari fecit. Quem intuens ait
 Meus michi asinus presentetur quia qui
 me huc attulit reportabit. Pergensqz ad
 cadauer. Surge inquit musculo reuertamur
 hospicio. Statimqz subsilens seip
 sum concussit et quasi nichil mali passus
 esset Germanum ad hospiciu deporta
 uit. Sed anteqz de rauenna exiret pre
 dixit qz neqz in hoc seculo diutius mo
 raretur. Post modicum febre corripitur
 et die vij. in domino moritur et corpus
 eius ad gallias sicut a regina petierat
 transportat. Obijt circa annos domini
 cccc. xxx. Vixit cum sanctus Germanus
 bto eusebio vercellen episcopo pmissis
 qz in sui reuersione ecclesiaz qua funda uerat

sibi dedicaret cum intellexisset sanctus
Eusebius beatum Germanum episcopo de
corpore ecclesiam suam dedicaturus cer
reos accendi iussit. Sed quanto plus
accendebantur. tanto plus extingues
bantur. Quod uidens eusebius intellexit
dedicationem aut alio tempore fieri oport
ere aut alteri episcopo reseruari. Cum
igitur beati Germani corpus vercellis de
latum fuisset mox in predictam ecclesiam
inducitur et statim ceteri omnes diuinitus
inflammantur. Tunc sanctus Eusebius
promissionis beati Germani meminit et
quod uiuens se facturum promiserat
mortuum fecisse cognouit. Hoc ita oport
uit accipi ut non intelligatur de magno
Eusebio vercellensi quod tempore ipse
us factum sit hoc. Nam ipse sub ual
ente imperatore mortuus fuit et a morte
ipsius usque ad mortem sancti Germani
ultra annos 1. effluxerant. fuit et alius
Eusebius sub quo istud quod enarra
tur euenit

De sancto eusebio

Eusebius dicitur ab eo quod est
bonum et sebe quod dicitur elo
quencia uel stacio. uel eusebius sonat bo
nus cultus. Ipse namque habuit bonita
tem in sanctificatione sui. eloquentiam
in defensione fidei. Stacionem in constan
tia martirij. bonum cultum in reuerentia dei

Eusebius semper uirgo existens
dum adhuc cathecumenus esset ab euse
bio papa baptisma suscepit et nomen
In quo baptismo manus angelice uir
se sunt que ipsum de sacro fonte leua
uerunt. Matrona quedam eius pulchri
tudine capta cum ipsius cubiculum uel
let adire custodientibus angelis perue
nire non potuit. Unde facto mane ad
eius pedes proadit et ab eo uentem percipit

Ordinatus presbiter tanta sanctitate
emittit ut in missarum solennijs iter man
us ministerium angelicum appareret. Post
hoc cum arriana pestis totam italicam inficeret
Impatore constantino eadem heresi fauente.
Julianus papa eusebium in vercellensium episcopo
consecrauit qui tunc obtinebat iter alias ur
bes italiane principatum. Quod heretici audien
tes omnes fores ecclesie claudere fecerunt.
At eusebius urbe ingressus ante hostium ma
ioris ecclesie que est be. marie genua flexit
et omnia hostia sua mox oratione aperuit. Aux
encium mediolanensem episcopo heretica prauitate
corruptum de episcopatu eiecit et pro eo uir
tum catholicum dyonisiu ordinauit. Sic
et eusebius totam ecclesiam occidentis et ana
thasius totam ecclesiam orientis ab arriano
rum peste purgabatur. Arius namque presbiter
alexandrinus fuit qui christum puram creaturam esse
dicebat. Asserens quod erat quoniam non erat et quod
propter nos factus est ut nos pro eum tanquam pro
instrumentum deo crearet. Et ideo magnus
constantinus celebrari fecit Nicenum concilium
ubi error condemnatus est. Ipse autem
postmodum miserabili morte interijt.
quia omnia viscera et intestina per seces
sum emisit. Constantinus autem con
stantini filius ipsa heresi corruptus fuit.
Quo circa constantinus imperator con
tra Eusebium plurimum indignatus mul
torum episcoporum concilium conuocauit
et dyonisiu accersiu multasque episto
las ad Eusebium destinauit. Qui scis
ens malitiam in multitudine prevalere
uicem contempsit. Et suam senectutem
opposuit. Unde imperator statuit con
tra eius excusationem in mediolanensi
urbe que prope erat concilium celebra
ri. Ubi cum Eusebium desse uideret
Iussit arrianos fidem suam describere
Et dyonisiu episcopum mediolanen
sem ac christi. episcopos eidem fidei subscribere

Quod audiens eusebius ex urbe sua pro-
 fecit medyol. exijt et se multa passurum
 predixit. **C**um igitur ad quendam fluvium
 venisset ut mediolanum pergeret nauis pro-
 cul ex alia parte fluminis existens eo ven-
 tente ad eum venit et ipsum cum socijs
 sine gubernatore alio transportauit. tunc
 ei predictus dyonisius obuiauit et ad pe-
 des eius pro cadens veniam postulauit. **C**um
 igitur eusebius ab imperatore nec minis
 nec blanditijs flecti posset coram omni-
 bus dixit. Vos dicatis filium minorem
 esse patre. cur ergo michi filium meum et disci-
 pulum pretulistis. **N**on est enim discipulus
 super magistrum nec seruus super dominum
 suum. nec filius super patrem. **Q**uia illi
 ratione commoti statim cyrographum que
 scripserant et cui dyonisius scripserat ei ob-
 tulerunt. **A**t ille. **R**equa quod post filium
 scribam cuius auctore ipsum sed istum incen-
 dit. nouumque subscribam si uultis con-
 scribite. **S**icque nutu dei succensus est cyro-
 graphus. **C**ui dyonisius et alij christi. epis-
 scopi subscripserunt. Rursumque arriani alium
 cyrographum scripserunt et eusebio et
 alijs episcopis ut subscriberent tradiderunt.
Sed cum ab eusebio animati nul-
 latenus consentiret ceperunt plurimum
 gratulari quod cyrographum cui coacti sub-
 scripserant penitus combustum uidebant.
Tunc iratus constantinus eusebium volun-
 tati arrianorum tradidit qui protinus ipsum
 de medio aliorum episcoporum rapiens et
 durius flagellantes eum per gradus pala-
 tium a summitate usque ad imum. et rursus ab
 ymo usque ad summum traxerunt. **C**um ergo
 capite quassato multum sanguinem fudis-
 set et adhuc non assentiret uinctis post-
 tergum manibus per collum cum fune
 ipsum traherent. **I**pse autem gratias agens
 dicebat se pro confessione fidei catholice
 mori esse paratum. **T**unc constantinus

libertum papam dyonisius paulinum
 et omnes alios episcopos qui eius exem-
 plo fuerant inuicem in exilium mitti fecit.
Eusebium vero apud scitopolim in urbe pa-
 lestine arriani duxerunt et ipsum in qua-
 dam loco sic artificio recluserunt ut esset
 illo longitudine breuior latitudine angu-
 stior. ita ut curuatus nec pedes exten-
 dere nec se in latera altera uertere posset. ca-
 pitumque depressis humeros tantum et cubi-
 tos mouere ualebat. **D**ez constantino
 defuncto **J**ulianus eidem succedens. **E**t
 omnibus placere uolens iuberet exulatos
 episcopos reuocari et deorum templa ape-
 riri et pacem frui sub lege quam quisque uellet.
Et sic eusebius inde exiens ad athanasium
 venit et quanta passus fuerat eidem exposuit.
Defuncto autem iuliano et **J**ouiniano
 regnante sopitis arrianis eusebius ver-
 cellas rediit et eum ipse cum magna exul-
 tatione suscepit. **S**ed itaque ualente reg-
 nante arriani repululant et eusebium do-
 mum uallantes et extra domum supinum
 ipsum trahentes lapidibus eum obruerunt
 et sic ad dominum feliciter migrans in ec-
 clesia quam ipse construxerat sepultus est.
Fertur quod hanc gratiam sue ciuitati **E**u-
 sebius a deo suis precibus impetrasse ut
 nullus arrianus ibidem uiuere possit. **V**ixit
 autem secundum cronica administrans lxxxviij.
 annis. **F**loruit circa annos domini ccc. l.

De septem machabeis
Machabeis fuerunt vij. fratres
 cum matre reuerenda et eleas-
 zarus sacerdote qui pro obseruatione legis
 cum carnem porcinam nollent comedere
 re iudicia suppliciorum genera pertulerunt
 secundum quod in secundo machabeorum plenius con-
 tinetur. **E**t notandum quod ecclesia orientalis
 facit festa de sanctis uiriusque testamenti.
Occidentalis autem non facit festa de sanctis

veteris testamenti eo quod ad inferos descen-
 derunt preterquam de innocentibus ex eo
 quod in ipsis singulis occasus est christus et
 de machabais. Sunt autem quatuor ra-
 ciones quare ecclesia de istis machabais
 licet ad inferos descenderit sollempnizat
 Prima est propter prerogatiuam martirij
 Quia enim maudita supplicia inter sanctos
 veteris testamenti passi sunt. Ideo prius
 legiati sunt ut eorum passio merito cele-
 bretur. Hec ratio ponitur in hystoria sco-
 lastica. Secunda est propter representaco-
 nem misterij. Septenarius enim est
 numerus vniuersitatis. Significantur
 ergo in istis omnes patres veteris testa-
 menti celebritate digni. Nam licet de ip-
 sis non sollempnizat ecclesia. tum quia ad
 limbum descenderunt tum quia multitu-
 do multorum nouorum subintravit. In hijs
 tamen vij. impendit omnibus reuerentiam
 quia per vij. ut dictum est vniuersitas
 designatur. Tercia est propter exemplum
 patendi. proponuntur enim in exemplum
 fidelibus ut secundum horum constantiam
 ad zelum fidei ammentur et ad patien-
 dum pro lege euangelij sicut illi pro
 lege moysi fortius ac angantur. Quarta est
 propter causam supplicij. Nam pro defen-
 sione legis sue ralia supplicia passi sunt.
 Et sicut christiani pro defensione legis eu-
 geli ce patuntur. Has tres vltimas raco-
 nes assignat magister Johannes beletus
 in summa de officijs c. v.

De cathedra sancti petri

Estum sancti petri apostoli quod
 ad vicula dicitur quadruplici
 de causa institutum fuisse putatur scilicet in
 memoriam liberacionis petri. In memoriam
 liberacionis alexandri pro destruendo
 ritu gentium et pro impetranda absolu-
 tione spiritualium vinculoꝝ. Prima ergo
 causa est in memoriam liberacionis petri. Nam

sicut dicitur in hystoria scol. Herodes
 agrippa roma adijt et ibi gaio nepoti ty-
 berij cesaris familiarissimus extitit. Quada-
 autem die cum esset herodes in curzu cum gaio
 leuatis in celum manibus ait vtinam uiderem
 mortem semis et te dominum totius orbis sed hanc aus-
 riga herodis audiuit et tyberio continuo in-
 timauit. Quapropter indignatus tyberius cesar he-
 rodes reclusit in carceres. ubi dum quidam die
 iuxta arborem iniquus esset cuius frondibus insi-
 debat bubo unus de captiuis petri in aus-
 gurijis dixit ei. Noli timere quia cito libera-
 beris et ita antum sublimaberis quod aicos tuos
 in tui inuidiam conatabis et in hac pro-
 speritate morieris. Quam cito autem huius ge-
 neris animal super te uideris ultra quin-
 tum diem viuere non ualebis. Post aliquid
 quod tempus tyberius moritur et gaio
 in imperium sublimatur qui quidem he-
 rodem de vinculis liberauit et magnifice
 sublimante Regem in iudeam misit. Cum
 quod uenisset misit manus ut affligeret quos-
 dam de ecclesia. Occaso autem Jacobo fratre
 Johannis gladio ab eodem ante
 dies azimorum uidens quia hoc gratum
 esset iudeis in diebus azimorum petrum
 apprehendit et in carceres misit uolens pro
 pascha producere eum populo. Angelus
 autem noctu eidem assistens mirabiliter
 eum a uinculoꝝ nexibus liberauit et
 ad ministerium predicacionis liberum ire
 iussit. Faustus autem regis dilacionem
 non patitur vlacionis. Sequenti vero
 die custodes ad se venire fecit ut pro
 fuga petri diris eos penis afficeret.
 Hoc tamen impeditus est facere ne sol-
 uacio petri alicui noceret. Nam conatus
 in cesaream descendit. Et ibi percussus
 ab angelo exiit. Et tunc sicut Res-
 fert Josephus in decimo nono antiqui-
 tatum libro cum cesareis adueisset et ad eum
 totius punice uiri unanimiter uenissent

Ille fulgenti veste ex auro argenteoque
mirabiliter contexta indutus in sapiente
die procedit ad theatrum. Vbi cum primum
solis radios vestis argentea suscepisset
repulso splendore duplicatam spectantibus
lucem fulgor metalli ubi antea effu-
dit ut intuentibus perstringeret aciem ter-
ror aspectus et per hoc plerumque aliquid de eo
quod humane nature est. Artificem arrogan-
tia mentiretur. Illico adulantes vulgi
concepit voces dicentis. Hucusque ut
hominem te tenuimus sed ex nunc iam su-
pra humanam naturam te esse fatemur.
Et dum adulatorijs demulceretur hono-
ribus et oblatos sibi diuinos honores non
respueret respiciens vidit insidentem super
funiculum capiti suo angelum id est bubo-
nem mortis eius prime nuntium. Respiciens
enim ad populum dixit. En ego deus vestrum
moriturus. Habebat enim iuxta predicatio-
nem auguris se infra v. dies moriturum.
Et continuo percussus per v. dies vermi-
bus eum corrodentibus expirauit. Hec Iose-
phus. In memoriam igitur tam mire li-
berationis principis apostolorum a vinculis.
et tam dire iudicium in tyrannum protin-
us subsequente ecclesia festum sancti petri
ad vincula solemnizat. Vnde et epistola
in missa canitur in qua hec liberatio facta fuisse
prohibetur. et secundum hoc videtur quod hoc festum
deberet vocari petri a vinculis. Secunda
causa institutionis extitit quoniam alexander
papa qui sextus post beatum petrum rex-
it ecclesiam et hermes prefectus urbis
rome qui per alexandrum ad fidem conuer-
sus fuerat a quirino tribuno in diuersis
locis in custodia tenebantur. Dixitque tri-
bunus ad hermem prefectum. Miror te
vix prudentem honorem dimittere pro-
fure et vitam aliam somnizare. Cui hermes
dixit. Et ego ante hos annos hec omnia
deridebas et hanc vitam solam esse putabas.

Respondit quirinus. Fac si probare me quod
aliam vitam noueris esse et continuo fi-
dei tue disciplinam me habebis. Cui hermes
dixit. Sanctus alexander quem tenes in
vinculis ipse hoc melius te docebit. Tunc
Quirinus maledicens alexandro ait.
Ego tibi dixi ut me probare faceres hec
et nunc me mittis ad alexandrum quem
pro suis sceleribus teneo uinculatum. Vix
tamen super te et alexandrum custodiam
duplicabo et si ipsum tecum vel cum ipso
inuenire poteris vere fidem tuam et eius
dictis vel sermionibus adhibebo fecit quod
dixit et alexandro hoc hermes protin-
us idicauit. Orante igitur sancto alexan-
dro angelus ad eum venit et ipsum ad her-
mem in carcerem duxit et inueniens eos qui-
rinus in similitudinem plurimum admiratus est. Et cum
hermes Quirino narzaret quomodo alex-
ander filium suum mortuum suscitasset dixit
alexandro. Quirinus habeo filiam gut-
turosam nomine balbam. Promitto
igitur me tuam recipere fidem si filie mee
ipetare poteris salutem. Cui alexander
Vade cito et ipsam ad carcerem meum ad-
ducat. Cui dixit Quirinus. Cum hic sis
quomodo in carcere tuo te poteris inuenire.
Ad quem alexander Vade cito quia qui
me huc adduxit ille me illuc cito redur-
cet. Pergens igitur quirinus filiam suam
ad carcerem cito adduxit et ibidem alex-
andrum inueniens ad pedes suos prostravit.
Tunc filia eius cepit vincula sancti
alexandri deuote osculari ut sanitatem
reciperet. Cui alexander dixit. Poli filia
has meas osculari catenas sed vias
sancti petri diligenter inquire quas
deuote osculans recipies sanitatem. quoniam
nunc igitur in carcere ubi petrus detentus fue-
rat diligenter vias inquire fecit. easque cum
inuenisset filie sue osculandas dedit. Illa
mox ut osculata est vincula sanata est.

integre beneficium assecuta Tunc quiri-
m⁹ veniam petens alexand⁹ de carcere
extraxit et ipse cum familia et alijs q⁹pl⁹
bus baptisma suscepit Tunc sanct⁹ alex-
ander hoc festum in kal. augusti cele-
brandum instituit et in honore apostoli
petri ecclesiam fabricavit vbi vincula re-
posuit et ad vincula nominavit. In hac
sollemnitate ad predictam ecclesiam mag-
nus fit concursus ppli et ibidem populus
vincula osculatur Tercia causa institus
comis secundum Sedam hec est. Octa-
uanus imperator et antonius sibi inui-
cem affinitate coniuncti sic inter se mun-
di totius imperium diuiserunt vt octa-
uanus in occidente ytaliam galliam et
hispamiam. Antonius vero in oriente asi-
am. pontum et affricam possiderent. An-
tonius autem lasciuus et lubricus cum
sororem Octauiam in vxorem haberet
ipsam repudiavit et cleopatram reginaz
egypti in vxorem accepit. Ob hoc indignus
octauanus manu armata in asiaz
contra Antonium procedit et ipsum
in omnibus superavit. Tunc antonius
et cleopatra uicti fugerunt ac semetipso⁹
pre dolore nimio occiderunt. Egypti igitur
regnum Octavianus destruxit et Ro-
manam prouinciam fecit. Inde in alexan-
driam prexit et omnibus eam diuicijs
spoliatis romam ipsas transuexit. Vnde
rem publicam auxit ita q⁹ p vno denario
darentur quod prius p quatuor vendebatur
Et quia ciuilia bella valde urbem vastas-
uerat ita eam renouauit vt dixerit. Inueni
lateritiam relinquo marmoream. Quia
igitur intantum rem publicam auxit.
Augustus primo omnium vocatus est.
Vnde et ab eo augusti dicti sunt qui sibi
in imperio successerunt sicut a Julio
cesare auunculo eius cesares appellantur
Vnde et hunc mensem Augustum qui

prius sextilis dicebatur quia a martio
sextus erat populus suo nomine intitu-
lavit eum Augustum vocans. In me-
moriam ita q⁹ et honorem uictorie illius
quam prima die Augusti octavianus
habuit omnes Romani hac die solle-
mnizabant vsq⁹ ad tempus theodosij im-
peratoris qui cepit regnare anno domi-
cccc. xxvi. Eudoxia igitur filia predicti
theodosij imperatoris vxor valentini in
Ierosoliam ex uoto prexit vbi quidam
iudeus pro magno munere duas ei ca-
thenas obtulit quibus sibi herode petrus
apostolus unctus fuit Cum igitur Romam
redisset in kal. Augusti et in honorem
imperatoris gentili Romanos sollempni-
zare uideret dolens q⁹ damnato homini
tantus honor exhiberet cogitansq⁹ q⁹ non
eos de facili a tali cura et consuetudine re-
uocare posset cogitatio tractauit vt ob-
seruantia quidem sic staret sed in honore
sancti petri fieret et illum diem vniuersi
suis populis ad vincula nominaret. Has
bita igitur collatione cum be. pelagio pa-
pa populum blandis exhortationibus in-
duserunt vt obliuioni traderetur memo-
ria principis paganorum et celebris fieret
memoria principis apostolorum
Quod dum cunctis placuisset illa cathe-
nas quas de iherusalem attulerat protulit
et populo ostendit. Papa vero et illam
catenam protulit qua sibi Nerone idem
apostolus unctus fuit. Hac igitur illis scita
ita miraculose vna catena facta est
ac si semp vna et eadem extitisset. Vnde pa-
pa et regina protinus statuerunt vt
quod hominum indiscreta religio facie-
bat gentili damnato in melius mutata
faceret apostolorum principi petro. Ip-
sa igitur vincula papa cum regia in ecclesia
sancti petri ad vincula posuit et ipsas mu-
neribus multis et privilegijs magnis dotauit

ac predictam diem ubiq; celebres fo-
re instituit. hec Beda idem dicit Sigber-
tus. Quante aut uirtutis hec cathena
fuit anno domini cccc. lxxij. apparuit.
Quendam enim comitem impatoris Ot-
tonis ppinquum dyabolus ante oculos
omniū tam crudeliter arripuit ut seip-
sum dentibus laceraret. Tūc iussu impe-
ratoris ad Jo. papam ducitur ut cathe-
na sancti pe. eius collo circumdaretur.
Sed cum quedam alia cathena furentis
collo fuisset iposita et nichil ex hac pro-
uenisset salutis nimis ubi nil latebat v-
tutis tandem vera pe. cathena producit
et furentis collo iponitur. Tante autem
uirtutis pondus dyabolus ferre non po-
tuit sed mox coram omnibus exclamans
abcessit. Tunc theodoricus Aeterni epi-
scopus ipsam cathenam arripuit et eā
se nullatenus dimissurū nisi manus sibi
precederet asseruit. Cum igitur sup h. is-
ter episcopū et papam aliosq; clericos
gravis oriretur contentio Imperator tā-
dem ipsum litigium sedauit et episcopus
ex ipsa cathena a papa anulum ipetras-
uit. Parz at miles i croma et idem has-
betur i hystoria triptita qd hijs diebus
apud epyz draco igens apparuit i cuius
ore donatus eps uirtute insignis expus-
ens mox eum occidit. Prius tamē ante
eius faciem digitis crucem designans et
eidem ostendens quem uix viij. iuga bo-
um ne eius putredie aer inficeretur ad
locum incendij trahere potuerunt. Idem
qd ait ibidem et in eadem triptita habet
qd in cetera dyabolus i specie moysi se po-
suit. Qui iudeos vndecūq; congregans
super magnum montis precipitiū iuxta
mare eos duxit quos dum ad terram p-
missionis sicco pede se pēunte ducere pol-
licetur inūmeros enecauit. vnde credis
qd dyabolus indignatus quia occasione

tu dei qui regine cathenam dederat plane-
sus octauam cessauit de hijs se taliter
vidicauit. Multa autem ex hijs qui euas-
erunt ad baptis mi gratiam conuolaris.
Cum em mons ipse decluis incumberet
Et illi se se euoluerent priores tā acutis
rupib; lacerati qd i mare profocati mor-
tui sunt. Cumq; reliqui idem facere vel-
lent et de prioribus quid eis acciderit ig-
nozarent quidam piscatores inde trāse-
untes malum quod accideat narz aues-
runt eisdem. Et sic illi conuersi sunt hec
i hystoria triptita. Quarta causa insti-
tucōis b. assignari potest. Dominus em
a uincul; pezz miraculose absoluit et eu-
dem ligandi et absoluendi potestatem de-
dit. Nos autem uincul; peccatorū obligati
tenemur et absolui indigemus. Ideo
igitur ipsum i solemmitate que dicitur
ad uincula honoramus ut sicut ipse a
uincul; absolui promeruit et sicut absol-
uendi a domino potestatem accepit sic et
ipse a peccatorū uincul; nos absoluat.
Hanc ultimam institucōis causam nō
nullam extitisse quis de facili ppendat ut
ppendere potest si uideat qd absoluconē
a uincul; in apostolum factam epistola
cōmemorat et absoluendi potestatem si-
bi concessam euangelista recitat. Abso-
lucionem ab ipso nobis fiendam hodie
erna oratio postulat. Quod autem per
clauas quas accepit interdum etiam dā-
nandos absoluat in quodam miraculo
quod legitur in libro miraculorū beate v-
ginis satis claret. Apud namq; coloniā
urbem i monasterio sancti pe. erat qdā
monachus leuis lubricus et lasciuus hic
dum cum subita morte fuisset pueniens
demonēs ipsum aculabant et quelibet
peccatorum genera contra ipsū clamabāt
vnum dicebat Ego sum cupiditas tua
que contra dei precepta tam frequenter

cupisti. Aliud clamabat Ego. si vana gloria qua te apud homines iactanter exaltasti. Aliud ego sum mendacium in quo mendacio peccasti. Similiter e contra quedam bona opera que fecerat ipsum excusabant dicentia. Ego sum obedientia quam senioribus spiritualibus exhibuisti. Ego si psalmodiarum cantus quem frequenter deo concinisti. Sanctus autem presbyter cuius erat monachus per ipsum deprecatus deum adiit. Cui respondit dominus. Nunquid non prophetam me inspirante dixit Domine quis habitabit in tabernaculo tuo. Quis ingreditur sine macula. Quis potest saluus esse cum nec sine macula sit. Quis nec sit iustitiam operatus. Rogate igitur pro eo. cum iurgio meo dei. Hac dominus sententiam protulit ut ad corpus rediret et ibi penitentiam ageret. Tunc confestim per clauquam manu tenebat dyabolum terxit et in fugam conuertit. Animam vero eius in manu cuiusdam qui in predicto monasterio monachus fuerat tradidit. Ut ad corpus ipsam reduceret precepit. Qui ab eo pro mercede reductionis poposcit ut singulis diebus psalmum Miserere mei deus diceret. Septuaginta eius sepe scobis mandaret. Ipseque de morte rediens que sibi contigerant omnibus enarrauit.

De sancto Stephano papa
 Stephanus papa cum multis gentium verbo et exemplo conuertisset et multa corpora sanctorum martirum sepelisset a Valeriano et Galieno. Anno domini CC. LX. summo studio perquiret ut eum et clericos aut sacrificare cogere aut supplicis diuersis punirent. Dederuntque edictum ut quicumque eos perderet totam eorum substantiam possideret. Quapropter prode eius clericis comprehensi sunt sine audientia decollati. Sequenti die Stephanus papa apprehenditur et ad templum Martis

ductur ut ibi aut ydolum adoraret aut capitalem sententiam subiret. Sed cum templum ingressus fuisset et deum ut ipsum templum destrueret exorasset. Statim magna pars templi corruit et omnis multitudo pro nimio timore aufugit. Ipse vero ad amitternum sancte Lucie perrexit. Quod audiens Valerianus milites plures prioribus ad eum misit. Qui venientes eum missam celebrantem inueniunt et statim intrepidum ac incepta deuote proficientem in sua sede decollauerunt.

De inuentione corporis sancti Stephani

In inuentione corporis protomartyris sancti Stephani anno domini quadringentesimo xvij. honoris principis anno septimo facta fuisse narratur. Reperitur autem eius inuentione translacio et conuictio. Inuentione ipsius hoc ordine facta fuit. Nam cum quidam presbyter nomine Luitianus in territorio Ierosolimitano quem Genadius inter illustres viros commemorat. Et hec scripsit sexta in stratu suo quiesceret et perne uigilaret quidam uir senex statura procerus uultu decorus. barba plura pallio candido amictus cui gemule auree et cruciferae contexte. calcatus caligis in superficie de auratis eidem apparuit. Qui manu auream uirgam tenens tetigit eum dicens. Summa cum diligentia nostros patefacto tumulos. quia idcirco despecto loco reconditi sumus. vade igitur et dic Johanni episcopo Ierosolimitano ut nos in honorabili loco reponat. quia cum siccitas et tribulatio mundum concussisset nostrorum suffragiis deus mundo propitiari decreuit. Cui Luitianus presbyter dixit. Domine quis es. Ego sum inquit Gamaliel qui paulum apostolum enutriui et ad pedes meos legem prode cui

Qui autem mecum iacet sanctus est stephanus qui a iudeis lapidatus extra ciuitatem proiec-tus est ut a scriis et a iudeis deuoraretur. Sed hoc omni ille prohibuit cui idem martyr illesam fidem seruauit. Ego autem ipsum cum reuerencia multa collegi et in meo nouo tumulo sepelii. Alius autem qui mecum iacet est nichodemus. Repos meus qui nocte ihesum adijt et a petro et iohanne sacrum baptismum suscepit. Quia propter indignati in eum principes sacerdotum eum ocerdissent nisi ob nostri reuerentiam desistissent. Dextamen omnem substantiam eius diripuerunt et a principatu deposuerunt. Multis eum afflictois uerbis semitutum reliquerunt. Hunc cum ego in domo mea duris diebus aliquibus superuixisset et defunctum iuxta pedes beati stephani sepeliri feci. Tercius uero qui mecum est ipse est abibas filius meus qui anno etatis sue xx. mecum baptismum suscepit. Et uirgo permanens cum paulo discipulo meo leges didicit. Dux uero mea etheba et selemias filius meus quia fidem christi noluerunt recipere nostra nequaquam digni sepultura fuere sed eos alibi sepultos inuenimus et eorum tumulos uacuos et inanes. Hoc dicto sanctus gamaliel disparuit. Lucianus uero euigilans dominum exorauit ut si hec uisio in ueritate fieret eidem secundo ac tertio appareret. Insequenti igitur feria vi. eidem sicut prius apparuit et cur ea que sibi dixerat neglexerit requisit. Non inquit domine neglexi sed rogavi dominum ut si hec uisio ex deo esset michi tercio appareret. Dixitque ei gamaliel. Quomodo in mente tua cogitasti si nos inuenires quomodo reliquias singulorum discernere posses ex his que tibi sunt similitudine offero singulorum oculos et reliquias edoceto. Ostenditque ei tres

calathos aureos et quartum argenteum quorum unus erat plenus rosas rubenti bus et alij duo rosas albis. Quartum etiam ostendit argenteum plenum croco. Dixitque gamaliel. Hi calathi nostri sunt loculi et nostre reliquie sunt hee rose. Calathus plenus rosas rubens est locus sancti stephani qui solus ex nobis martyrio meruit coronari. Alij duo rosas albis pleni mei et nichodemi sunt loculi qui sincero corde in confessione christi perseuerauimus. Quartus uero argenteus croco plenus est abibas filij mei qui candore uirginitatis pollebat et mundus de mundo exiuit. Hijs dictis itez disparuit. Feria autem vi. sequentis eodem modo eidem iratus apparuit et de dilacione et negligencia eum grauer i crepauit. Continuo igitur lucianus ierosolimam adijt et iosepho episcopo cuncta per ordinem enarrauit. Pergunt igitur cum alijs episcopis accesserunt ad locum predictum luciano ostensum. Cumque cepissent fodere terra conuulsa et suauissimus odor sentitur. Ad cuius odoris miram fragrantiam meritis sanctorum lxx. homines a diuersis infirmitatibus liberantur. Sicque in ecclesia que est in iherusalem ubi sanctus stephanus archidiaconi officio fuerat est cum magno gaudio sanctorum reliquias trasserunt et eas ibidem honorifice condiderunt. Ea autem hora pluuia magna descendit. Unius uisionis et inuencionis mentionem facit Beda in cronica sua. Hec inuencio sancti stephani facta est eadem die qua eius passio celebratur et eius passio in hac die fuisse dicitur. Festa autem ab ecclesia mutata sunt duplici ratione. Prima est quoniam christus ideo natus est in terris ut homo nasceretur in celis. De cuius enim ut natiuitati christi continuaretur natale sancti stephani qui primus pro christo

martirium sustinuit quod est nasci in celo ut per hoc notaretur vnam ex alia sequi. vnde etiam cantatur de ipso. **V**eri xps natus est i teris ut hodie stephanus nasceretur in celis. **S**ecunda ratio est quoniam nam festum de Inuencione sollempnius agebatur quam festum de passione. Et hunc tamen propter reuerentiam natiuitatis domini. tamen propter multa miracula que in ipso inuencione domini ostendit. Quia ergo passio ipsius dignior est quam inuencio et ob hoc sollempnior debet esse. **I**deo ecclesia festum de passione ad illud tempus transiit in quo in ampliori reuerentia habeatur. **T**ranslatio autem eius ut ait **A**ugustinus hoc modo fuit. **R**am alexander senator constantinopolitanus iherusalē cum uxore sua adijt et prothomartiri stephano pulcherrimum oratorium construxit ac post eius obitum iuxta eius corpus se sepeliri fecit. **E**uolutis ergo vij. annis **J**uliana eius uxor in patriam suam uolens redire utpote que a principibus iniuriam patiebatur corpus uiri uoluit deferre. **Q**uod cum ab episcopo multis precibus postulasset. **E**piscopus duos loculos argenteos protulit dicens. **N**on noui quis sit ex hijs loculus uiri tui. Et illa **E**go noui et imperum faciens amplexata ē corpus sancti stephani. **S**ic ergo dum corpus uiri putat accipere casu corpus prothomartiris accepit. **C**um autem nauim cum corpore conscendisset ymni audiuntur angelica. odor effragrat clamant demones se uam suscitant tempestatez dicentes **D**e nobis quia prothomartir stephanus transit dicitur nos uerberans igne. **C**um ergo naute naufragium formidarent **S**tephanus inuocatur et continuo apparuit dicens **E**go sum nolite timere. **S**tatimque tranquillitas magna subsequuta est. **T**unc audiuntur voces demonum

clamantium. **I**mpie princeps nauem accende quia aduersari noster stephanus est in ea. **T**unc princeps demonum v. demones qui nauem incendere nituntur sed angelus domini in profundum eos dimisit et cum calcedonem uenissent demones clamabant seruus dei uenit qui ab iniquis lapidatus est iudeis. **C**onstantinopolim igitur incolumes peruenerunt. **E**t in quadam ecclesia corpus sancti stephani cum magna reuerentia condiderunt. **H**ec **A**ugustinus. **C**ontinuo autem corporis sancti stephani cum corpore sancti laurentij hoc ordine facta fuit. **C**ontingit enim **E**udoxiam filiam theodosij imperatoris a demone graueri cruciari. **Q**uod cum patri suo constantinopoli constituto intimatum fuisset iubet filiam constantinopolim adduci ut sacrosanctis prothomartiris stephani reliquijs tangeretur. **D**emon autem in ea clamabat. **N**isi stephanus romam ueniat non exibo quoniam sic est apostolorum uoluntas. **Q**uod cum imperator auduisset a clero et populo constantinopolitano obtinuit ut corpus sancti stephani romam daret. **E**t ipsi be. laurentij corpus acciperent. **T**unc imperator pelagio pape super hoc scripsit. **P**apa uero de consilio cardinalium imperatoris precum obsequio. **M**issi igitur constantinopolim cardinales corpus sancti stephani romam deferunt et greci pro accipiendo corpore sancti laurentij prosecuti. **C**apue igitur corpus stephani recipit et brachium eius dextram a capuanis deuotis patribus obtinet et metropolitana ecclesia in eius honore fabricat. **C**um autem roma uenissent et in ecclesia sancti petri ad uincula corpus deferre uellent **D**ectores subsistunt nec ultra procedere possunt. **D**emon autem in puella clamabat. **F**rustra laboratis quia non sed sed apud fratrem suum laurentium sedem elegit.

Illuc igitur corpus defertur et ad eius
 tactum puella a demone liberatur. Ac
 laurentij aduentui fratris sui quasi con-
 gratulans et ardens in alteram partem se-
 pulchri secessit et medietatem illius vacu-
 am fratri reliquit. Greci vero dum ma-
 nus apponunt ut Laurentium ferant ad
 tertiam velut exanimis corruerunt. Sed
 orantibus pro eis papa clero et populo vix
 ad se ad vesperam redierunt omnes tamen
 infra sex dies mortui sunt. Latini etiam qui
 sibi consenserant in frenesim versi sanari
 non potuerunt quoadusque sanctorum corpo-
 ra insimul tumultata fuerunt. Tunc vox
 de celo audita est O felix roma que cor-
 pus laurentij hispani et stephani Ierosoli-
 tani vno claudis mausoleo gloriosa per igno-
 riam. Facta est ista coniunctio circa an-
 nos domini cccc. xxv. Refert Augustinus
 in libro xxij. de ciuitate dei. mortuos
 ad inuocacionem sancti stephani suscita-
 tos Videlicet quendam qui cum mortuus sic
 iaceret ut ei iam pollices ligarentur in-
 uocato super eum nomine beati stephani con-
 tinuo suscitatus est Item quendam puerum
 a plastro contritum quem mater ad ec-
 clesiam sancti stephani deferens vnum
 et sanum recepit. Item quedam sancti-
 moialis que cum in extremo spiritu con-
 stituta et ad ecclesiam sancti stephani de-
 lata fuisset et ibidem expirasset uidentibus
 omnibus et stupentibus sanata surrexit
 Item quandam puellam apud yponem
 cuius corpus cum iunctum fuisset oleo. s.
 stephani statim surrexit. Item quendam
 puerum qui cum ad ecclesiam sancti Ste-
 phani mortuus fuisset delatus ad inuoca-
 onem sancti stephani uite est protinus
 restitutus. De huius matre sic dicit Augu-
 stinum istum Gamaliel stolatus re-
 uelauit. Saulus spoliatus lapidauit. ce-
 stus pannis inuolutus ditauit et proso-

lapide coronauit. Item in stephano emi-
 cuit pulchritudo corporis. flos etatis.
 Eloquencia sermo anatis. sapientia scilicet
 mentis et operatio diuinitatis. Item
 fortis columpna et cum inter lapidiferas
 manus captatorio foraspe teneretur fide
 fundabiliter ignebatur. Feriebatur et pro-
 ducebatur. constringebatur et angebat
 cedebatur et non uicebatur. Item super
 illud dura ceruice etc. Sic non blandis
 sed iuehitur. non palpat sed prouocat
 non trepidat sed iltigat. Item attende
 stephanum seruum tuum. Homo erat sicut
 et tu. Demassa peti erat sicut et tu eo pro
 do redemptus. Et cum dyaconus erat
 euangelium legebat quod legis uel audis et
 tu ibi inuenit scriptum diligite inimicos
 vestros didicit legendo precat obediendo

De sancto dominico

Dominicus dicitur quasi domini custos
 uel a domino custoditus uel
 dicitur Dominicus quoniam ad ethimolo-
 iam huius nominis quod est domini. Dicitur
 autem custos domini tribus modis scilicet cus-
 tos honoris domini qui ad deum. custos
 vinee domini uel gregis domini quo ad
 primum. Custos voluntatis domini si-
 ue preceptorum domini quo ad seipsum. se-
 cundo dicitur dominicus quasi a domino
 custoditus. Dominus enim custodit ipsum
 quoniam ad triplicem statum suum. In
 quorum primo fuit laycus In secundo regu-
 laris canonicus. In tercio uir apostoli-
 cus Nam in primo eum custodit faciendo
 eum laudabiliter iacere. In secundo feruen-
 ter proficere In tercio perfectionem app-
 hendere Tercio potest dici dominicus per
 ethimologiam huius nominis domini. Do-
 minus namque dicitur quasi donans minas
 per iniuriarum dimissionem. donans minus
 per corporis macerationem quia corpori

luc p min⁹ dabat q̄ appetebat don anis
mun⁹ per libertatis largicōnem. Quia
non solum sua pauperibus tribuit sed
etiam seipsum pluries vendere voluit

Dominicus ordinis predicatorum
dux et pater iclitus ex hispanie
partibus uilla que dicitur callarega oro
uuen dyocesis patre felice. matre uero
Iohanna nomine secundum carnem origine
duxit. Cui⁹ mater ante ipsius ortum in
dit in somnis se carulum gestantem in
utero ardentem in ore faculam banulan
tem. Qui egressus ex utero totam mun
di machinam incendebat. Cuiusdam etiam
matrone que ipsum ex sacro fonte leua
uerat uidebatur q̄ puer dominicus stel
lam prefulgidam haberet in fronte que to
tum orbem illustrabat. Dum adhuc eēt
puerulus et sibi nutrias custodia consti
tutus deprehensus est sepe lectum dimit
tere et super nudas humi iacere. Missus
 tandem parentiam ad studium amore
sapientie addiscende uinum per decennium
non gustauit. Ubi cum fames valida
esset libros cum omni suppellectili ven
didit et precium eorum pauperibus erogauit.
Crescente iam eius fama ab episcopo
orouen in sua ecclesia canonicus re
gularis efficitur et postmodum factus
omnibus uite speculum et canonicis
superior ordinatur. Ipse autem die ac
nocte lectio et oratione uacabat assidue
deum exorans ut sibi hanc gratiam
infundere dignaretur qua se totum ali
quando saluti posset impendere primorum.
In libro quoque de collationibus patrum
studiosissime legens magnum perfectio
nis cumulum apprehendit. Pergens autem
cum predicto episcopo tolosam dephen
dit hospites sicut heretica prauitate cor
ruptum. Quem ad fidem christi conuertit

et quasi quendam primiciarum manipu
lum future messis domino presentauit.
Legitur in gestis comitis montisfortis
q̄ cum beatus dominicus quadam uice
vlt die aduersus hereticos predicasset aue
ritates quas in medium produxerat re
degit in scriptis et eundem heretico cedu
lam illam tradidit ut super obiectis de
liberare deberet. Illa autem nocte ad igit
nem hereticis congregatis cedulas quas
recepit produxit in medium. Cui socij
dixerunt ut in ignem illam proiceret et
si comburi cōtingeret eorum fides ymo
perfidia uera esset. Si uero comburi nō
posset ueram fidem Romane ecclesie pre
dicarent. Quapropter cedula in ignem p
icitur que cum aliquo anulum moram
in ignibus fecisset incombusta ab igne
protinus prosiliit. Stupentibus cunctis
unus ceteris durior ait Proicitur ite
rum et sic expiemur ueritatem. Proicitur
iterum et iterum prosiliit incombusta. Iterum
ille dixit. Tertio proiciatur et tunc sine
dubio rei exitum cognoscemus. Proicia
tur tertio et iterum incombusta prosiliit et
ille sa. Heretici autem in sua duricia perma
nentes districtissima inter se iuracōne
firmauerunt ne hoc aliquis publicaret.
Quidam tamen miles qui ibi aderat et
nostre fidei aliquantulum adherebat
istud miraculum postmodum publica
uit. Factum ē autem hoc apud mon
tem uictoriam. Simile quiddam
dicitur accidisse apud phanum. Ios
uis indicta ibidem in diebus illis contra
hereticos quadam disputatione solle
mni. Ceteris igitur ad propria redeuntibus et episcopo
orouen defuncto solus ibidem sanctus
Dominicus cum paucis remansit. con
tra hereticos constanter uerbum dei annū
tians. Iridebant autem eum aduersarij
ueritatis spualium et huiusmodi uilia

pientes in eum et a tergo pro derisu sibi
 paleas alligantes. Cum autem sibi in-
 ritum immarentur imperturbatus respon-
 debat. Non ego martiris dignus sum
 gloria nondum merui istam mortem. Qua
 propter locum transiens in quo sibi pate-
 rebantur in die non solum intrepidus ver-
 etiam cantans et alacer procedebat. Quod
 illi admirantes dixerunt illi. Nunquid
 non tu mortis horrore concutis. Quid
 acturus eras si comprehendissem te. At
 ille rogasset vos ne repentinis me sibi
 to pimeretis uulneribus sed paulatim
 et successiue membra singula mutilantes
 deinde ostensis coram oculis meis detruca-
 tis membrorum partibus ipsos etiam oculos
 eruentes ad ultimum semitutum laetatum
 que corpus sic permittentes in suo sanguine
 volutari vel prius ad libitum necaretis.
 Cum quaedam repisset propter miniam quam
 patiebatur inopiam hereticorum consortijs
 adhaerere decreuit seipsum vendicare quod
 ex accepto precio de seipso et egestatis si-
 milis occasionem precaderet et sibi errore ve-
 nundatum liberaret. Quod et fecisset nisi
 inopie eius diuina misericordia aliter prouideret.
 Alias etiam cum quodam muliere fratres su-
 um in saracenorum captiuitate detentum lar-
 mentabili sibi conuisione exponeret.
 nullumque sibi ad eius liberationem fatere-
 tur consilium superesse ille intima compassi-
 one commotus seipsum pro redemptione
 captiui vendendum obtulit. sed deus qui
 ipsum necessitate ad redemptionem spiri-
 ritualem multorum captiuorum prouiderat non
 permisit. Hospitatus in partibus tholosanis
 apud quasdam matronas ab hereticis
 per ostentationem religionis deceptas per
 totam quadragessimam ut sic clauum clauo res-
 titeret in pane solum et aqua frigida
 cum adiuncto sibi solo ieiunauit. Nocte
 vero euigilans cum necessitas coegit

Massa mēoza super nudam tabulam recli-
 nabat. Sicque factum est ut illas ma-
 tronas ad agnitionem veritatis perduceret.
 Post hoc autem cepit de institutione ordi-
 nis cogitare cuius officium esset per mun-
 dum predicando discurre et contra heres-
 ticos fidem catholicam conuincere. Cum igitur
 in partibus tholosanis mansisset per tri-
 annos a transitu oroueni episcopi usque ad
 tempus quo latranensem concilium debuit
 celebrari cum fulcone tholosano episcopo ro-
 mam ad concilium generale adijt ac a
 summo pontifice Innocencio ordinem
 qui predicatorum diceret confirmari sibi suisque
 successoribus postulauit. Qui cum aliquam
 tulum se difficile exhiberet nocte quadam
 idem pontifex uidebat in somnis quod latranensem
 ecclesiam grauem subito ruinam minaret.
 Quod dum tremens aspiceret ex aduerso
 vir dei dominicus occurzebat humerisque
 suis suppositis totam illam casuram fa-
 bricam sustentabat. Euigilans autem et
 uisionem intelligens petitionem iuri dei
 hilariter acceptauit. Hortans ut ad
 fratres suos rediens Regulam aliquam
 approbatam sibi eligeret et sic ad ipsum re-
 diens confirmationem ad libitum repos-
 caret. Regressus igitur uerbum summi po-
 ntificis fratribus patefecit. Erant autem fra-
 tres numero arctius xvi. Qui iuocato
 spiritu sancto regulam beati augustini do-
 ctoris et predicatoris eximij ipsi pater et
 re et nomine predicatorum futuri unanimes-
 ter elegerunt. Quasdam quidem artio-
 ris uite consuetudines quas sibi per for-
 mam constitutionum obseruandas sta-
 tuerunt insuper assumptas. Deinde interea
 Innocencio defuncto et honorio in sum-
 mum pontificem sublimato confirmatio-
 nem ordinis anno domini M. cc. xvi.
 a predicto honorio impetrauit. Dum
 igitur Rome in ecclesia sancti petri per dilacionem

ful ordiſ exozaret glorioſos pzinapes
apostolorum petrum et paulum ad se ve-
mentes asperit quorum primus petrus
uidelicet baculum. Paulus vero sibi librum
tradere uidebatur addebantque dicentes.
Vade predica quia a deo ad hoc munus
rium es electus. **M**oxque in momento
temporis uidebatur ei quod filios suos per
totum mundum dispersos aspiceret in-
cedentes bmos **E**t bmos. Quapropter
tholosam rediens fratres suos dispersit
Et quosdam quidem in hispaniaz. quos-
dam vero parisiis alios tandem Romam
destinauit Ipse vero Romam re-
uersus est. **M**onachus quidam ante or-
dinis predicatorum institutionem in ex-
tasi factus uidit beatam uirginem flexis
genibus et unctis manibus pro huma-
no genere filium deprecantem qui dicitur
sepe pie matri repulsam. tandem instan-
te ea sic ait. Mater mea quid possum ut
debeo amplius eis facere. **N**isi patriarchas
et prophetas **E**t parum se emendauerunt
Demergo ad eos. **D**emum nisi apo-
stolos et me et illos occiderunt. **N**isi
martires et confessores et doctores nec
illis acquieuerunt. sed quia non est fas
ut tibi aliquid denegem dabo eis meos
predicatores per quos valeant illumina-
ri et mundari. **S**inautem ueniam contra
illos. **S**imilem uisionem alius uidit
eodem tempore quo duodecim abbates
astercienſis ordinis tholosam contra heres-
ticos sunt transmissi. **N**am cum filius ma-
tri oranti respondisset ut supra. dixit
mater **H**one fili non secundum eorum
malitiam sed secundum tuam misericor-
diam agere debes. **T**unc filius uictus pro-
prie ait. **A**d uotum tuum adhuc hanc
cum eis misericordiam faciam quod predi-
catores meos eis mittam qui eos mor-
neant et informant **E**t si se non correperit

amplius eis non parcam. **Q**uidam frater
minor qui multo tempore solus sancti
francisci extiterat pluribus fratribus de
ordine predicatorum narrauit cum be-
dominicus rome per confirmationem sui
ordinis apud papam misisset. nocte
orans uidit in spiritu christum in aere
existentem **E**t tres lanceas in manu te-
nentem **E**t contra mundum eas uibrans
te. **C**ui uelociter mater occurrens quid-
nam uellet facere inquisiuit. **E**t ille **E**cce
totus mundus tribus uicijs plenus
est scilicet superbia concupiscentia. aua-
ritia. **E**t ideo hijs tribus lanceis ipsum
uolo perimere **T**unc uirgo ad eius
genua proadens ait **F**ili karissime mis-
serere **E**t tuam misericordiam iustitiam
tempera **C**ui christus **R**onne uides qua-
te michi iniurie irrogantur **C**ui illa
Tempera fili furorem et paulisper ex-
pecta. **D**abeo enim fidelem seruum **E**t
pugilem strenuum qui ubique discur-
rens mundum expugnabit **E**t tuo do-
minio subiugabit **A**lium quoque seruum
sibi in adiutorium dabo qui secum fide-
liter decetabit **C**ui filius **E**cce placatus
faciem tuam suscepi. sed uellem ego uis-
dere quos uis ad tantum officium des-
tinare. **T**unc illa christo sanctum Do-
minicum presentauit. **C**ui christus **V**ere
bonus et strenuus pugil iste et studiose
faciet que dixisti. **O**brulit etiam sanctum
franciscum et hunc christus sicut et pri-
mum pariter commendauit. **S**anctus au-
tem **D**ominicus socium suum in uisione sua
diligenter considerans que ante non no-
uerat in crastino in ecclesia inuentum ex
hijs que nocte uiderat sine indice recog-
nouit **E**t in eius amplexus et oscula
pia ruens ait **T**u es solus meus **T**u
pariter curres mecum **S**ermus simul
Et nullus aduersarius preualebit.

Visionem quae praedictam sibi per ordi-
 nem enarrauit et ex tunc factum est eis
 cor unum et anima una in domino quod
 et in posteris mandauerunt perpetuo obser-
 uari. Cum quendam Pouicium apulum
 ad ordinem recepisset quidam qui pre-
 dicti Pouicij socij fuerant eum adeo per-
 uenerunt quod ad seculum iam redire delibe-
 rans vestes suas modis omnibus ex-
 petebat. Quod beatus dominicus audiens con-
 tinuo orationi se dedit. Igitur cum dictum
 tuuenem iam religiosus vestibus expolis-
 asset et iam sua camisia induisset ille
 magnis vocibus clamare cepit ac dicere
 En estuo. en ardeo. en totus exuro. Ex-
 trahite extrahite hanc camisiam male-
 dictam quam me totum exurit nullo modo
 quiescere potuit quousque exutus camisiam
 religiosus vestibus denuo est indutus. Et
 ad claustrum reductus. Existente be-
 domimico. Non enim cum fratres iam ad dormi-
 endum iuissent quidam frater conuersus a
 dyabolo vexari cepit. Quod cum frater
 Reynerus lausan magister eius audisset
 be. domimico hoc studuit indicare. Scius
 autem dominicus ad ecclesiam ante altas-
 re eum portari fecit. Qui cum uix a fra-
 tribus se fuisset deportatus dixit beatus do-
 mimicus. Adiuuro te miser ut dicas michi
 quare vexas creaturam dei et quare et quomodo
 huc intrasti. Qui respondit uero eum quod
 meruit. Bibit enim heri in ciuitate sine licen-
 tia non adhibito signo cruas. Unde tunc
 intrauit in eum in specie bibitoris quinpo-
 nis ipse bibit me cum uino. Hic autem
 tunc eum bibisse comptum est. Inter hec
 factum est primum signum ad matutinas.
 Quo audito dyabolus qui in eo loquebatur
 dixit. Ammodo hic plus stare non pos-
 sum ex quo caputati surgunt. Et sic ad
 orationem beati dominici exire completus
 est. Cum in partibus tholosanis quoddam

flumen transisset libri eius nonnullum habes-
 tes conseruatorum in fluuium ceciderunt.
 Die autem tercia quidam piscator ibi hamum
 picans cum magnis piscibus se praedidisse
 putaret libros ipsos extrahit penitus sic
 illesos ac si in aliquo armario fuissent cum
 omni diligentia custoditi. Cum ad quod-
 dam monasterium uenisset et fratres quie-
 scerent nolens eos inquietare oratione fu-
 sa clausis ianuis monasterium cum socio
 introiit. Idem etiam comptum est cum
 in conflictu hereticorum cum quodam conuer-
 so asteraceni fuisset. Nam cum sero ad quod-
 dam ecclesiam deuenissent et clausam in-
 uenissent oratione fusam a beato domimico
 iter se subito inueniunt et noctem illam
 totam in oratione duxerunt. Post labores
 itineris ante quod ad hospicium deuenisset
 sitim ad fontem aliquem extinguere con-
 suevit ne in domo hospicis plus bibendo
 aliquam notam incureret. Scholaris
 quidam lubricum carnis patiens uenit
 in quodam festo ad domum fratrum de Honon
 ut ibi missam audiret. contigit autem tunc
 missam be. domimico celebrare. Cum au-
 tem ad oblationem uentum fuisset dictus
 scolaris accessit et manum eius cum multa
 deuotione oscularus est. Quam cum
 oscularus fuisset tantam ex illa praesentem
 sensit odoris fragrantiam quam in uita
 sua nunquam aliquando expertus est et ex tunc
 estus libidinis in eo mirabiliter refriguit
 adeo ut qui ante erat uanus et lubricus
 efficeretur postmodum continens atque
 castus. Quod quanta mundicie puritate eius ca-
 ro pollebat cuius odor tam mirabiliter so-
 des mentis purgabat. Sacerdos quidam
 uidens aliquando beatum dominicum cum
 suis fratribus praedicationi tam seruenter
 insistere deliberauit eis adherere dummodo
 nouum testamentum sibi ad praedican-
 dum necessarium habere posset. Nec eo cogitate

quidam iuuenis venale testamentū sub
veste batulans affuit qđ statim sacerdos
eū magno gaudio emit. **S**z dū adhuc
aliquantulum dubitaret fusa ad deum
prece impressaq; super libz exterius cruz
ce librum aperuit et oculos ad capitus
lum quod pmo se obtulit mox coniecit.
Et illud quod i actibus petro dictum
est eidem occurrit. **S**urge descende et va
de cum eis nichil dubitans qz ego misi
illos. **S**tattimq; surgens eidem adhe
sit. **C**um apud tholosam in theologia
regeret **M**agister quidam scientia et fa
ma preclarus quodam mane ante diez
cum suas preuderet lectiones oppressus
somnia caput suum i cathedra paululu
reclinavit. **V**isumq; ē sibi qđ vij. stelle
ei presentarentur. **Q**ui cum de nouitate
talis exenij plimum miraretur subito i
lumine et quantitate predicte stelle ins
tantū creuerūt qđ totū mundū illumina
uerunt. **Q**ui euigilas quodnā sibi hoc
uillet plimum mirabatur. **E**t ecce dum
scolas intrasset et legeret beatus domicus
et cum eo septem fratres eiusdem habitus
ad predictum magistrum humiliter ac
cesserunt et suum sibi ppositum intiman
tes dixerunt qđ scolas suas cuperent fre
quentare. **Q**ui recolens uisionem ipsos
esse septem stellas quas uiderat non du
bitauit. **R**ome viro dei **D**omico posito
vir quidam magister **R**eginaldus sancti
amiani aurelian Decanus qui etiam pi
sius i iure canoico repperat annis quinque
Romam cum aurelian episcopo mare
transiturus aduenerat. **D**udum autem in
pposito habebat relictis omnibus predi
cacioni insilire. sed quonam modo id
complere posset necdum aduerterat. **C**ū
autem a quodam cardinali cui huiusmodi
uorum expresserat de institutione predi
catorū didicisset et be. domico accessit

eidem suum ppositum reuclasset tūc ipsi
ordinis deliberauit ingressum. **N**ec moza
grau febriū infirmitate corripit et de eius
salute pmitus desperatur. **P**erseuerate aut
in oracione be. dommico ac be. virginem
cui tanqđ speciali patrone curam ordiis
totam comiserat exorante ut ut saltem
modico tempore eum sibi concedere dig
naretur. **E**cce subito reginam mie duabus
comitatam puellis admodum sponsis
Reginaldus vigilans et mortem expec
tans ad se visibiliter uidentem aspexit
blanda facie sibi dicentez. **P**ete a me qđ
uis et dabo tibi. **D**eliberanti quid peteret
vna ex predictis puell suggestit ne qđ
peteret sed se totum Regine misericordie
committeret. **Q**uod dum fecisset illa
manum extendens uirgineam. aures
eius et nares manus eius et pedes salu
tari quam tulerat unctiōe perunxit.
Formulas uerborum ppar ad singulas
unctiōes subinfernens ad Renes ait.
Stringantur renes tui angulo casti
tatis. **A**d pedes ait. **U**nge pedes in pre
paracionem euangelij pacis. **A**ddiditq;
Die tertia mittam tibi ampullam resti
tuacionis plenarie sanitatis. **T**unc ei ha
bitum ordinis ostendebat. **E**n inquit.
Iste est habitus ordinis tui. **H**anc aut
uisionem similiter beatus domicus i ora
cione positus uidit. **M**ane aut facto ad
eū ueniens sanctus **D**omiticus se sanum
reperit. **E**t ab eodem totius uisionis serie
audiuit. **E**t habitum quem uirgo mon
strauerat assumpsit. **N**am antea fratres
suppellicijs utebantur. **D**ie autem tertia
dei mater affuit. **E**t corpus **R**eginaldi
adeo punxit qđ n solū est febriū sz etiā
ardorem occupiscētie sic extitit ut sic ipe
pmodū ē ofessus nec pmo i eo motus libi
dis pullulauit. **H**ac uisionē iterato exhibi
tā qđā religiosus de ordine hospitalioz

Presente q̄ beato dominico pp̄is oculis
 uidit et stupuit. h̄c uisionem multis
 fratribus post illius obitum be. dominicus
 publica uit. Missus igitur Reginaldus
 Bononia p̄dicator ardent̄ istabat et
 frat̄ numerus excresebat. Post hoc au-
 tem missus prius nō post multos dies
 in domino obdormiuit. Iuuenis q̄dam
 nepos domini stephani cardinal̄ defossa
 noua cum equo ī foueam p̄cipio lap-
 sus inde mortuus est. eductus qui beato
 dominico oblat̄ oratione fusa uite pri-
 stine est restitutus. In ecclesia sancti h̄ti
 architectum quēdam oductum a fratri-
 bus sub cepta q̄dam ruina desup̄ reso-
 luta cōtruit. demq̄ sub cumulo cadentis
 materie iacentem extinxit. Sed vir dei
 dominicus corp̄ de cauerna subductum
 ad se deferri iussit orōnumq̄ suar̄ suffra-
 gio statim uite sim̄ et sanitati restituit.
 In eadem ecclesia dum fratres arcer̄ xi-
 manerent et quadam uice panis valde
 modicum iuissent be. dominicus id mo-
 dicum qd̄ habebat panis diuidi sup̄ mē-
 sam mandauit. Dumq̄ vnusq̄q̄ bucel-
 lam panis cū gaudio frāgeret. ecce duo
 iuuenes habitus et forme om̄nes refecto-
 riū itrauerunt. pallioz sim̄ qui a collo
 p̄debāt plenos panib̄ deferentes. Quib̄
 ī capite mense serui dei docta silēter obla-
 tis ita sbito disceserunt ut nullus de ce-
 tero vl̄ vn̄x uenerit vl̄ quo abierit sci-
 re posset. Tunc sanct̄ dominicus manu
 ad fratres arcūquaq̄ p̄tensa modo iquit
 fratres mei comedite. Cumq̄ beatus do-
 minicus aliquādo ī itinere positus esset et
 grauis pluuiar̄ iundacio facta esset ille
 signū crucis edidit et a se et a socio om-
 nem pluuiā adeo p̄p̄saut ut q̄si facto
 papilioe de cruce cū tota terra densa ym-
 b̄rū iundacioe madesceret nec vna gut-
 ta ad spaciū trū cubitoz eos otingeret

Quadam uice dum ī ptibus tholosanis
 transisset nauigio quāndā aquā nauta
 ab eo denariū p̄ mercede transitus exi-
 gebat cui vir dei pro seruicio sibi ip̄enso
 cum celoz regnum p̄mitteret addens qd̄
 discip̄s xp̄i eet nec aux̄ vl̄ pecuniar̄ de-
 portar̄. Ille eū p̄ cappā trahēs michi iqt̄
 aut cappaz aut denariū dimittes. Tunc
 iur dei erectis ad celum ocul̄ paululum
 qd̄ mira se orans mox in terraz respiciens
 et diuino nec dubiū procuratū nutu de-
 nariū iacentem uidens. Ecce iquit frater
 qd̄ postulas tolle et me libez in pace di-
 mitte. Contigit aliquando uro dei iter
 agente assocari sibi religiosū quendam et
 uersaōis quidez sancte domesticum sed
 loquēte lingua p̄mitus alienum. Dolēs
 itaq̄ qd̄ diuinis eloq̄ijs vna cum illo
 mutua se collatione refouere nō possent
 tandem ut vn̄ lingua loqueretur alteri
 vbiq̄ se refocillarent p̄ triduum verita-
 tis vl̄q̄ ad locum q̄ uidelicet ituri erat im-
 petrauit. Quadaq̄ uice cum quidaz mul-
 tis obsessus demonijs sibi fuisset oblat̄
 ille stolas accipiens prius super pp̄m
 collum posuit. deinde demoniaci collum
 anxit mandans illi ut de cetero illum
 hominem nō vexarent. Ipsi uero in eius-
 dem obsessi corpore statī vexari ceperunt
 et clamare p̄mitte nos exire q̄re nos cru-
 ciaz hic opellis. At ille. Nō dimittam
 vos iquit nisi michi fideiussorē dederitis
 qd̄ vltra neq̄q̄ de cetero redeatis. Quos
 inquit fideiussores poteri tibi dare. Et
 ille sanctos martires quoz corpora in
 ecclesia hac requiescūt. Et illi nō possu-
 mus qz nostra merita otradunt oportz
 vos inquit dare. Alioquin a cruciatu b̄
 neq̄q̄ liberos vos dimittā. Tunc respō-
 derunt ad hoc operaz se daturos. Et post
 modicum dixerunt. Ecce ip̄trauim̄ licz
 īmeriti qd̄ sc̄i martires fideiussorē p̄ nob̄

Requirere autem eo huius rei signum dixerunt
Eatis ad caplam in qua sunt recodita capita
martium et ea inuentis inueriam. **Q**ue
siti sunt et inuenti sicut illi fuerat praestitum
Predicante eo aliquando quaedam matrone ab
hereticis deprauate eius pedibus prouoluite
dixerunt. **S**ue dei adiuua nos si vera sunt quae
hodie praedicaisti iadum mentes nostras eroga
spiritus excauit. **Q**uibus ille **C**onstantes
estote et expectate paulisper ut uideatis
quali domino adhaesistis. **S**tati
quod uiderunt de medio sui canem unum
terribilissimum prostrare qui magis canis
quantitatem proferens habebat grossos
oculos et flammantes. linguam latam
atque sanguinolentam et protractam
usque ad umbilicum. **C**audam uero habens
curtam sursumque protentam. posterio
riorem turpitudinem quocumque se uerteret
ostendebat de quibus fetor intolerabiliter
exalabat. **C**umque circa illas matrones
se aliquamdiu huc illuc quod uertisset
Tandem per cordam in campamle con
scendens disparuit. **F**eda post se uestigia
derelinquens. **I**lle ergo matrone gratias
agentes ad catholicam fidem sunt con
uerse. **C**um in partibus tholosanis quae
dam hereticos ouertisset et illi eene incendio
deputati aspiciens inter eos quendam
Reimundum nomine ait ministris. **I**stus
seruate ne aliquo modo cum ceteris con
buratur. **C**onuersusque ad deum blandique
alloquens. **S**cio inquit fili mi. scio quod
adhuc licet tarde bonus homo eris et scis
Dimissus itaque per annos viginti in
heretica prauitate permansit. **T**andem
conuersus et frater praedicatorum effectus
in eodem ordine vitam suam laudabi
liter duxit et feliciter consummavit. **C**um
esset in hispania quibusdam sibi fra
tribus sociatis apparuit ei per uisum
immansissimus draco quidam quod fratres

illos qui secum erant absorbere aper
tis faucibus nitentibus. **Q**uod uir dei
intelligens fratres alios fortiter resistere
horrabatur. **P**ostmodum omnes illi ex
cepto fratre adam et duobus conuersis
ab eo recesserunt. **I**nterrogatus autem
quidam ex illis ab eo. an similiter uellet
abire ait. **A**bsit patet ut relicto capite
sequar pedes et continuo orationi se des
dit. **E**t fere omnes post modicum sua
oratione conuertit. **A**puud sanctum sym
onem in urbe romana cum fratribus exi
stens subito facto super eum spiritu dom
ini ad capitulum fratribus conuocatis
palam omnibus nuntiauit. **Q**uatuor
fratres ex ipsis in breui duos uidelicet
in corpore duos uero in anima morituros
Post modicum duo fratres ad dos
minum migrauerunt duo uero de ordine
recesserunt. **E**xistente eo **H**onorie erat
sibi quidam magister **C**onradus theo
tonicus cuius ingressum ad ordinem
fratres mirabiliter affectabant. **C**um
autem beatus **D**ominicus cum priore
monasterii cassamari de ordine asterce
in uigilia assumptionis beate **M**arie sermone
zaret famulari quadam confidentia exigente
inter alia dixit ei. **F**ateor tibi pro quod
tamen adhuc nulli uerbum exposui nec tu alteri
quod diu uixero fuelab quod nunquam a deo in hac
uita aliquid peccati quod non exequer iuxta uo
tium. **C**ui cum praedictus prior diceret quod forsitan an
te eum uita firmus beatus dominicus spiritu propheta dix
it quod ipse prior pro se diu uiueret. sicque factum
est ut praedixit. **T**unc ille prior adiecit per quod
pro ut det tibi magnum **C**onradum ad ordines
cuius fratres in totum tantum flagitare uideat
At ipse rem inquit bone facti difficile postlasti
Fito opletorio ceteris fratribus ad quascendum
pergit ipse in ecclesia remansit et in oratione mo
re solito praenotauit. **Q**ueientibus igitur fra
tribus ad primam cum cantus incepisset

Jam lucas orto sydere . ecce lucas noue
 syd⁹ nouū . futur⁹ magister **C**onradus
 sbito ueniens ad pedes be . domini se p^r
 sternens habitum ordinis instanter per
 eijt et perseveranter accepit . **H**ic fuit in
 ordme valde religios⁹ et lector in ord
 dme p^rimū graciosus **Q**ui tandem mor
 riens cum iaz oculos clausisset et fratres
 eum migrasse crederent ille ap^rtis oculis
 fratres circumspiciēs ait . domi⁹ vobis
 scū . **Q**uib⁹ respondentib⁹ et cū spiritu . t .
Aduixit fidelitū anime p^r mi . dei . re . i . pa
 ce et sic protinus ille in pace quietit .
Inerat autē seruo dei domini co firma val
 de mentis equalitas nisi cum ad passio
 nem et misericordiā turbaretur et quia
 cor gaudens exhylerat faciem placidā in
 terioris hominis op^rationem manifesta
 deforis benignitate p^rdebat . **T**empore di
 urno cum fratrib⁹ suis socijsue . saluo q^de
 honestatis tenore nemo omninoz . noc
 turmis horis uigilijs et orōmib⁹ nemo i
 stantior . **D**ies i⁹ptebatur p^rimis . noc
 tem deo **D**e ocul⁹ suis . q . quendam fontes
 effecerat lacrimaz frequēter quādo cor
 p^r dñi leuabatur i missa itantum mēt⁹
 rapiebatur excessu ac si ibidem xpm in
 carnatum presentem uideret p^rter q^d mis
 sam m^rto tempore cū ceteris non audis
 uit **E**rat autē sibi i ecclesia p^roc^randi et
 fuetudo creberia ut uix aut v^r raro cer
 tum ad q^descendum locum uideretur ha
 bere et cum lassitudie succedente somn⁹
 i⁹terpellaret necessitas siue ante altare aut
 super lapidem capite recliato paululum
 quiescebat . **T**res singlis noctib⁹ acci
 piebat manu p^rpa de quadam cathena
 ferrea disciplinas . vnam uidelicet pro se
 alteram pro peccatorib⁹ qui versantur i
 mundo . **T**erciam vero p^r h⁹is qui i pur
 gatorio cruciant **E**lectus aliquando
 i atauen ep^m omio renuit d^restans se

p^rius terziam deserere q^d electionem alicui
 de se facte aliquate⁹ consentire **I**nter
 gatus aliquando cur non libenti⁹ tholo
 se i tholosanaq⁹ dyocesi i ei⁹ uidel⁹ dyo
 cesi quam in carthasonei dyocesi mora
 retur respondit **Q**uia i tholosana dyo
 cesi m^rtos q^d me honorant iuicio Apud
 carthasonam vero omēs econtrario me
 i⁹pugnant . **I**nterrogatus a q^dam i quo
 libro p^r studuis⁹ . R⁹ndit i libro carita
 tis . **Q**uadam uice dum uir dei domini⁹
 ap^d honon constitutus i ecclesia p^roc
 taret dyabol⁹ i specie fratris eidem appar
 ruit . **Q**uem sanctus dominicus fratrem
 existimans el inuebat ut cum ceteris ad
 quiescendū p^rgeret . **I**lle uero q^dsi deridēdo
 eundem sibi nutib⁹ respondebat . **T**unc
 sanct⁹ dominic⁹ quisnam esset qui suum
 mandatum contempneret scire uolens
 candelam ad lampadem accendit et i fac
 em eius respiciens q^d dyabol⁹ esset cons
 festim cognouit **Q**uare cum eum uel
 menti⁹ i⁹crepasset . mox eidem dyabol⁹ de
 fractione silentij i⁹sultare cepit . **S**pcūs
 autem domini⁹ utpote frater magist^ro
 sibi loquiliore asserens coegit ip^ru ut
 sibi diceret de q^d fratres i choro tempta
 ret **Q**ui respondit **F**acio eos tarde ueni
 re et cito exire . **D**einde duxit eum ad dor
 mitoriū de quo idem fratres temptaret
 i⁹qurens **Q**ui ait **F**acio eos minis dor
 mire tarde surgeze sicq⁹ a diuino offi
 cio remanere et interdum immundas co
 gitaciones habere . **D**einde ad refector
 riū ip^ru duxit et de q^d ibide⁹ frat^res temp
 taret quesuit . **T**unc demon p^r mensas sa
 liens p^r et min⁹ plus sepius repetendo
 dicebat **Q**d cum sanct⁹ dominic⁹ quid
 sibi hoc uellet interrogaret ait . **Q**uosi
 dam fratres tempto ut plus comedant
 et sic ex nimia cibi sumptione delinquāt
Quosi⁹dam ut min⁹ sumant et sic in dei

seruicō et sui ordinis obseruacōne debi-
lioseres fiant. Inde duxit eum ad locuto-
rium de quo ibidem fratres temptaret i-
quirens. Tunc ille crebro linguam re-
uoluens mirabilis confusiois sonū pme-
bat. **Q**d cū sanctus **D**omicus quod sibi hoc
vellet inquereret ait **D**ic loc⁹ tot⁹ meus ē
Cū enim fratres ad loquendū conueniunt
eos temptare studeo ut confuse loquantur sese
inutilibus verbis confusant et unū aliud
non expectet. **P**ostremo duxit eum ad
capitulum sed cum ante hostium capiti
fuisse demon nullatenus intrare voluit
sed ait **H**uc nunquā ingrediar quia loc⁹
maledictionis et infernus michi est. **E**t
totum ibi amitto quod in alijs locis lu-
ceat. **N**am cum aliquem fratrem per ali-
quam negligentiam delinquere fecero
mox in loco hic maledictionis de ipsa
negligentia se purgat et coram omnibus
se proclamatur. **N**am hic monentur. hic
confitentur. hic accusantur. hic verberantur
hic absoluntur. et sic amisisse me doleo
quod alibi me lucratum uidebam. **E**t hijs
dictis euasit. **T**andem appinquantē
pigrinacionis termino constitutus apud
Hononiam graui cepit corporis infirmitate
languere. **S**ui autem corporis dissolu-
tuo sibi in uisione monstrata est. **V**idit
enim iuuenem pulcherrimum hijs
verbis se vocantem et dicentem **V**eni di-
lecte mi. veni ad gaudia veni. **C**onuo-
catis igitur fratribus **H**ononiam conuentus
xij. ne eos exheredes et orphanos derel-
iqueret testamentum condidit dicens
Hec sunt que uobis tanquam filijs. heredi-
tatio iure possidenda reliquo caritatem
habere humilitatem seruate. paupertatem
voluntariam possidete. **I**llud vero quod
potuit districtione prohibuit ne quis
unquam in suo ordine possessiones induceret
temporales maledictiones dei omnipotentis

et suam terribiliter imprecans ei qui pre-
dicatorum ordinem terzenarum diuitiarum
pluere presumeret maculare. **F**ratribus vero
de eius destitucōne insolabiliter dolentibus
dulciter eos consolans ait **N**e vos
mea filij carissimi turbet discessio nullatenus
dubitantes uniozem me vos mortuum
habituos quam uiuum. **A**d extremam horam
ueniens anno domini **M**. cc. xx. pri-
mo dormiuit in domino. **C**uius quidem transitus
eadem die eademque hora facti guali prioris
tunc fratrum predicatorum de **B**rixia postmo-
dum eiusdem ciuitatis episcopo hoc modo mon-
stratur. **N**am cum in campanili fratrum ca-
pite ad murum inclinato leui somno dor-
misset uidit celum apertum et duas sca-
las candidas ad terram submitti quarum
summitates christus cum matre lenabat et ange-
li per eas iubilantes ascendebant et descende-
bant. **I**n medio autem scalarum in primo sedes
posita erat et super sedem velato capite frater
sedens. **I**hesus autem et mater eius sursum sca-
las trahabant donec sedente in solium ele-
uato apertura celi clausa est. **V**eniens igitur
predictus frater **H**ononiam continuo eodem
die et hora patrem migrasse cognouit.
Fratrum quidam nomine **R**ao positus apud
tybur eadem die et hora qua pater mi-
grauit a corpore missam celebraturus
accesserat ad altare. **C**um audisset eum
Hononiam egrotasse et ad locum canonicus
ueniens in quo de uitijs mentio fieri con-
sueuit uellet pro eius salute orare subito
factus est in excessu mentis. **V**iditque vi-
rum dei dominicum corona quadam au-
rea laureatum tonumque mirabili splendo-
re fulgentem duobus quodam reuerendis uiris con-
tatum hic inde exire. **H**ononiam in uia regia precedere
tem. **D**iem igitur notans et horam inue-
nit tunc seruū dei **D**omicum a corpore mi-
grasse. **C**uius igitur corpus eius multo tempore sub terra
iacuisset et crebrescentibus indefinens miraculis

non posset ulterius eius sanctitas occu-
tari fidelium dignum duxit de uero cor-
pus eius ad altiorem locum transferre.
Cumq; monumentum fuisset fractum
vix ferreis instrumentis cemento sub-
latoq; lapide patefactum tanta ex ipso
suauissimi odoris prorupit fragrantia
vt non tam sepulchry q̄ cella uideret
aromatum paruisse. Qui quidem odor
cuncta supabat aromata. nec alicuius
rei odor simil' uidebatur. nec solū ossi-
bus aut pulueri sacri corporis merat vlt
capiti. **Dez** etiam terre circumquaq; cō-
geste ita vt ad longinquas regiones
etiam postmodum alata odore; ipsum
longo tempore retineret. **frat** vero ma-
nibus de reliq; sacrosanctis tangenti-
bus sic mbesit vt q̄tūcumq; lote vlt etiam
confricite fragrantie diu testimoniu pre-
sentarent. **In** p̄uincia vngarie vir qui-
dam nobilis cum vxore sua ⁊ filio par-
uulo ad reliq; beati domini que i s̄i-
lon habebantur uisitandas accessit. at
filius eius i firmatus ibidez ad extremū
vite moriendo peruenit. **pat** aut corp⁹
filij corā; altari beati domini collocās
lamentari cepit ⁊ dicere. be. dominice
leuis vni ad te. en tristis redeo. cum fi-
lio vni et orbatu recedo. Redde michi
queso filium meū. Redde michi leticiam
cordis mei. **Et** ecce circa noctis medium
puer reuixit ⁊ per ecclesiam ambulauit.
Iuuens quidam cui⁹dam nobil' domi-
manapiū dum i quodam fluuio piscā-
di grana i s̄isteret i aqua lapsus ⁊ suffo-
catus disparuit. **M**agno aut spacio tem-
poris interiecto eius corp⁹ de profundo
fluuij est electum. **D**omina autem ipsius
p̄ eius resuscitatione beatū dominicum
inuocans p̄misit se ad suas reliq; nus-
dis pedib⁹ accessur⁹ ⁊ resuscitatū man-
apiū libertati darurā. **S**tatimq; q̄ fuerat

mortuus i mediu uidentib⁹ omnib⁹ uite
redditus p̄ filij. votumq; suum p̄dicta
domina sicuti promiserat adimpleuit. **In**
eadem p̄uincia vngarie dū quidaz vir
filium suum defunctum amare lugeret
et beatum dominicum p̄ eius resurrectio-
ne inuocaret circa pullozum cantum
qui mortu⁹ fuerat oculos ap̄uit ⁊ patri
dixit. **Q**uid est pater q̄ sic habeo facies
madesactam. ⁊ ille. **L**acrime patris tui
sunt filii quia tu mortu⁹ fueras ⁊ ego so-
lus remanseram omni gaudio destitutus.
Cui ille m̄tum fleuisti pater. sed beatus
dominic⁹ desolacōni tue opacens vt tibi
vultus redderet suis meritis impetrauit.
Unguid⁹ quidam p̄ xvij. annos cecur
reliq; be. domini uisitare desiderans tā-
q̄ temptans ire de lecto surrexit tantā
q̄ s̄bito sibi sensit ifundi virtute; q̄ pas-
su conato gradi cepit. **T**anto magis pre-
ualescencia corporis ⁊ illuminacōe ocu-
loz p̄fascens tanto quotidie p̄cedebat
donec tādem ad locum destinatū puen-
ens p̄fectum recepit vtriusq; beneficium
sanitatis. **In** eadem p̄uincia vngarie
matrona q̄dam ad honore beati domini
missam disponens facere celebrari sacer-
dotem hora debita nō inuenit. **Q**uap̄pter
cādelas tres ad hoc patas manutergio
mundo iuoluit ⁊ in quodam vase repos-
suit. **A**liq̄tulum aut diuertens ⁊ postea
rediens candelas flāmis patentib⁹ arde-
re uidit. **C**urrentes omēs ad taz grande
spectaculum tam diu ibidem trementes ⁊
orantes steterūt donec sine lesione ma-
nutergij pent⁹ exarserunt. **A**puđ bonon
scolaris q̄dam nomine **N**icholaus graui-
renum ac genuum dolore adeo est vexa-
tus q̄ de lecto surgere nō valebat cui⁹
et femur leuū emarcuit m̄tātum q̄ om-
nis ab eo spes curacōis abcessit. **D**e o-
igitur ⁊ beato dominico se deuouens cum

se filo de quo flenda erat candelā totū mē
sus esset in longum cepit collum et pec
tus cingere Cum tādē genu filo ambiēte
anxisset inuocato ad quamlibet mensura
tionem nomine ihesu et be. **D**ominica cō
tinuo se alleuatum sentiēs exclamauit
Ego sum liberatus **E**xurgens ⁊ p̄re gau
dio lacrimās sine aliquo fulamento ve
nit ad ecclesiam in qua corpus sancti do
minici quiescebat. **I**n eadē quoq; cui
tate multa ⁊ fere innumerabilia miracula
deus per suum seruum dominicum opera
tus est **I**n sicilia apud Augustam cum
puella quedam que uicio lapidis labor
abat inadi dberet mater eius pro m̄stā
ti periculo filiam suam deo et beato **D**o
minico cōmendauit. **S**equenti igitur
nocte dormienti puella beatus dominicus
astitit et in manu eius lapidem quo tor
quebatur posuit et abcessit **Q**uem puel
la euigilans et se liberatā inueniens ma
tri dedit et uisionem per ordines explica
uit. **M**ater uero lapidem ad domum fra
trum attulit et ipsum in memoriā tan
ti miraculi coram ymagine be. **D**ominici
suspendit. **I**n augusta ciuitate cum i fe
sto translacōnis beati **D**ominici matro
ne quedam que in ecclesia fratrum missa
rum sollempnijs interfuere domum redire
rent et quandam mulierem p̄re foribus
domus sue filantem uiderent ipsam caris
tatiue redarguere ceperunt cur in festo
et anti patris a seruili opere non cessaret
Illa uero indignata respondit. **V**os que
estis bizoze fratrum festum colite uisri
sancti. **S**tatimq; oculis in tumorem cū
puritu conuersis ex ipsis ceperunt ver
mes protinus scaturire ita q; uiana
quedā rōij. uermes eduxit ex eius ocu
lis numeratim. **C**ompuncta igitur ad
ecclesiam fratrum uenit ibiq; peccata sua
confitens et uotum emittens q; de cetero

sancto dei **D**ominico nunq̄ detraheret
et ei⁹ festū deuote ageret p̄tin⁹ restituta
ē p̄stine sāitati. **S**ci monial⁹ q̄daz noīe
maria ap̄d tripoli i monasterio qd̄ dicit̄
magd. validissimis infirmitatib; elabō
rans at i tibia ḡuitz p̄cussa v. mēsiu⁹
cruciatu miserabili uigebat ita ut singu
lis horis exit⁹ timeret **Q**ue itra se recol
ligēs semp̄sā sic orauit. **D**ñe non
ego digna orare te nec exaudiri a te sed
rogo dñm meū be. dōicū ut sit mediator
inter me et te et michi ip̄tret beneficiū sā
nitatis. **C**ū ḡ dñi cū lacrimis exoraret
i extasi facta uidit be. dōicum cū duos
bus fratrib; ap̄ta cor̄ma q̄ ante lectū
ei⁹ p̄debat iterantē sibiq; dicēz **Q**uare
tñ sanari desideras. **E**t illa. **D**ñe ut deo
meo deuot⁹ seruire possim. **T**ūc ille sub
capa unctōz mire fragrantie p̄ferēs t̄ybi
az ei⁹ vnxit et statī sanata fuit. **H** vnctō
dilectōis ē signū q; uidelicet p̄iosa ē qz
n̄lo p̄cio emi potest. ⁊ qz i domo dei n̄
lū ē meli⁹ dilectōe. nichl d̄p̄aus caritate
difficil⁹ qz ato p̄die n̄ caute custodiat̄ **I**p
sa nocte sorori sue i dormitorio q̄escenti
apparuit dicēs. **E**go sanauit sororē tuam
Que curzēs ipsaz sanata iueit **Q**d cū
se etiā sensib; vnctōe iunctā sentirz ip
saz cū bombice et reuerētia m̄ta ext̄ sit
Quā ḡt⁹ aut deo loc⁹ i q̄ sacrosan̄ cor̄
p̄ be. dōici req̄escit. licz ex miracul m̄tis
claruerit vnū b̄ posuisse sufficit. **R**efere
magister alexander ep̄s vidomeñ in po
stille suis super illud uerbū **M**isericordia
et ueritas obuia. s. ⁊c **Q**uidaz scolaris
degens honon̄ uaitatib; secl̄i dedit⁹ u
sionē t̄p̄z c̄spexit. uidebat siquidem sibi
q; i q̄dā cāpo magno c̄sistēz ⁊ ibidē tem
p̄tas igēs sup ip̄sū de scēderz **Q**ui dum
fugerz a facie t̄p̄statis ad quādam domū
peruenit quam cum clausam inuenisset
Et pullans ad hostium se ibidem reapi

postulabat sed que deintus erat hospita
 rñdit Ego sum iusticia q̄ hic habito et
 hec dom⁹ mea est **Q**uia aut tu iust⁹ nō
 es i ea habitare non vales **A**d cui⁹ ver
 ba ille pl̄imum merens abcessit et aliā
 domum ultra illam cōspiciēs ad eaz ve
 nit et pl̄ians ad holtium se ibidez recipi
 postulabat. **S**ed q̄ deintus erat hospita
 Respondit ego sum veritas q̄ hic habito
 et hec dom⁹ mea. **T**e aut hospicio non
 recipiam quia veritas eum non liberat
 qui eam non amat **I**ndeq; abcedens ter
 tiam domum ultra illam p̄spicit ad quā
 veniens se similiter contra impetū tempe
 statis recipi flagitavit. **C**ui q̄ deit⁹ erat
 domina respondit **E**go sū pax q̄ hic ha
 bito **N**on est autem pax impijs sed ho
 minib⁹ bone volūtatis. **V**ez quia ego
 cogito cogitationes pacis et nō afflictio
 nis vtile consilii tibi dabo. **U**ltra mea
 soroz habitat q̄ miseris semper auxiliū
 prestat ad hanc accede et eius monita o
 ple. **C**um ergo accessisset q̄ deintus erat.
Rñdit ego sū misericordia q̄ hic habito
Si igitur ab imminente tempestate salua
 ri desideras vade ad domū in qua fratres
 p̄dicatores habitant ibiq; iuvenes sta
 bulum penitencie et p̄sepe otinencie pa
 bulū doctrine et puez̄ ihesum te saluan
 tem. **C**um p̄dictus scolaris euigilasset
 ad domum frat̄z venit et uisionem p̄ or
 dinem recitans habitum ordinis p̄cipit
 et accepit

De sancto Syro

Syrus dicitur a syos qd̄ ē de⁹
 et stat⁹ q̄ si fixus et firmus i fis
 de v̄l p̄siōe et bona operacōe

Syrus papa atheniēn natione
 primo quidem p̄s sed postea
 xp̄i discip̄s et pontifex sūmus electus
 Deo et valeriano cū duob⁹ dyacoib⁹

suis felicissimo et agapito p̄sentatus est
Quem cū decus n̄llis posset persuasio
 mb⁹ inclinare fecit eum duci ad templū
Martis vt aut sacrificaret aut i custo
 dia **A**amertmi reciperetur **S**ed cum sac
 crificare r̄nuens in custodia duceretur
 beatus **L**aurenti⁹ post eum clamās ibat
 et dicebat **Q**uo progredieris sine filio
 pater q̄ sacerdos s̄cte sine ministro p̄peras
Cui **S**yrus. **N**on ego te desero fili neq;
 derelinquo sed maiora tibi debent certar
 mi. post tridū me se q̄ris sacerdotez le
 uita. **I**nterim q̄ thesauros ecclesie acci
 pe et quib⁹ tibi uideatur dūde **Q**uos cū
 ille xp̄ianis pauperib⁹ distribuisset. **V**al
 lerianus p̄fectus decreuit vt **S**yrus ad
 tēplum **M**artis sacrificaretur duceretur
Quod si r̄nueret ibidez capite trunca re
 tur **Q**uo cū duceretur be. **L**aurentius
 post eum clamare cepit ac dicere. **N**oli
 me derelinq̄re pater s̄cte quia thesau
 ros tuos iam expendi q̄ tra. michi. **T**ūc
 milites audientes thesauros noiare **L**au
 renciū tenuerūt. **S**yrum vero cum feli
 cissimo et agapito ibidez decollauerunt.
In hac die est festum trāsfuracōis
 domini et sanguinis xp̄i de nouo uino si
 fieri potest et iueneri in aliquib⁹ ecclesijs
 cōficiatur. v̄l saltem de matura uua ali
 quātulū i calice eliquatur. **I**n hac etiā
 die **R**acemi benedicuntur et p̄s om̄icat
Racō autem hui⁹ est ex eo qd̄ domi⁹ disci
 pul⁹ suis dixit i die cene **N**ō bibā amō
 de hoc gemmine uitis donec bibā illud
 nouum in regno patris mei. **I**lla uero
 trāsfuracō domini et qd̄ dixit nouū vi
 num r̄p̄sentat gl̄iosam inuouationem
 quam xp̄s post resurrectionē habuit. et
 ideo i hac die trāsfuracōis q̄ resurrecti
 onem r̄p̄sentat uinū nouū iquiritur et
 non qd̄ i hac die vt quidam aūc trāsfu
 guracō sit facta sed i hac die ab apostol⁹

manifestata. Transfiguracō em̄ facta di-
ctur fuisse circa p̄mapium v̄ris. Disci-
puli autem p̄pter prohibicōnem factaz
ipsam tamdiu celauerunt et in hac die
manifestauerunt. Sic legitur in libro
qui dicitur mirale

De sancto donato

Donatus quasi a deo datus
et hoc per regeneracōnem Et
gratie infusionem et glorificacōnez que
est triplex generacō spiritu v̄l a deo. Nam
cum sancti moriuntur tunc nasci dicun-
tur. Unde obitus sanctorum non mors
sed natale vocatur. Puer enim appetit
nasci vt recipiat ampliozem locum ad
manendum v̄beriozem abum ad v̄scen-
dum liberaliozem aerem ad respirandū
et lucem ad videndum Et quia sancti de
v̄tero matris ecclesie per mortem exeūt
illa quatuor scdm̄ modum suum recipi-
unt ideo nasci dicuntur V̄l dicitur dona-
tus quasi dono dei datus

Donatus cum iuliano impera-
tore eruditus et nutritus est ita
q̄ predicatus Julianus fuit tunc i s̄dya-
conum ordinatus. Sed cum in imper-
rium sublimatus fuisset patrem et matrē
be. donati occidit. Donatus vero in aret-
nam ciuitatem aufugit et apud hylariū
monachum manens multa ibidem mira-
cula fecit Nam cum prefectus ciuitatis
habēs filium demoniacum eum ad dona-
tum adduxisset spiritus immundus cla-
mare cepit ac dicere. In nomine domi-
ni ihesu xpi noli michi esse molestus vt de
domo mea egrediar. O donate quare me
exire coartas cum tormentis. Sed oran-
te donato fuit protinus liberatus. Vir q̄-
dam eustachius nomine exactor fisci
publicam pecuniam in custodia v̄rois

nomine eufrosine dereliquit. Sed cum pro-
uincia ab hostibus v̄geretur pecuniam
abscondit et dolore p̄uenta vitam finit
Vir autē eius rediens cū pecuniaz iuemre
nō posset et cū filijs suis ad supplicū tras-
di deberet ad sanctū donatum confugit. do-
natus autem ad sepulchrum v̄rois cū
eo p̄gens oracōe facta clara voce dixit
Eufrosina per spiritum sanctum te adiu-
ro vt dicas nobis vbi talem pecuniam
posuisti et facta est vox de sepulchro di-
cens In ingressu domus mee ibi eam
subfodi. et euntes eam ibi vt dixerat in-
uenerunt. Post aliquod autē dies satyr-
us episcopus in donum obdormiuit et
omnis clerus donatum in episcopū ele-
git. Cum autem vt ferebat q̄q̄. quadam
die missa celebrata p̄p̄us communicaret et
dyaconus communicans xpi sanguinem
pp̄inaret sibi to paganorum impulsu dya-
conus cecidit et calicem sanctum fregit
De q̄ cū ipse et ois p̄p̄us p̄ximū mestus
esset donatus fragmenta colligens calicis
oracō ipsum in pristinam formaz re-
staurauit. vna autē particula a dyacono
abscondita fuit que in calice predicto defes-
cit que tamen est ad testimoniū miraculi
huius. Pagani autē hoc viso miraculo fuit
ouerit et lxxx. baptisma susceperunt. fontem
quidem a deo erat infectus vt quicumq̄
de illo biberet protinus moreretur. Dū
igitur sanctus donatus super asinum su-
um illuc iret vt oracōe sua aquam sa-
naret draco terribilis inde erupit et pe-
des asini caudam inuoluens contra Do-
natum se protinus erexit quem donatus
flagello quodam percussit vt scdm̄ q̄
alibi legitur in os eius expuens continuo
interfecit orauitq̄ ad dnm̄ ut oēs venenū
a fonte fugaret. Alium quoq̄ fontem
dum ipse cum socijs suis valde sitiret
quadam vice sua oracōe ibidem p̄duxit

Cum filia theodosij Impatoris a demo-
ne vexaretur et ad sanctum donatum ad-
ducta fuisset dixit donatus Exi imunde
spiritus et noli in plasmate dei habitare.
Cui demon Da michi transitum quod exi-
am aut quo vadam. Cui donatus Vnde huc
visti. Cui demon de heremo. et sanctus
illuc reuertere. Et demon video signum
crucis in te de quo ignis exiit contra me
et pro timore ignoro quod vadam sed da michi
locum exiendi et exeo. Cui donatus ecce
habes transitum redi ad locum tuum et
vniuersam domum concutens exiit. Cum
quidam mortuus efferretur aduenit quidam
cum cyrographo asserens debere sibi ab
ipso cent. sol. unde nescit ipsum sepeliri
sinebat. Quod cum vxor eius uidua be-
donato cum lacrimis indicasset adiungens
quod homo ille pecuniam totaliter recepisset
assurgens ad locum iuit et manu defunc-
tum tangens ait. audi me. Qui respon-
dit ego sum Et sanctus donatus ad eum
Surge et uide quid agas cum homine
isto qui te sepeliri non sinit. Qui resedens
eum de solutione debiti coram omnibus
conuocat et cyrographum accipiens ma-
nu scidit Deinde dixit sancto donato tu
be me itez pater dormire et ille vade am-
modo fili quiescere. Eo tempore cum fore
annis tribus non pluisset et sterilitas
magna esset infideles ad Impatorē theo-
dosium conueniunt parentes ut sibi donatum
traderet qui per artem magicam hoc fecisset
Ad impatoris igitur instantiam dona-
tus egressus domum exorauit et pluuiam
copiosam dedit sicque vestibus ceteris
pluuia infusus domum rediit. Cum autem
gothi eo tempore ytaliam diuastarent
et multi a fide christi recederent. Euadrata
prefectus a sancto donato et hylarimo de
apostasia rephesus sanctos ipsos cepit
compellens eos ut Ioui immolarent

Quod cum rennerent hylarimū expoli-
atum tandem cedi fecit quousque spiritum
exalaret Donatum vero in carcerem re-
clusit et postmodum eum decollari fecit
circa annum domini ccc. lxxx.

De sancto cyriaco et martello
Cyriacus a marcello papa dya-
conus ordinatus comprehen-
sus et ad Maximianum reductus iussus
est cum socijs suis ut terram foderet Et
ad locum scilicet terras qui ibidem construe-
batur suis cum humeris deportaret. Vbi
erat sanctus saturinus senex quem cyria-
cus et sisinus ad portandum iuuabant
Tandem in carcere reclusum prefectus iussit
sit cyriacum presentari. Et cum eum apri-
anus educeret subito vox cum luce de ce-
lo ueniens dixit. Demite benedicti patris
mei et aprianus credidit et baptizari
se fecit et ad prefectum confitens christum
venerit. Cui prefectus. Nunquid tu christianus
factus es Qui respondit vmi michi quia
perdidisti dies meos. Respondit prefectus vmi
modo perdes dies tuos et misit eum decolla-
ri. Saturinus vero et sisinus cum sacrifi-
care nollent diuersis supplicijs affecti
tandem decollati sunt. Filia autem dyo-
cleam nomine arthemisia cum a demonio
vexaretur clamabat in eum demon dicens
Non exeam nisi Cyriacus dyaconus ve-
niat. Unde ad eum adductus Cyriacus cum
demonio imparet. Respondit si vis ut ex-
eam da michi vas aliquod in quo irem
Responditque cyriacus. Ecce corpus meum
si potes ingredi. Cui demon In vas tu-
um intrare non possum quia vndique est
signatum et clausum sed si etas me scito
quod in Babiloniam faciam te venire Et cum
coactus exisset arthemisia clamauit dicens
quod deum quem Cyriacus predicat videris
Cum igitur illam Cyriacus baptizasset
et ex gratia dyocleam et serene vxoris

eius in domo quam dederant ei securus vi
ueret venit nuntius a rege persarum ad dyo
cletianum rogans ut ad se Cyriacum mit
teretur quia filia sua a demone vexaret
Ad preces igitur dyocletiani Cyriacum
cum larso et smaragdo nauis impositis
necessariis in babilonem uenit. Cumque
ad puellam peruenisset demon per os
eius clamauit dicens Fatigatus es Cy
riace. Cui cyriacus respondit. Non sum
fatigatus sed dei auxilio gubernatus. ait
demon. Tamen ego ad quod uolui te
perduxi. Tunc cyriacus dixit demoni
Impat tibi ihesus ut ex eas et statim exi
ens demon dixit. Quod nomen terribile quod
me coartat exire et sic sanctam puellam
cum patre et matre et multis alijs bap
tizauit. Et cum multa sibi munera offer
rentur recipere noluit. sed xv. diebus
ibidem in pane et aqua ieiunans tandem
Romam rediit. Post duos autem men
ses dyocletianus defunctus est. Cui maxi
mianus succedens iratus de sorore sua
archemia Cyriacum comprehendit et nu
dum cathenis ligatum ante cursum suum
trahi iussit. Iste maximianus pro tanto
potestatis filius dyocletiani quod sibi
succesit et eius filiam habuit in uxorem
que valeriana nuncupata est. Deinde
iussit carpasio uicario ut ipsum cum so
cibus sacrificare compelleret. aut diuersis
supplicijs occideret. Et cum ipse picem su
per caput eius liquasset et in scuto sus
pendisset fecit. Cyriacum cum om
nibus socijs decollari. Carpius autem
cum domum sancti Cyriaci impetrasset
et ad derisionem christianorum in loco
ubi Cyriacus baptizabat se lauaret ex
pulasque cum socijs celebraret subito
omnes mortui sunt. Et ex tunc clauo
balneo gentiles christianos timere et uene
rari ceperunt

De sancto laurentio

L Laurentius dicitur quasi lau
ream tenens. Que est coro
na de lauro facta. Quia
olim de huiusmodi ramis
uictores coronabantur. Hec autem ar
bor est uictorie ostensua continua uiri
ditate amena. odore gratia et efficacia uir
tuosa. Beatus igitur Laurentius dicitur
a lauro quia uictorias obtinuit in sui
passione. Unde et confusus Dettus dixit
Puto quia iam uicti sumus. Diriditate
habuit in cordis mundicia et puritate
Unde et dixit. Mea nox obscurum non
habet. Odorem habuit per memorie
perpetuitatem. Unde dispersit dedit paupe
ribus et ideo iusticia eius manet in seculum
seculi. Beatus maximus. quomodo non
in eternum huiusmodi manet iusticia
quani in sancto compleuit opere et glo
riosisimo martirio consecrauit. Effica
ciam per uirtuosam predicationem per
quam uallum ypolitum et romanum
conuicit. Huiusmodi autem arboris effi
cacia est quia calculum frangit. furdit
tati subuenit fulmen non meruit. Sic
laurentius frangit cor durum. spiritua
lem reddit auditum protegit a fulmine
scilicet reproborum

L Aureus martir et leuita genere
hispans a be. syro roma deduc
tus est. Nam sicut dicit magister Jo. be
leth cum idem be. syrus in hispaniam profectus esset
duos iuuenes ibidem repens scilicet laurentium et
uicentium eius cognatum mox honestate com
positos et in omni actione preclaros ipsos secum
romam adduxit quorum alius scilicet laurentius secum
rome mansit. uicentius uero in hispaniam re
diit et ibi glorioso martirio uitam finiuit.
Hinc autem oppidi magister Jo. be leth repug
nat tempus martirij utriusque. Nam lau
rentius sub Decio. uicentius autem in iuuenili
etate sub dyocletiano et daciao passus est

Sed inter Decium et dyocletianum fluxerunt anni aracter xl. et impatores septem medij fuerunt ut tunc be. vincencius non potuit iuuenis extitisse. Beatus autem syrus laurencium suum archidiaconem ordinavit. Eodem tempore philippus imperator et filius suus nomine philippus fidem christi receperunt et christiani effecti ecclesiam sublimare plurimum nitentur. Iste philippus primus imperator fuit qui fides christi recepit quem origenes ut dicitur ad fidem convertit licet alibi legatur quod be. pontius eum converterit. Regnavit autem anno M. ab urbe condita ut millesimus annus christo potius quam ydolis dedicaretur. Qui quidem annus millesimus fuit a Romanis cum ingenti ludorum et spectaculorum apparatu celebratus. Erat autem philippo Imperatoris miles quidam nomine decius in armis bellicis plurimum strenuus et famosus. Cum autem hisdem temporibus gallia rebellaret illuc Imperator Decium misit ut rebellantem galliam romano imperio subigeret. Missus decius prospero cuncta gesserit et ad libitum potitus victoria Romanam rediit. Audiens imperator eius adventum eum alacrius honorificare voluit et eidem a Roma usque ad veronam obviam iit. Sed quia malorum mentes que magis se honorari sentiunt eo amplius per superbiam intumescunt Decius in superbia elatus imperium cepit ambire et de morte sui domini tractare. Cum igitur imperator in stratu suo sub papilionem quiesceret et Decius papilionem latenter introiit et dormientem dominum iugulavit. Exeratus autem qui cum imperatore venerat ad se proce et prociis muneribus et promissis attraxit et ad urbem regiam gradu conato properavit. Audiens hoc philippus minor vehementer extimuit et totum thesaurum patris et suum ut ait siccaudus in croma sua be.

syrus et sancto Laurentio commendavit ut si ipsum a decio interfici contingeret thesaurum ipsum ecclesiis et pauperibus erogarent. Nec te moueat quod thesauri quos be. Laurentius dispensavit non dicuntur thesauri imperatoris sed ecclesie quia potuit esse quod cum ipsis thesauris philippi imperatoris aliquem etiam thesaurum ecclesie dispensavit. Vel forte ideo dicuntur thesauri ecclesie quia philippus eos reliquit ecclesie pauperibus dispensandos. Postea philippus aufugit et se a facie decii occultavit. Venatus igitur obviam decio processit et ipsum in imperium confirmavit. Ille vero perditione sed zelo ydolatrie dominum suum occidisse uideretur christi amicum cepit crudelissime persequi precipiens illis sine ulla misericordia fructuari. In hac persecutione multi M. martyrum conuerunt. Inter quos et philippus martiris est coronatus. Post hoc decius de thesauro domini sui inquisitionem faciens oblatus est ei be. syrus tanquam qui christum coleret et Imperatoris thesauros haberet. Tunc decius iussit eum in carcerem recipi ut per illa tormenta christum negaret et thesauros prodideret. Beatus autem Laurentius ipsum sequens post eum clamabat. Quo progressus sine filio pater quo sacerdos sine ritu nunquam sine ministro sacrificium offerre consueueras. Quid in me displicuit patris mitati tu. nunquam degeneres me probasti experire certe utique ydoneum ministrum eleuisti cui omisisti dominica sanguinis dispensationes. Cui be. syrus dixit. Non ego te desero fili neque dereliquo sed maiora tibi debentur pro fide christi certamina. Nos quasi senes leuoris pugne cursum recipimus. Te autem quasi iuuenem manet de tyranno gloriosior triumphus post triduum me sequis sacerdos leuiticus. Deditque ei omnes thesauros proprios ut ecclesiis et pauperibus

erogaret. **B**eatus igitur laurentius p̄p̄r
anos die ac nocte diligenter quesivit
et vnicuique p̄t̄ opus fuerat ministravit
Venit ad domum cuiusdam vidue que
multos xp̄ianos in domo sua absconderat
quam longus dolor capitis detinebat
Sanctus autem laurentius per im-
positionem manus eam a dolore capitis li-
beravit et pauperibus pedes lavans om-
nibus elemosinam dedit. Eadem nocte
in domo cuiusdam cristiani veniens que-
dam cecum ibidem reperit. Et facto sig-
no crucis eum illuminavit. Cum autem
beatus **S**ixtus decio nollet consentire
nec ydolis immolare ipsum ad decollan-
dum. **D**ua precepit. Accurrens autem
beatus laurentius post ipsum clamavit
Noli me derelinquere pater sancte quia
thesauros tuos iam expendi quos tradi-
disti michi. **T**unc milites audientes the-
sauros laurentium tenuerunt et parthe-
mio tribuno tradiderunt. **I**pse autem cum
Decio presentavit cui decius cesar ait.
Ubi sunt thesauri ecclesie quos apud te
cognovimus esse. **R**e. **Q**ui cum sibi non
responderet tradidit eum valeriano pre-
fecto ut aut thesauros prodaret aut ydolis
sacrificet aut diversis eum interire faciat
supplicijs et tormentis valerianus autem
cuiusdam prefecto nomine ypolitio in cus-
todiam eum tradidit. **Q**uem ille cum
multis alijs in carcere reclusit. **E**rat autem
in custodia ibi quidam gentilis nomine
luallus qui plorando lumen oculorum
amiserat. **C**ui cum laurentius lumen se-
restaurare promitteret si in xpm crederet
et baptismum susciperet ille se instantius
baptismi postulavit. **A**ccipiens ergo aquam
laurentius dixit ei. **O**mnia in confessione
lavantur. **C**umque ipsum de articulis fidei
diligenter interrogasset et ille omnia se
credere confessus fuisset aquam super caput

eius effudit et ipsum in xpi nomine bap-
tizavit. **Q**uapropter multi ad eum ceca ve-
rebant et ab eo illuminati redibant. **H**oc
videns ypolitus dixit ei. **O**stende michi
thesauros. **C**ui laurentius. **O** ypolitus si in do-
minum ihesum xpm credideris et thesau-
ros tibi ostendo et vitam eternam promitto.
Cui ypolitus. **S**i dictis facta expenses fa-
cias quod hortaris. **E**adem hora ypolitus cre-
didit et sacrum baptismum cum familia sua sus-
cepit. **B**aptizatus autem ait. **V**idi ahas ino-
centium letas gaudere. **I**psus mandavit
valerianum ad ypolitum ut laurentium presenta-
ret. **C**ui laurentius ait. **A**mbulem ambo per-
ter quod michi et tibi gloria parat. **A**d tribu-
nal ergo ambo veniunt et fit inter inquisitionem de
thesauro. **L**aurentius autem triduo inducias pe-
cijt quas valerianus eidem sibi ypolitio custo-
dia concessit. **I**n hoc triduo laurentius pau-
peres claudos et cecos collegit et eos in
palacio salustiano coram decio presentavit di-
cens. **E**cce isti sunt thesauri eterni qui nunquam
minuunt sed crescunt qui in singulis dispergun-
tur et in omnibus inveniuntur. **H**orum enim ma-
nus thesauros in celum deportaverunt. **V**aleri-
anus presente decio dixit. **Q**uid variaris
per multa. **J**am nunc sacrificia et magi-
cam artem depone. **C**ui laurentius. **Q**uis
debet adorari qui factus est an qui fecit.
Iratius decius iussit eum scorpionibus ce-
di et omne genus tormentorum ante ipsum
deferri. **Q**uem cum sacrificare iuberet ut
hec tormenta evaderet. **R**espondit infelix.
Has epulas semper optavi. **C**ui Decius.
Si epule iste sunt tibi similes pan-
de p̄phanos ut tecum pariter epulentur.
Cui laurentius. **J**am in celis nomina sua
dederunt. **E**t ideo eorum aspectibus non es
dignus. **T**unc iubente decio nudus fusti-
bus ceditur et ardentes lamme ad latera
apponuntur. **D**ixitque laurentius domine ihesu
xpe deus deo miserere mei seruo tuo

Quia accusatus nō negavi interrogatus te domini confessus sum. Dixitq; ei Decius. scio quia p̄ artem magicam tormenta deludis me tamē deludere dūi non valebis. Testor deos deasq; . Quia nisi sacrificaueris diuersis supplicijs pumeris Tunc iussit eum plumbatis diuissime cedi. Laurentius autem orauit dicens. domine ihesu criste accipe spiritum meum. Tūc audiente deo vox de celo isonuit Adhuc tibi multa certamina debentur. Tunc deus furore repletus dixit uiri Romani audistis demones istum sacrilegū consulantes qui nostros deos non colit nec tormenta metuit nec iratos p̄inas pes expanescit Iussitq; eū itez scorpioribus cedi. Subridens autem Laurentius gratias egit ⁊ pro astantibus exorauit. Eadem hora miles quidam nomine Romanus credidit et be. Laurentius dixit Video ante te iuuenem pulcherrimum ⁊ antez ⁊ membra tua cum linteo tergentē. Adhuc te p̄ deum ne me dereliquas s; festina me baptizare Dixitq; deus Valeriano Puto q̄ iam p̄ artem magicam uerti sumus. Iussit q; eum de cathasta solui et ī custodia ypolitū recludi. Romanus autem afferens uicium cum aqua ad pedes Laurentij padit et sacz ab eo baptisma suscepit Quod ubi deus cepit romanum fustibus cedi iussit Qui cum libere se cristianum p̄fiteretur iussu decij decollatus est. Eadem nocte laurentius ad decium adducitur Cum autem ypolitus fletet ⁊ se cristianum eē clamaret dixit ad eum Laurentius In interiori homine xpm absconde et dum clamauero audi et ueni. Omnia igitur tormentoz genera afferunt Dixit q; Decius laurentio. aut dijs sacrificabis aut nox ista mi te cum supplicijs expēdetur. Cui laurentius Mea nox obscurz non habet sed omnia in luce clarescunt

Dixitq; deus afferatur lectus ferreus ut req̄escat in eo ⁊ tumax laurentius. Ministri q; eum super cratem ferream extendūt et p̄zumis suppositis eum cum furcis ferreis oppresserūt. Dixitq; laurentius Valeriano Disce miser qz carbones tui michi refrigerium tibi autem eternū supplicium prestant Quia ipse dominus nouit q̄ accusatus non negavi eum interrogatus xpm confessus sum assatus gratias ago Dixitq; hilaris uultu ad decium ecce miser affasti uanam p̄tem gira aliam et manduca et gratias agens dixit Gratias tibi ago domine quia ianuas tuas ingredi merui ⁊ sic spiritum emisit. Confusus deus cum Valeriano abiit in palaciū tyberij relicto corpore super ignez Qd ypolitus mane rapuit et eū iustino p̄bitero ī agro uirano conditū aromatis sepeluit. Xp̄iam igitur ieiunantes triduo uirgulas celebrarūt mugitus dantes ⁊ lacrimas effundentes. Vtz autem hoc uerz sit q̄ Laurentius s; isto deo imperatore martiriū sit passus a multis dubitatur cū ī cronias Syxtus longe fuisse ante Decium legatur. Eutroptus autem hoc asserit dicens. Deus persecucōnez ī xp̄ianos mouens iter ceteros be. leuitam ⁊ martirem Laurentiū necauit. In quadam autem cronica satis autentica dicitur q̄ nō sub deo iperatore qui philippo successit sed s; quodaz deo minore qui cesar nō iperatoz extitit. Martiriū passus fuit s; a iter Decium iperatozem ⁊ decium minore s; quo Laurentius dicit passus plimi iperatozes et hūmi pontifices itermedij extiterunt. Etiam ut ibidem dicitur cum deo iperatozi Gallus ⁊ uolusianus eius filius ī iperio successisset Valerianus cum gallieno post eosdem iperium tenuissent. dicti Valerianus et gallienus minore decium cesarem non iperatozes fecerunt. Rā

antiquitus quādoq; aliqui ab imp̄tato
ribus fiebant cesares non tamen augu
sti v̄l imperatores **S**icut legitur in cro
nias q̄ dyocletianus maximianum ces
sarem fecit. **P**ostmodum ex cesare augu
stum creauit. **T**empore autem horum
imperatorum scilicet valeriani et galieni
Sixtus romanam sedem tenebat. **H**ic
igitur cesar **D**ecius appellatus non im
perator effectus beatum laurenciū martis
rem fecit. **U**nde nusq; in legenda be. lau
rentij vocatur decius imperator sed dec̄
cesar tantum. **D**ecius em̄ imperator duo
bus tantum annis regnauit et beatum
fabianum martirem fecit. **F**abiano suc
cessit cornelius qui sub Volusiano et
gallo passus est. **C**ornelio successit lus
cius. **L**ucio stephanus hic s̄b valeriano
et galieno qui annis xv. ip̄rauerūt pas
sus ē. **S**tephano successit sixtus. **O**m
nes autem cronice tam Eusebij q̄ bede
et ysidori in hoc concordant q̄ sixtus pa
pa non fuit tempore decij imperatoris s;̄
galieni. **L**egitur tamen in alia quadam
cronica q̄ predictus **G**alienus fuit bis
in om̄is. **D**ictus est enim galienus et de
cius et sub illo passi sunt sixtus et Lau
rentius circa annum dom̄ni cc. q̄nq̄ge
simū vij. **G**odofridus quoq; in libro suo
qui dicitur panctio idem asserit q̄ scilicet
Galienus vocatus est alio nomine
Decius et q̄ sub eo passi sunt sixtus et
Laurentius. **E**t si hec vera sunt tunc possi
tio **J**ohannis belet̄ vera posset esse. **R**e
fert **G**regorius in libro dyalogorum
q̄ in sabina quedam sanctimonalis fuit
que carnis quidem continentiam habuit
sed lingue prociacitatem non declinauit.
Hec dum in ecclesia sancti Laurentij
fuisse sepulta ante altare martiris a de
mombus secuta pars illesa permanet al
tera concrematur ita vt mane visibiter

adustio apparetet. **G**regorius quoq; tu
ron ait q̄ dū q̄dam sacerdos quādam ec
clesiam sancti laurentij repararet et tras
bes quedam nimū breuis ēēt rogauit be.
laurenciū vt q̄ paupes fouerat sue iopie
s̄bueniret. **Q**ue s̄bito sic excreuit vt pars
non modica abundaret quam partem
sacerdos minutatim madit et n̄ktas in
de infirmitates sanabat. **I**dem testatur
beatus fortunatus. **f**actum est autem s̄
apud brioras castrum ytalie. **Q**uidam
msuper presbiter nomine santulus vt res
fert **G**regorius in dyalogo sancti Lau
rentij ecclesiam a longobardis icensam
repare volens artifices m̄ktos cōduxit.
Quadam autem die dum quid eis appo
neret non haberet premissa oracōne in
elibano respexit et ibidem candidissimum
panem inuenit. **S**ed cū vix ad vnius
prandij esum tribus personis sufficere
videretur **L** Laurentius artifices suos no
lens deficere. **S**ic predictum panem
multiplicari fecit quod in alimentum
decem dierum operarijs cunctis suffe
cit. **I**n ecclesia sancti Laurentij apud
Mediolanum vt refert **V**incentius in
sua cronica **C**alix quidam cristallinus
mire pulchritudinis habebatur qui cum
in quadam sollempnitate ad altare
dyacono portaretur elapsus e manib;
bus in terram cecidit. **E**t statim commis
nutus fuit. **A**t dyaconus merens frage
menta collegit. **E**t super altare ponens
beatum Laurentium exorauit et fractum
calicem mirrum et solidatum recepit.
Legitur quoque in libro de miraculis
beate virginis q̄ quidam iudeus **S**teph
anus nomine Rome erat qui munera li
benter accipiens multorum iudicia per
uertebat. **H**ic tres domos ecclesie sancti
Laurentij. **E**t vnū ortū sancte **A**gnetis
uiolenter abstulit et ablata inuite possedit

Accidit autem ut moreret et ante dei iudicium duceret. Ad quem sanctus Laurentius cum nimia indignatione accessit et tribus viribus brachium eius duntaxat strinxit. Et dolore nimio cruciavit. Sancta vero agnes cum ceteris virginibus eum videre noluit sed faciem suam auertit. Tunc iudex super eum sententiam ferens dixit. Quoniam aliena subtraxit et munera accipiens veritatem vendidit in loco iude perditionis tradatur. Sanctus autem piectus quem idem Stephanus in vita sua valde dilexerat ad be. Laurentium et ad be. agnetem accedens pro eo veniam precabatur. Illis vero et be. uirgine pro eo orantibus concessum est ut eius anima ad corpus rediret. et ibidem xxxij. diebus penitentiam ageret. Accipit insuper a be. uirgine in mandatis ut psalmum Beati immaculati in via singulis diebus vite sue diceret. Cumque ad corpus redisset brachium eius ita erat nigrum et adustum ac si in hoc corpore passus esset. Quod signum in eo extitit quod ad uirum. Male igitur ablata restituens et penitentiam agens die xxx. migravit ad dominum. Legitur in vita imperatoris. Demitria quod dicitur ipse et konegundis uxor eius uirgines infimiliter permanerent dyabolo instigante de quodam milite uxorem suspectam habens super candentes vomeres pro. pedum nudis pedibus incidere eas fecit. Qua ascendente dixit. Sicut me ab Henrico et omnibus tractat nouisti ita adiuua me prope Henricus vero wreclidra ductus eam in maxillam percussit. Cui uox dixit. uirgo maria te uirginem liberauit. Totas igitur candentes massam illesa percussit. Cum ergo cesar obisset multitudo maxima demonum ante cellam cuiusdam heremite transibat. Qui apertam fenestram interrogauit. Vltimum quoniam esset. Et ille. Legio demonum sumus qui ad mortem cesaris speramus.

si forte aliquid spiritum in eo repire possimus. Adiuuatus autem ut ad se redeat. rediens dixit. Nichil proficimus quia dum falsa uxoris suspicio et alia mala. at etiam bona in statena fuissent. posita. Adustus ille laurentius ollam auream in mensi ponderis attulit. Et dum superasse uidebatur illa iactata pars alia statere seque plimum ponderauit. Tunc ego iratus unam partem auree olle percipi. Ollam calicem uocabat. quem dicitur cesar ecclesie emsten in honore sancti Laurentii fieri fecerat quare in speciali deuotione habuerat. Cui propter magnitudinem due aures ierant. Reptumque est et imperatorem tunc obisse et unam aurem calicem fractam fuisse. Notandum quod passio Laurentii inter ceteras sanctorum martirum passiones excellentissima uidetur esse seque in quatuor. Ex dictis sancti maximi episcopi et be. augustini colligitur. Primo in passionis acerbitate. Secundo in affectu siue utilitate. tertio in constantia siue fortitudine. Quarto in mirabili pugna siue fortitudine et motu uictorie. Primo igitur excellentissima fuit in pene acerbitate de cuius pene acerbitate sicut dicit be. Maximus episcopus uel secundum quosdam libros Ambrosii. Non enim fratres be. Laurentius breui uel simplici passione potitur. Nam qui gladio percussus semel moritur. Qui in flammis casuum mergitur uno impetu liberatur. Hic autem longa et multiplicata pena cruciatur ut mors ei non desit ad supplicium et desit ad finem. Legimus be. pueros in penarum suarum deambulasse flammis et igneos globos pedibus concutere. Unde et beatus Laurentius non minori gloria preferendus est siquidem illi in penarum flammis ambulabant. Hic in ipso supplicii sui igne discubuit. Illi vestigijs pedum concutauerunt micendia. Iste laterum suorum diffusionem retrinxit. Isti stantes in pena eleuatis

mambus orabant ad dominum. Iste pro
stratus in sua pena toto corpore dominum
deprecabatur. Et notandum quod beatus laurentius
pro beato stephano inter ceteros martires
primatum tenere dixit. non quia maiorem pe-
nam sustinuerit quam ceteri martires cum
multi tantam penam et aliam etiam maio-
rem sustinuisse legantur. Sed hoc dicitur
propter septem causas insimul occurren-
tes. Primo propter passionis locum quia
rome que est caput mundi et est sedes apo-
stolica passus est. Secundo propter predica-
tionis officium. quia officium predica-
tionis diligenter impleuit. Tercio propter lau-
dabilem distributionem thesaurorum quod
omnes pauperibus sapienter distribuit.
Has rationes ponit magister Guillelmus
alastodorenus. Quarto propter authenticum
et approbatum eius martirium quia et si de
aliquibus maiora tormenta legantur
tamen hoc authenticum non habet et ali-
quando in dubium vertitur. **Q**uinto autem
passio in ecclesia est valde sollempnis et
approbata. Unde et multi sancti in suis ser-
monibus eius passionem approbant et con-
firmant. **S**exto propter dignitatis gra-
dum quia fuit archidiaconus sedis apo-
stolice postquam ut aiunt in romana sede
archidiaconus surrexit. **S**epto propter se-
uicam tormentorum. quia grauissima
supplicia pertulit ut ipse qui super ceareas
ferream assatus fuit. Unde de eo dicit be-
atus Augustinus laceratos artus et multa ver-
berum sectione conatos subiecto pre-
cepit igne torqueri ut per cratem ferream
que iam de feruore continuo iura in se
haberet vrendi conuersorum alterna mu-
tatione membrorum fieret cruciatus ve-
hementior penarum productarum. **S**ecun-
do fuit excellentissima in effectu siue uti-
litate. Ipsa enim pene acerbitas secundum
Augustinum et Maximum fecit eum

glorificatione sublimem. opinione et fa-
ma celebrem deuotione laudabilem. Et
imitatione insignem. **P**rimo igitur glorificatione
sublime. **U**nus Augustinus dicit se uisti persecutor
id est martirem se uisti et auxisti palmam dum
aggeras penas. **I**tem maximum vel secundum quod
dicit Ambrosius. Quamuis in fauilla membra
soluantur fidei tamen fortitudo non solu-
um corpore detrimentum sustinet sed lucem salu-
tis acquirit. **I**tem Augustinus vere beatus corpus quod
non a fide christi tormentum immutauit sed ad re-
quiescentem religionem coronauit. **S**ecundo opi-
nionem et fama celebrem. **M**aximus et secundum quod dicit
libros Ambrosius beatus martirem laurentium
non synapsis possit operare si diuersis attri-
tus passionibus per totum orbem gloria sui meruit
fragere misterij quod antea constituit in corpo-
re erat humiliter ignotus et uix pro ea quam uera-
ter laceratus exultat uniuersis per totum mun-
dum ecclesiarum odore sue nobilitatis infudit.
Idem tanta est gloria martiris preclarus extitit in
passione sua quod mundum illuinauit uniuersum.
Tercio duocumque laudabilem que autem sit lau-
dabilem ostendit Augustinus in iij. rationibus sic dicens be-
atus uix laurentium tota debet duocumque suscipere.
Primo quod pro christi sanguine pro deo edidit de-
idem quod ei pro gratia apud deum non in mi-
nima edidit omnes qui debent esse christi fides de-
cuius sortito existere martires meruerunt.
Tercio quod idem tate et tate sancte uersacis fuit
ut coronam martiris tpe pacis inueniret.
Quarto fecit eum imitatione insignem.
Unde Augustinus hec totius causa passionis
propter quam morti addictus est uir sanctus
ut sui similes ceteros esse hortaretur. **I**n-
tribus autem se nobis imitabilem exhibet.
Primo in aduersorum forti impressione. **U**nus au-
gustinus ad erudiendum dei populum nequorum est uti-
lior forma quam martirium. **E**loquentia fa-
cilis ad exhortandum. sic ratio efficax ad
suadendum. **V**alidiora tamen sunt exem-
pla quam uerba et plura est ope docere quam uoce

In quo excellentissimo genere doctrine beatus martyr Laurentius quae gloriosa polleat dignitate etiam persecutores ipsius sentire potuerunt quem illa mirabilis fortitudo animi non solum non cedere sed etiam alios exemplo sue tolerantie roboraret. Secundo in fidei magnitudine et feruore Maximus vel Ambrosius. Dum in fide sua persecutoris flamas uocat. ostendit nobis per ignem fidei gehenne incendia superare et amore christi diem iudicii non timere. Tertio in ardentis amore. Idem vel Ambrosius illuminauit mundum plane Laurentius eo lumine quo ipse succensus est et flammis quas ipse pertulit christiano corda calefacit. De his tribus etiam sic dicit Maximus vel Ambrosius secundum quosdam libros beati Laurentii exemplo prouocamur ad martirium accendimur ad fidem. calescimus ad deuotionem. Tertio fuit excellentissima in constantia seu fortitudine de cuius constantia et fortitudine dicit beatus Augustinus. beatus Laurentius mansit in christo usque ad temptationem. usque ad tyrannicam interrogationem. usque ad acerrimam dominacionem. usque ad perempcionem in qua longa morte quae bene manducauerat bene biberat tanquam illa esca saginatus et illo calice ebrius factus tormenta non sensit. non cessit. Et in regnum successit. A deo autem fuit constans et firmus quod non solum tormentis non succubuit sed etiam ex ipsis tormentis ut habetur ex dictis beati Maximi factus est perfectior timore feruentior in amore. Et iocundior in ardore. De primo sic dicit. Extenditur super flammam ignitos globos. Et sepius uersat in latera sed quantum plus penarum patitur tantum patientius christum dominum pertimescit. Quantum ad secundum sic ait Maximus vel secundum quosdam libros Ambrosius. Granum synapis cum teris accendit Laurentius

cum patitur inflamatur. Idem nouo ad miraculis genere alius illum torquet et alij seuentes tormenta perficiunt deuotionem laurecium saluatori supplicia atrociora fecerunt. Quantum ad tertium sic dicit. Cor eius tanta fide in christi magnitudine concauit ut despectis christi corporis cruciatibus miserrimo torrore suo et triumphanter eius ignibus letus illuderet. Quarto fuit excellentissima in mirabili pugna. et modo uictorie. Beatus namque Laurentius sicut ex uerbis beati Maximi et Augustini colligitur quinque ignes exteriores quodammodo habuit quos tamen superauit fortiter et extinxit. Primus fuit ignis gehenne. Secundus ignis materialis flammae. Tertius carnalis concupiscentiae. Quartus ardentis auariciae. Quintus furentis iracundiae. De extinctione primi ignis scilicet gehenne sic dicit Maximus. Nunquid cedere poterat momentanee corporis uisioni cuius fides eternum gehenne extinguerebat ardozem vel transire per ignem momentaneum atque terrenum sed flammam gehenne perpetuo exurens euasit. De extinctione secundi ignis scilicet materialis flammae sic ait Maximus vel Ambrosius secundum quosdam libros corporali laborat incendio sed diuini ardoris materialalem restringit ardorem. Item quous rex imperatorum ligna subiceret incendia supponere; tamen sanctus Laurentius has flammam fidei calore non sentit. Item Augustinus superari caritas christi flamma non potuit et segmior fuit ignis qui foris uisit quas qui intus accendit. De extinctione tertii ignis scilicet carnalis concupiscentiae sic dicit Maximus. Ecce beatus Laurentius transiit per ignem quo non adustus horruiet et illuminatus effulset arsit ne arderet et ne uideret uisit est. De extinctione quarti ignis scilicet auariciae qualiter euasit auaricia illorum qui thesauros cupiebant et frustrata est sicut

dicit augustinus **A**rmatur gemina face homo cupidus pecunie et veritatis inimicus **A**varicia ut rapiat aurum impie tate ut auferat cristum. **N**ichil obtines nichil proficias humana. crudelitas subtrahitur inuentis tuis materia mortalis et laurencio in celum abeunte tu deficias flammis tuis **D**e extinctiōe quinti ignis scilicet furentis insanie qualiter videlicet insania persecucionum frustrata est sic dicit **M**aximus superatis flammis ministris omnimode mundane insanie restrinxit incendium **A**d hoc vsq; dyabolica profect intentio ut vir fidelis ad dominum suum gloriosus ascendat **E**t crudelitas persecucionum cum suis ignibus perfusa torpeat. **Q**uod enim persecucionum insania ignis fuerit ostendit cum ait furor gentilis accens? ceatulas prepat ignitam ut indignacionis flammis ignibus vindicaret **N**ec mirum si hos quinque ignes exteriores superavit quoniam ex verbis predicti **M**aximi habentur tria refrigeria que intus habuit et tres ignes in corpore portavit per quos omnem ignem exteriozem **E**t refrigerio mitigavit et maiori ardoris incendio superavit. **P**rimum namq; refrigerium fuit desiderium regni celestis. **S**ecundum meditaco diuine legis **T**ercium puritas consciencie. **P**er hoc triplex refrigerium omnem ignem exteriozem extinguere fecit et frigidum reddidit. **D**e primo refrigerio quod est desiderium celestis patrie dicit **M**axim? vsq; ambrosius. **N**eq; enim beatus laurentius ignem sentire tormenta poterat qui in sensibus refrigerium paradisi possidebat. **I**tem facit ante pedes tyranni exusta caro corpus ex nime nichil detrimenti patitur in terris cuius animus demoratur in celis **D**e secundo refrigerio quod e meditaco

legis diuine sicut dicit **M**axim? vsq; ambrosius **Q**um xpi cogitat precepta frigidum est illi omne quod patitur. **D**e refrigerio quod est puritas consciencie sic dicit **A**rdet profecto totis visceribus fortissimus martyr et virtus **S**ed regnum dei pertractans refrigerio consciencie victor exultat. **H**abuit nichilomin? videntem **M**aximus ostendit tres ignes interiores per quos omnes ignes exteriores maiori incendio superavit. **P**rimus fuit fidei magnitudo. **S**ecundus ardens dilectio. **T**ercius vira dei cognatio que ipsum irradiavit tanq; ignis. **D**e illo igne sic dicit idem vsq; **A**mbrosius **I**n quantum in illo fidei ardor feruere tantum supplicij flamma frigesceat. **I**tem esse saluatore ignem feruorem fidei legimus in euangelio **I**gnem veni mittere in terras **H**oc igitur igne beatus **L** Laurentius accensus flammis non sentit incendium **D**e secundo igne sic ait idem vsq; **A**mbrosius **A**rdebat extrinsecus martyr **L** Laurentius tyranni seuentis incendijs sed maior illum intrinsecus xpi amoris flamma torcebat. **D**e tercio igne sic dicit fortissimum martirem sensissima persecutoris flamma superare non potuit quia longe ardentius veritatis radijs mens eius accensa feruebat. **I**tem odio perfidie **E**t amore veritatis accensus appositam sibi extrinsecus flammam aut non sensit aut uicit. **H**abet autem inter ceteros martires **L** Laurentius tria privilegia quantum ad officium. **P**rimum est in uigilia. **S**olus enim inter martires uigiliam habet **S**ed uigilie sanctorum propter multas deuotiones hodie in ieiunia mutata sunt **M**os enim fuit olim ut refert **J**ohannes beletus ut in festiuitatibus sanctorum homines cum uxoribus et filiabus ad ecclesias uenirent **E**t ibi cum luminaribus pnoctaret

Sed quia multa adulteria in hijs uigi-
lijs fiebant statutum fuit ut uigilie in
ieiunia conuerterentur. Nomen tamen
antiquum est retentum. quia nō ieiunia
sed uigilie adhuc appellantur. Secundū
est in octaua. Ipse namq; solus cum ste-
phano habet octauam inter martires
sicut martinus inter confessores. Tercū
est in regressiombus anthiphonarum
quod sol⁹ ipse et paulus habet. S; pau-
lus ppter excellentiam predica cōm-
s. Iste ppter excellentiam passionis

De sancto ypolito

Ipolit⁹ dicitur a b yper qd
est supra et litos quod est
lapis quasi supra lapides idest xpm fun-
datus. ut ab m et polis quod ē ciuitas
ut ypolitus quasi valde politus. fuit
emm super lapidem xpm bene fundatus
per constanciam et firmitatem. fuit in ci-
uitate superna per desiderium et audita-
tem bene politus per tormentorum acer-
bitatem

Polit⁹ postq; corpus be-
laurentij sepeluit venit i do-
mum suam et dans pacem
suis seruis ⁊ anallis omnes sacramēto
altaris quod iustinus. presbiter obtulerat
cōmunicauit. Et apposita mensa pzi⁹
q; abum fumeret uenientes milites eum
rapuerunt et ad cesarem duxerunt. Quē
uidens decus cesar sbridens dixit ei Nun-
quid et tu magus effectus es qui corp⁹
laurentij abstulisti. Cui ypolitus hoc fe-
ci non quasi magus sed quasi xpianus
Tunc decus furore repletus pcepit ut
hitu q; ut xpian⁹ uerbat expoliaretur
et os eius lapidib; tūderet. Cui ypolitus
Nō me expoliasti s; magis uelisti. Cui de-
cus Quomodo insipiens effectus es ut
nuditate tuā nō erubescas. Nūc g; sa-
crifica et uiues ne cū tuo laurencō peas

1 dixit. Secue:
ncordiam quia
mi uelib; suis
ichi locum et se
uenero nūtiabo
nich; iuenissent
yrene⁹ uocato
habundo corp⁹
lit. Qd ille de-
p⁹ sancti ypoli
ualerian⁹ andis
nuit et ambos i
uorum corpora
his sepeluit. p⁹
i curzum ascen-
amphitheatru
eptus igitur de
it. O ypolite ca-
le tenes. Dale:
O Laurenti ig
trahis ⁊ eadem
Dec⁹ autē do-
mone ueratus
urenti modicu
serabiliter mo-
phonia crudel
o sanctum tu
a accessit ⁊ ab-
ri se fecit. Alia
omia emisit spi-
⁹ p̄biter iuxta
it. Audientes
⁊ eius filia xpi
it. cū uxorb;
ut baptisma
yomisius qui
baptizauit.
⁹ cyrillam cū
fecit ⁊ ceteros
za i agro uera
Et aduertendum
io q; Laurecū

diat augustinus
ce homo cupidus
micus Avaricia
tate ut auferat
nichil proficiat
trahitur inuent
et laurenco in
flammis suis
nis scilicet furo
licet infama per
sic diat **S**axim
ministris omni
restrinxit incen
bolica proficat
dominum suum
cruelitas perse
bus perfusa tor
quencum infam
cum ait furoz g
prepat ignitan
mas ignibus
hos quinque i
quomam ex
habentur tria
buit et tres ig
per quos omni
refrigerio mit
incendio supera
frigerium fuit
Secundum me
cum puritas
refrigerium or
extingui fecit
primo refrige
celestis patrie
suis. **R**eqz em
um sentire torn
bus refrigeriu
sacet ante pede
pus ex nime
in terzis cuius
De secundo refi

Sequitur Cui ypolitus

Cui ypolitus. Exemplū merear fieri be-
 Laurentij quem tu ore polluto ausus
 es nominare Tunc dea fecit eum fustib⁹
 cedi et pectmib⁹ ferreis lamari. Ille
 autem se xpianū esse voce clara confitebat
 Et cum tormento hui⁹modi derideret ve-
 ste militari qui antea utebatur eum ve-
 stiri fecit. hortans ut amicitiam ⁊ pristī
 nam militiam retineret. Cui ypolitus
 cum diceret se xpō militare Decus ira
 repletus valeriano pfecto eum tradidit
 ut omnes facultates eius acaperet ⁊ diris
 tormentis eum interficeret Inuento q̄ q̄
 eius familia xpiana esset adducti sunt
 ante cōspectū eius. Qui cū ad sacrificia
 cogerebantur cōcordia nutriti ypoliti pro
 omnib⁹ rōdit. Nos cum domo nostro
 volum⁹ mori potius pudice q̄ impudice
 vivere. Cui valerian⁹ Genus seruoz n̄
 nisi cum supplicijs emendatur. Tunc p̄-
 sente ypolito et gaudente iussit eam tam
 diu plumbatis cedi quousq; emisit spm̄
 Dixitq; ypolitus Grattas tibi ago dñe
 quia nutricem meam ante cōspectum
 sanctoz tuoz p̄misisti Deinde extra por-
 tam tybtinaz valerian⁹ ypolitum cum
 familia sua dua fecit. Ypolitus omnes
 confortans dixit Fratres nolite metuere
 quia ego ⁊ vos vnum deum habemus
 Iussitq; valerian⁹ ut i cōspectu ypo-
 liti omnib⁹ capita amputarent. ypoliti
 vero pedes ad colla idomitoz equoz fe-
 cit ligari ⁊ per carduos ⁊ tribulos trahi
 tandū donec spiritū exalarer circa an-
 nos domini cc. lvi. Eoz corpora iustin⁹
 p̄sbiter rapuit ⁊ iuxta corp⁹ sancti Lau-
 rentij sepeliuit. Corp⁹ vero sancte dcoz
 die iuēri non potuit quia fuerat i clo-
 acam proiectum. Miles quidā nomie
 porphyrus credens be. dcoz diam. aux
 aut gemmas in vestimentis habere ad-
 quenda; cloacam nomie yreneū q̄ erat

occulte xpian⁹ accessit ⁊ dixit. **Secre-**
 tum custodi et extrahere cōcordiam quia
 spero q̄ aux aut gemmas in vestib⁹ suis
 habet. Cui ille Ostende michi locum et se-
 cretum habeo et q̄tqd̄ inuenero nūtiabo
 Cū ḡ extractum fuisset ⁊ nichil inuissent
 Miles ille p̄tin⁹ fugit et yrene⁹ vocato
 q̄dam xpiano nomie Habundo corp⁹
 ad sanctum Iustinū detulit Qd̄ ille de-
 uote suscipiens iuxta corp⁹ sancti ypoli-
 ti et alioz sepeliuit Qd̄ valerian⁹ andi-
 ens yreneū ⁊ Habūdū tenuit et ambos i
 cloacaz viuos misit Quozum corpora
 Iustin⁹ rapuit et cum alijs sepeliuit. P̄
 hoc dea cum valeriano i curzum ascen-
 dit auz eum et p̄gunt ad amphitheatrū
 ut cruentent xpianos Arreptus igitur de
 eius a demo mo clamabat O ypolite ca-
 themis asperis vindictum me tenes Vale-
 rian⁹ similiter clamabat O Laurenti ig-
 neis cathemis me ligatum trahis ⁊ eadem
 hora valerian⁹ expirauit Dea autē do-
 mum reuersus triduo a demone vxatus
 clamabat. A diuro te Laurenti modicū
 cessa a tormentis ⁊ sic miserabiliter mor-
 tuus est Qd̄ vxoz eius triphonia crudel
 uidens dimissis omnib⁹ ad sanctum ius-
 tinum cū filia sua cyrilla accessit ⁊ ab
 eo cū mltis alijs baptizari se fecit. Alia
 vero die cum oraret triphonia emisit spi-
 ritum Cui⁹ corpus Iustin⁹ p̄sbiter iuxta
 corp⁹ sancti ypoliti sepeliuit. Audientes
 xvij. milites q̄ Regma ⁊ eius filia xpī-
 ane effecte essent venerunt. cū vxozib⁹
 suis ad iustinum p̄sbiter⁹ ut baptisma
 suscipent Quos omnes dyomisius qui
 sancto Syro successerat baptizauit.
 Claudius autem Imperator cyrillam cū
 sacrificare nollet iugulari fecit ⁊ ceteros
 milites decollari q̄z corpora i agro verā-
 no cum ceteris sepeliuntur. Et aduertēdum
 q̄ exp̄sse habet. b̄ q̄ illi deo q̄ Laurecū

et ypolitum maritizavit successit clau-
dius. Claudius autem non successit deo
imperatorum ymo Deo successit secundum
cronicas volusianus. volusiano Galie-
nus. galieno Claudius. oportet ergo di-
cere ut videtur. **Q**uod autem galienus fue-
rit binomius et quod dicitur sit Galie-
nus et deus. Sic dicit vicentius in cro-
nica sua et godofridus in libro suo aut
quod galienus in sui adiutorium quendam
nomine Decium fecerit cesarem non ta-
men imperatorem sicut dicit Richardus
in cronica sua. De hoc martire sic dicit
Ambrosius in prefatione. **B**eatus martyr
ypolitus christum verum ducem considerans
miles eius esse maluit quam dux militum
comparari. **B**eatumque laurentium fue-
custodie mancipatum non persecutus est
sed subsecutus. **Q**ui cum thesaurum ecclesie
discuteret invenit thesaurum. unde vire-
ditur petrentur spreuit furor ut cum
regis imperii gratia probaretur. membris
dividi non refugit ne nexibus diuelleretur
eternis. **S**ubulcus quidam nomine
petrus cum in festo marie Magdalene
plaustrum iunxisset et boues sequens ip-
sos maledictis urgeret protinus boues
et aratrum a fulmine assumuntur. **E**t ipse
petrus qui hoc imprecatus fuerat suppli-
cio atrociori torquebatur. **N**am ignis
eum arripuit adeo quod carnis et nervus ty-
bie et ceteris consumptis ossa patebant et
ipsa tandem tybia a sua compage peius
solueretur. **T**unc ille ad quandam ecclesiam
beate virginis accedens tybiam ipsam in
quodam foramine ipsius ecclesie abscon-
dit. **E**t beatam virginem lacrimis et pre-
cibus pro sua liberatione rogavit. **E**t ecce
nocte quadam beata virgo cum be-
ypolito ut petrum pristinae sanitati resti-
tueret imperavit. **S**tatimque sanctus ypo-
litus tybiam de foramine accipiens loco

fuo quasi fureculum arbori in momento
inseruit. **I**n qua insidione tantas dolores
sensit ut suis clamoribus totam famili-
am exataret. **Q**ui surgentes et lumen
accendentes petrum duo crura et duas ti-
bias habere conspiciunt. **S**ed se deludi
putantes ipsum iterum atque iterum strecta-
bant et membra vera ipsum habere con-
spiciebant. **Q**ui vir eum exatantes. unde
hec sibi accidit sciscitantur. **S**ed ille
eos ludere existimans tandem victus
rem vidit et extupuit. **S**ed tamen copia
nova mollior quam vetusta ad sustinentiam
corporis non poterat exequari. **U**nde ad
publicacionem miraculi per annum clau-
dicavit. **E**t tunc iterum beata virgo eidem
apparens sancto ypolito dixit ut quod
curacioni deesset supplere deberet. **E**uangelias
igitur et se plene sanatum inueniens re-
clusorium introiit. **C**ui dyabolus in
specie nude mulieris frequentissime appa-
rebat et nudam ei se ingerens quanto
ille fortius resistebat tanto illa ei impu-
dentius incumbebat. **C**um ergo illa eum
plurimum vexaret. **T**andem ille stolam
sacerdotalem accipiens collum eius cinxit
et mox dyabolo abcedere cadauer putri-
dum ibidem remansit. **T**antusque fetor
inde exalavit ut nullus qui hoc vidit
ambigeret quin corpus alicuius mulieris
mortue fuisset quod dyabolus assumpsit.

Sequitur de assumptione

De assumptione bte virginis

Assumpcio beate virginis marie qlit
facta sit ex quoda libello apo c
pho q iohanni euangeliste ascri
bit edoceat **A**plis nax obpredica comis
gram diuersas mundi sbeuntibz regloes
vgo beata in domo iuxta montem sion po
sita dicit remansisse **O**ia q loca filij sui
scz locu baptismi ierumij oronis passio
nis sepulture resurrectionis et ascensionis
q ad uixit deuocoe sedula uisita **E**t fm
q ait epypham⁹ xxiiij am⁹ p⁹ ascensioz
filij sui supuixit Refert g q bta uirgo
qn xpm cocepit erat anoz xiiij et in xv
ipm pepit et uixit cu eo am⁹ xxxiiij et p⁹
mortem xpi supuixit xxxiiij am⁹ et scdm b
qn obiit erat anoz lxxiiij **P**robab⁹ tñ
uidz q alibi legit ut xii am⁹ filio sup
uixit et sic sexagenaria sit assumpta cu
apli totide am⁹ pdica uerit i iudea et ca
ptes illas sic ecclesiastica edit hystoria
Die igit qda du i filij desideriu cor vgi
nis uerent accendit estuas ai⁹ omoues
et in exteriōz lacrimaru habundanciam
exat **C**uq ad tep⁹ sbeati filij eqmimit
non ferret sbeata solacia ecce angelis cu
multo lumie elde astitit et reuerent ut
pote sui matre dñi saluauit **A**ue inqt
benedicta suscipies benedicoz illius qui
mandauit salute **J**acob **E**cce aut ramu
palme de paradiso adte domiaz atruli que
ante feretru portare iubeas cu die tercia
de corpore assumeris na filij tu⁹ te mrez
reuerenda expectat **C**ui maria **R**ndit si
meum gram in oculis tuis obsecro ut
nom tuu michi reuelare digneris **Q**z
peto instanc⁹ ut filij et fratres mei apli
adme piter cōgregant ut eos anq mo
rlar corporalibz oculis uideā et ab eis se
peliri ualeam et ipis pntibz spiritū deo
reddā **H**oc itz peto et obsecro ut aia
mea de corpore exies nullū spm trismū
uideat nullaq michi sathane potestas

occurrat **C**ui angel⁹ cur scire desideras
dñi nom meū q amirabile ē et magnū
Ecce aut oēs adte uient hodie cōgrega
būt apli qui nobiles tibi exhibebūt ex
eqas funeris et i eoz cōspectu spiritū exa
labis **R**am qui olim pphetam detudea i
babilone in ceme attulit sbito ipē pro
culdubio ad te aplos adducere potuit
in momto **M**alignos aut spiritus uide
re cur metuis cu caput eius omnino cō
triuertis et spoliaueris ipm sue imperioz
potestatis fiat tamen uoluntas tua ut
ipos non uideas **H**is dētis angelus cu
multo lumie celos ascendit palma aut
illa nimia claritate splēdebat et erat qdē
uirge uiriditate cōsimilis sed folia ipa
ut stella matutina fulgebant factum est
aut dum **J**ohannes in epheso pdicaret
celum repente insonuit et nubes cādida
ipm sustulit ac raptū ate marie ianuas
collocauit pueniensqz hostium interuis
introuit et reuerenter uirgo uirginem
saluauit **Q**ue felix maria conspiciens
reuerenter obstupuit et pre gaudio lacri
mas continere nequuit **D**ixitqz fili **J**o
hānes meoz esto vroz magistri tui qbz
me tibi matrem et te michi in filium cō
mendauit **E**cce a domio euocata debitu
humane condicois exsoluo ac corpus
meum tibi cura solicata rōmēdo **A**udi
tu em iudeos misse consilium dicentes **E**x
pectem⁹ uiri fratres quo adusqz illa que
ihelum portauit sbeat mortem et corp⁹
eius continuo rapiem⁹ ac iniectum igni
bus comburemus **T**u igit hac palmā
deferri fac es ante feretru cum corp⁹ me
ū duxeritis adsepulch⁹ **D**ixitqz iohēs
o vtnā hic essent omnes apli fratres
mei ut decenter tibi parare possem⁹ exeq
as ac exsoluere laudes dignas **H**ec illo
dicente omnes apli de locis in qbus pre
dicabāt a nubibus rapiunt et ante ma

hostium collocantur. Qui uidentes se ibi
dem insimul congregatos mirabantur
dicentes. Que nam causa est propter quam
nos hic dominus insimul congregauit? Jo
hannes igitur ad eos exiit et dormitiam de
corpore recessuram predixit. et addidit
dicens. videte fratres ne cum obierit aliquis
eam defleat ne hoc uidens populus con
turbeur et dicat. Ecce isti quomodo te
ment mortem qui tamen alijs predicane
resurrectionem. **Dionysius pauli apoli**
discipulus in libro de diuinis nominibus
hoc idem asserit aplos. s. in dormiti
one uirginis conuenisse et se sibi interfu
isse. Ac unumquemque in laudem ceisti et
uirginis sermonem fecisse. **Ait enim Sic**
loquens ad thimotheum Nos ut nosti
et ipse et multi sanctorum nostrorum fratrum
cum conuenissemus ad uisionem corpo
ris uite principis et quod deum suscepit. **Aderat**
autem et frater dei Jacobus et petrus summa et
puerissima theologorum summa. Postea
uisum est ut uniuersi Jerarchie laudarent
sicut unusquisque erat suscipiens infinite
uirtutis bonitatem terrarum infirmitatis.
Hec Dionysius. Cum autem beata maria
omnes apostolos congregatos uidisset
dominum benedixit et in medio eorum
ardentibus lampadibus et lucernis con
sedit. **Circa** uero horam noctis tertiam
ihesus aduenit et cantum cum angelorum
ordinibus patriarcharum cetibus.
martirum agminibus. Confessorum
uirtutis uirginumque choris et ante thronum
uirginis attes ordinantur et dulcia can
tica frequentantur. **Quales** autem ex
equie ibidem celebrare sint. ex predicto
libello qui Johanni ascribitur edocetur.
Primum prior ipse ihesus inchoauit et di
xit. **Veni electa mea et ponam te in throno**
meum quia concupiuui spectem tuam.
Et illa paratum cor meum domine patrum cor

meum. **Tunc** omnes qui cum ihesu uenerant
dulciter intonant dicentes. **Hec** est que nes
ciuit thorum in delictis. **bebit** fructum in
refectione animarum sanctarum. **Ipsa** autem
de se metipsa ceamit dicens. **Beata** am me
dicent omnes generationes. quia fecit
michi magna qui potens est. et sanctum
nomen eius. **Tunc** cantorum omnibus intonauit
dicens excellentius. **Veni** de libano
non sponsa ueni de libano ueni coronaberis.
Et illa ecce uenio quia in capite libri scri
ptum est de me ut facerem voluntatem
tuam deus. quia exultauit spiritus meus
in te deo salutari meo. **Sicque** marie ani
ma de corpore egreditur et in uenas filij
aduolauit. **Fuitque** tam a dolore carnis
extranea quam a corruptione extiterat alie
na. **Dixitque** apostolis dominus. **Corpus**
uirginis matris in uallem Josaphat de
ferre et in monumento nouo quod ibidem
inuenietis illud recondite et me ibidem
triduo donec ad uos redeam expectate.
Statimque circumdederunt eam flores ro
sarum rosei scilicet cetus martirum et
lilya conuallium agmina scilicet ange
lorum confessorum et uirginum. **Post**
eam apostoli clamitant dicentes. **Virgo**
prudensissima quo progredieris? **Esto** no
stri memor o domina. **Tunc** ad concen
tum ascendentium cetus qui remanserant
admirati concite obuiam processerunt.
Uidentesque regem suum femine animam
in uenis proprijs bauiantem. **Illamque**
super illum inmixtam obstupescit clama
re ceperunt dicentes. **Que** est ista que
ascendit de deserto delictis affluens inmixta
super dilectum suum? **Quibus** con
comitantes dixerunt. **Ista** est speciosa in
ter filias iherusalem sicut uidistis eam
plenam caritate et dilectione. **Sicque**
in celum gaudens suscipitur et adextris
filij in throno glorie collocatur.

ap̄li aut̄ viderūt ei⁹ aīaz tāti esse cādorif
 ut n̄la mortaliū ligua poss̄ effari. tres
 aū virgīes q̄ ibidē erāt cū coꝝ ei⁹ lauā
 di grā expoliassent tāta statī coꝝ clarita
 te resplēdit ut tāgi q̄dē ad lauādū pos
 set vidi aut̄ nō poss̄ tā diu aut̄ lux illa
 ibidē resplēdit donec coꝝ a virgib⁹ lo
 tū fuit. Ap̄li aut̄ coꝝ ei⁹ ruerent cepūt ⁊
 sup̄ feretrū posuerūt. Dixitq; iob⁹ petro
 hāc palmā aī feretrū petre portabis qz
 dñs nob̄ te p̄tulit ⁊ suaz om̄iū pastozē
 et p̄cipē ordiā. Cui petr⁹ hāc po⁹ p̄ta
 re te ouenit qz virgo a dño es elect⁹. et
 dignū ē ut palmā virgīs virgo ferat tu
 sup̄ pect⁹ dñi recūbere meruisti. ⁊ exinde
 sapiēcie ac gr̄e pl⁹ certis fluēta potasti
 et iustū vidz ut q̄ a filio r̄cepisti pl⁹ mu
 neris ipendas virgini pl⁹ honozis. Tu
 igit̄ portare debes hāc palmā lumis ad
 exeq̄as sanctitatis q̄ potat⁹ es poculo
 lucis de fonte p̄petue claritatis. Ego aū
 p̄talo ē feretro sc̄m coꝝ. Cetri aut̄ fr̄as
 tres n̄ri arcūdātes feretrū referāt laudes
 deo. Paul⁹ aut̄ dixit. ⁊ ego q̄ mīm⁹ v̄m
 oīm sū p̄talo t̄cū. Elevationē itaq; petr⁹ ⁊
 pau. feretrū Petr⁹ icēpit cātare ac dicere
 In exiū isrl̄ de egypto alleluia. Cetri
 aut̄ ap̄li cāt⁹ dulcī p̄sequūt. Dñs aut̄
 feretrū ⁊ ap̄los nube p̄tegit ita q̄ ipsi n̄
 videbāt s̄ t̄m eoz uox audiebāt afferūt
 āgeli cū ap̄lis sanētes ⁊ terrā totā som
 niū mire suauitatis replētis. Exatati oēs
 ad tā dulcē melodiā de ciuitate velo⁹ ex
 eūt ⁊ q̄dnā h̄ sit diligēt̄ sciscitāt. Tūc
 extitit q̄ diceret mariā illā discipuli ibi
 efferūt mortuā c̄ca illā hāc quā auditis
 sanūt melodiā. Tūc ad arma occurūt
 et se mutuo hortabāt dicētes. Venite oēs
 discipulos occidam⁹ ac coꝝ illud q̄ se
 ductozē illū portauit igmb⁹ oburamus.
 P̄iceps aut̄ sacerdotū h̄ videt̄ obstupu
 it et ira replet⁹ ait. Ecce tabnacu⁹ illi⁹

qui nōs ⁊ gen⁹ n̄m stutbauit qualem
 gloziā nūc accepit et hoc dicens man⁹
 ad lectū misit volens illud euertere ac
 ad terrā deducere. Tūc manus eius su
 bito ambe aruerūt ⁊ lectulo adheserūt
 ita vt ad lectulū manib⁹ penderet et mi
 nio cruciatu v̄xat⁹ lamentabiliter eus
 laret. Reliqu⁹ aut̄ populus ab angelis
 qui erāt in nubib⁹ ceitate p̄cuss⁹ est. P̄ci
 p̄s aut̄ sacerdotū clamabat dicens s̄a
 c̄te petre in hac tribulacōne me nō de
 spicias. Sed p̄ me obsecro ad dominū
 p̄ces fundas memor em̄ debes esse q̄lit
 aliq̄n tibi astitit et q̄lter te accusante ā al
 la hostiana. excusauit. Cui petr⁹ i obseq̄is
 domine nōstre impediti sumus ⁊ curacō
 ni tue m̄tendere nō valēm⁹. Verūt̄ si in
 dominū nostrū ibm ⁊ in hanc que ipsū
 portauit credideris spero q̄ continuo san
 tatis b̄nficio poteris. Qui respondit
 Credo dñm ibm verū esse filiū dei ⁊ hāc
 sacratissimā matrē eius. Statimq; a fere
 tro man⁹ eius solute sunt. sed tamen in
 brachijs adhuc ariditas remansit ⁊ do
 loꝝ vehemēs nō recesserat. Dixitq; ei pe.
 Osculare feretrū ⁊ dic. Credo in deū ibm
 xp̄m quē ista i vtero p̄tauit ⁊ post p̄tū
 virgo p̄māsit. Qd̄ cū fecisset continuo pa
 stine est reddit⁹ sanitati. Dixitq; ei pe.
 Accipe hanc palmā de manu fratris no
 stri iobis ⁊ pones eā sup̄ p̄p̄m exocātū
 et quicūq; credere voluerit recipiet visū
 Qui aut̄ credere noluerit videre nō pos
 terit i eternū. Mariā aut̄ p̄tates ap̄li in
 monum̄to posuerūt ⁊ iuxta illud vt do
 min⁹ iusserat c̄sederūt. Tercia aut̄ v̄mēs
 die cū multitudie angeloz ipsos saluta
 uit dicēs pax vob⁹. q̄ r̄nderunt gl̄a tibi
 deus q̄ facis mirabilia magna solus. Et
 dixit ap̄lis dñs qd̄ gr̄e ⁊ honozis vob̄
 videt̄ vt mee nūc c̄f̄cā gemit̄ia. Et illi
 Iustū videt̄ dñe seruis tuis vt sicut tu

deuicta morte regnas in secula sic tpe re
fucites mris corp⁹ in lū a dextris tuis
colloces i eternū. q̄ anuete michael age
l⁹ continuo affuit a marie aīaz corā dñō
presentauit. Tūc saluator locut⁹ est dīs
cēs. surge p̄ia mea colūba mea tabna
culū glorie uasculū vite templū celeste
vt sic p̄ coitū labem nō sensisti ceimis sic
in seplero solucōz corpis minime p̄cia
ris. Statiq; aīa ad marie accessit cor
pusculū a de tūmlo p̄dit glōsū. Sicq;
ad ethereū assumit thalamū comittate se
cū mltitudie āgeloz. Thomas autē cum
abisset a rediēs credere recūsar; sbito zo
nā qua cor⁹ eius p̄cētū fuerat ab aere
recepit illeā vt v̄ sic intelliger; qd̄ to
talit̄ fuisse assūpta. hoc aut qd̄ p̄dēm est
totū illd̄ apoc̄phū ē. de q̄ ait Je. i ep̄la
sue s̄mone ad paulā a eustochiū. Ille
sane libell⁹ vere apoc̄ph⁹ ē cēsend⁹ msi
q̄ ad aliq̄ fide digna q̄ vidēt a scis app̄
bata q̄ sūt. s. q̄ p̄missa sit a exhibi
ta virgini oīōda solacō ap̄loz oīm o
gregacō sine dolore s̄sumacō seplure in
valle iosaphat p̄p̄acō exēq̄at deuocō
p̄pi a tot⁹ curie celestis obuacō Judoz
p̄secucō. Miraculoz i oī cā odecēte chor
ruscācō i aīa siml⁹ a corpe assūpcō. Por
ro alia mltā sūt ibi p̄ita p̄o ad s̄la
cōnē q̄ ad veritatē vt q̄ thomas nō af
fuerit a veniēs dubitauerit a hijs filia q̄
p̄ se patē q̄ sūt relinquēda p̄o q̄ asserē
da. Destimēta aut ipsi⁹ ad solacōz fideli
um dñr i tumulo remāsisse vñ a de q̄dā
p̄te ipsaz vestīū tale miraculum contigisse
narrat. Cū dux normānoz vrbē carno
tēsiū obsedis ep̄s illi⁹ vrbē tunicā beate
marie q̄ ibidē seruabat in ore vexilli ha
ste ip̄osuit a s̄sequētē p̄lo secur⁹ ad ho
stes exiuit statiq; oīs hosti⁹ exeratus a
mēca a cecitate percussus est. Stabatq;
tot⁹ corde tremul⁹ et totus aīo stupefā

ctus. Qd̄ illi de ciuitate vidētis diuino
iudicio sup̄addunt a atrociter hostes
cedunt. Qd̄ beate marie plurimū disp̄li
cuisse p̄batur ex eo q̄ p̄tinus tūca il
la disparuit a visuū continuo hostis re
cepit. In reuelacionib; sancte elizabeth
legitur q̄ dum ipsa elizabeth quadam ui
ce in sp̄ritu rapta esset vidit in loco ual
de remoto qd̄dam sepulchrum multo lu
mine circumfusū a quasi speciem mulier
is in eo a circumstabat multitudo an
geloz a p̄ pusillū de seplero erepta ē
et in sublime cum illa astantū multitu
dine elenata. a ecce in eius occurū vir
quidam de celis admirabilis a glorio
sus aduenit portans in dextra crucis vex
illum a cum eo infinita milia angeloz.
Sicq; eam alacriter suscipientes cū ma
gno concentu eam in celos deduxerunt.
Post modicum vero temporis elizabeth
angelum cum quo sepe loquebatur de p̄
dicta visione interrogauit. Qui respō
dens ait. Ostensū est tibi in hac visione
quomodo tam in carne q̄ in sp̄ritu do
mina nostra in celum assūpta est. Dicit
autem in eisdem reuelacionib; sibi reuela
tum esse q̄ post .xl. dies sui transitus in
corpore sit assūpta. Nam beata maria
secum colloquens ait. Post ascensionē
domini a tot dieb; quot sūt a die ascen
sionis vsq; ad diem mee assūpcionis
sup̄uixi. Omnes autem apostoli dormita
oni mee interfuerunt. a corpe⁹ meum re
uereuter sepulture dederūt. Sed quada
gesima die p̄modū resurrexi. Cū aut eli
zabeth eā interrogass; vtz h̄ manifesta rec
vel celare debet dixit nec carnalib; a icre
dul⁹ ruelāda. nec duotis a fidelib; absco
dēda. Notādū ē q̄ q̄ gl̄iosa v̄go ma
ria assūpta et exaltata ē integralit̄. hono
rabilit̄. letat̄. a excellēt. Assūpta ē enī in
regre i aīa et corpe. sic p̄e credit eccl̄ia

Quod quidem multi sanctorum non solum
 asserunt sed etiam hoc probare multis ro-
 nibus molunt. **B**eruardi enim ratio est
 quoniam sanctorum corpora deus pretiosa sublima-
 uit. ut puta petri et iacobi tam gloriose
 venerabilia reddidit et honore tam
 mirifico sublimavit ut et ipsis deputet
 locum eorum veneracioni congruum. et ad ipsam
 mundus properet uniuersus. **S**i igitur
 marie corpus super terram esse dicatur cum
 nec deuota frequentes visitacione fidelium
 nec eidem locum deputet honoris nimis
 videbitur propter honorem materni corporis
 contempsisse cum tamen super terram aliorum
 sanctorum corpora sic honoret. **J**eronymus
 etiam dicit quod xviii kalendas septembris
 maria ad celos ascendit quod uero dicit de
 marie corporali assumptione ecclesia potius
 eligit pie dubitare. quam aliquid temere
 diffinire in sequentibus credendum esse sic
 probat. **S**i non defunt qui dicunt in his
 qui cum christo surrexerunt perpetuam resurrexerunt
 onem iam esse completam et non nulli
 credant custodem uirginis **J**ohannem
 etiam glorificata carne gaudere cum christo
 cur id non magis est credendum de ma-
 tre saluatoris quam cum dixit honora patrem
 et matrem. **E**t non ueni soluere legem sed
 adimplere profecto matrem suam super
 omnes honorauit nec nos de beata mar-
 ria factum ambigimus. **A**ugustinus autem
 non solum hoc affirmat sed etiam tribus
 rationibus hoc probat et prima quidem est
 carnis christi et uirginis unitas. **N**am enim
 sic putredo namque ut uermis humane est
 obprobrium condicionis a quo obprobrium
 cum ihesus alienus sit marie natura ex-
 pitur quam ihesus de ea assumpsisse probat.
Secunda uero est corporis eius dignitas
 unde ait thronum dei thalamum domini ta-
 bernaculum christi dignum est ibi esse ubi
 ipse est tam pretiosum thesaurum dignius

163
 est celo suare quam terra. facta est uirginalis carnis
 perfecta integritas. **A**it ei sic letare maria
 letitia inenarrabili corpore et anima in christo
 pro filio pro proprio filium nec sequitur corrupcionem
 nisi erumpna quam nulla secuta est tantum filii
 pido integritatis corrupcionem ut sit semper inco-
 rupta quam tanta profudit gratia. sit integra vi-
 ues quam omnium integritate perfectamque genuit
 vitam. sit cum illo quem in suo gessit utero
 sit apud illum illa que genuit fouit et
 aluit illum maria dei genitrix. **D**e qua
 quod aliter sentire non audeo. aliud dicere
 non presumo ad hoc facit quod ille egregius
 uerificator ait. **S**candit ad ethera uirgo
 puerpera uirgula iesse non sine corpore
 sed sine tempore tendit adesse. **S**ecundo leti-
 ter. **D**e hoc dicit gerhardus episcopus et
 martir in suis omelias. s. hodie uirgines
 beatam celi susceperunt letando angeli
 gaudento archangeli iubilando throni
 exultando dominaciones psallendo principa-
 tes armonizando. potestates cytharizando
 cherubi et seraphim ympnizando diuine
 atque ad supernum maiestatis tribunal du-
 cendo. **T**ercio honorabiliter quod ipse ihesus
 et totus militia celestis exerat ei ad ob-
 uiam uenit unde. **J**ero. **Q**uis illud co-
 gitare sufficiat quam gloriosa hodie regia
 mundi processit quanto deuocionis affectu
 tanta in eius occursum celestium legionum
 prodierit multitudo. **Q**uantis ad thronum
 cantibus sit de ducta. quam placido untrū
 quam serena facie quam diuinis amplexibus a fi-
 lio sit suscepta et super omnem creaturam ex-
 altata. **I**dem hodierna die credendum est
 militia celorum festiue genitricis dei obuiam
 aduenisse eamque igenti lumine eclisulisse
 et usque ad dei thronum cum laudibus et canti-
 bus spiritalibus produxisse. **C**elestem quam ierusalem
 militia tunc ineffabili letitia exultasse et
 et iocunda tam ineffabili caritate et omni
 gratulacione iubilasse quoniam festiuitas h

que nob hodie reuoluit anima ill' om:
mib' facta e' orina. credit q' qd' ipe salua
tor p se tot' festi' occurzerit et cu' gau:
dio ea sec' i throno collocant. alias q'
n' i plebs qd' i lege ipe madauit honora
pzem tuu' i m'rez tua' b' iero. Quarto ex
celler' Jero. b' e' dies in q' us ad throni
cellitudinez itemerata m'r' i vgo pcessit
atq' in regni solio s'biata p' xpm gl'oz
sa f'ed'. qlit' aut' in celesti gl'a s'biata et
h'orificata sit ostend' btus gerard' i suis
omelijs dices sol' d'ns i'bc xps pt hanc
magnificaze que admod' fec' vt ab ipsa
maiestate laude' otinue accipiat i h'orez
angelicis stipata choris archangelicis ual
lata f'mis thronoz hinc inde possessa in
bilacoib' d'naconu' eccl'ianta' epud'is.
p'napatu' eccl'iepta obsequijs potestate
aplexata plausib' uirtutu' girata h'ozib'
cherubi eccl'ianta' ymnica coib' seraphi
u'diq' possessa ineffabilib' caracoib' Ipsa
q' ineffabilissima f'mitas ph'ni tripudio si
bi applaud' atq' su' gra' i ea tota redun
date os eide' attedere facit. Ap'oz splen
didissim' ordo i' effabl' laude' ea' extoll'
Martiz mltitudo omimode supplicauit
tate d'ne. Confessorum exercitus innu
merabilis otinu' sibi psonat cantum
virginu' cadidissia' orao iuge' chorea' ad
sua' celebrat gl'az. Inuit' etia' infern' si
bi ululat' i p'caissimi demo'es concla
mant. q'da' cleric' virginu' maie' deuor'
of' dolo' v' uolun' xpi ca' cotidie p' b' u'a
q' solari studebat dices gaude del' geit' x'
vgo immaculata. gaude q' ab ang'lo gau
diu' suscepisti. gaude q' genuisti et m' lu
minis claritate. gaude m'r'. gaude sacra
del' geit' x' vgo. tu sola m'r' innupta te lau
dat ois creata i' facta. geit' x' lucas sis p'
nb' q's ppetua i' tuet' x' b' cu' nimio laquo
re corrept' ad extrema ueliss' pauore p'e
bari cep' cu' vgo appes dix' cu' fili r'ato

timore trepidas q' toties michi gaudiu'
n'ciasti. gaude etia' tu i' ut etna' gaude
as veni mecu' **A**iles q'da' potes ualde i'
diues du' oia bona sua indiscreta libera
litate dispgeret ad tanta' deuenit inopi'a
vt q' cofueuerat magna tribuere i' ma
peret numis idigere **H**abebat aut' q'da'
uxore pudicissima et beate marie ualde
deuota **A**ppinante aut' q'da' solemitate
in q' pdict' miles m'ra donaria cofueue
rat elargiri cum iam qd' tribueret non
haberet. m'ra cofusioe' i' uerecud'ia duct'
quisq' pdicta tr'assisset solemitas desertu'
locu' meroris amicu' expecijt vt et fortu
ne sue icomoda plangeret et uerecud'ia
euitaret. Et ecce sbito q'da' eq' ualde fri
bil' terribiliozem h'ns sessorum ad eum
accessit **C**ui' sessor eum alloquit' et ca u
sam tate' tristitie sciscitat' **C**ui' cu' omnia
q' sibi contigerat p' ordine enarrasset ille
ait **S**i michi in modico obtrepere vo
lueris magis q' a'tea gl'a et diuicijs ha
bundab'ia **H**podet ille p'napi tenebzaz
ra' se q'qd' iusserit libet' factu'z dumo ip
se sibi impleat q' p'mittit. Et ille **E**cce
pges i' domu' tua' i' t'li loco reqres i' ibi
de' tot auri' i' argenti p'dera tot lapides p'
cosos iuenies michi aut' b' facias vt t'li
die huc uxore' tua' ad me adducas **S**b
t'li p'missio' miles ad domu' reuertitur
et in loco de q' sibi dixerat q'rens omnia
repiit q' pdixit **Q**ue iuenies mox emit
palata. largit' dona redemit fidos cop
at suos **A**ppinante uero die statuta
uxore' sua uocauit i' dixit Equu' coseen
dite qz aliq' logi' mecu' p'gere uos opoz
tet **A**t illa tremes ac paues i' uiri ipio
co'discere no' psumes be marie se deuor
te comedaunt i' p' u'z abire cepit. **C**u'
aut' logi' p'cessisset et in uia quad'a ec
clesia' inuenisset illa de equo descēdans ec
clesia' intrauit utro ex'terius expectante

Dum vero beate marie se deuote comen-
 daret illa subito obdormiuit. et uirgo
 gloriosa predicte matrone in habitu
 et qualitate per omnia similis de altari
 processit et foras exiens equum conscendit ma-
 trona illa in ecclesia dormiente et remanente
Vir autem sua esse uxorem arbitratus profectus
 est. Cum autem ad locum statutum ve-
 nisset ecce princeps tenebrarum cum impetu
 immo ueniebat et ad locum festinabat et
 cum appinquasset statim ille infremuit
 et tremens ac pauens accedere non presu-
 mpsit. Dixitque militi. Infidelissime homin-
 e cur me taliter illulisti et per tantis benefici-
 is michi talia contulisti. Ego enim tibi
 dixeram ut ad me adduceres tuam con-
 iugem. et tu adduxisti dominam gemitricem
Dolebam uxorem tuam et tu adduxisti
 michi mariam. Nam cum uxor tua michi
 multas inferat iniurias de ea uolebam
 expetere ultionem et tu ad me istam adduxi-
 sti ut me torqueat et ad infernum mit-
 tat. Audiens huius uir uerbementer stupe-
 bat et pro timore et admiratione nimia
 loqui non poterat. Beata autem maria
 dixit. Quia temeritate neque spiritus deu-
 ote mee nocere presumpsisti. Pro huius tibi
 impune cedit et nunc te hac plector sen-
 tentia ut in infernum descendas et alicui
 me cum deuotione inuocanti nocere decetero
 non presumas. Illa autem cum multo uulatu
 recessit et uir de equo exiens se ad eius
 pedes prosternuit. Quae uirgo increpans
 ad suam uxorem que adhuc in ecclesia
 dormiuit iubet redire et omnes diuitias de-
 monis abicere. Reditens igitur cum adhuc
 uxorem suam dormientem inuenerit eam
 exortauit et sibi que acciderat enarrauit
 cum autem domum redissent et omnes
 demonis diuitias abiecissent in laudes
 uirginis deuotissime promiserunt et multas
 postmodum diuitias ipsa largiente uirgine

164
 receperunt. Ad iudicium dei quidam in-
 uisione rapitur qui peccatorum sarana
 grauabatur et ecce sarhan affuit et dixit
 Nichil in huius anima habetis proprii sed
 mei peccata extat dominij. habeo enim inde
 publicum instrumentum. Cui dixit dominus
 ubi est tuum instrumentum. Et ille in-
 strumentum habeo quod ore proprio ipse di-
 cisti et perpetuo duraturum sanxisti. Dixi-
 sti enim quacumque hora comederitis mortem
 mortemini. Cum igitur iste sit de progenie
 illorum qui cibum uetitum comederunt
Jure instrumenti publici necum in ius-
 dicio debet mori. Dixit autem dominus
 permittitur homo tibi pro te loqui. Ille autem
 obmutuit. Dixit iterum demon. Hea
 est iterum prescriptio quia eam iam
 xxx. annis possedi et michi tanquam seruus
 proprius obediuit et adhuc ille obmutuit.
Demon iterum dixit. Hea est etiam quod
 et si aliqua bona fecerit. eius tamen ma-
 la incopabiliter vincunt bona. Dominus
 autem uolens contra eum cito proferre sen-
 tentiam eidem terminum concessit octo
 dierum ut octauo die coram se comperet
 et de hijs omnibus rationem redderet.
Cum igitur a facie domini timens ac metens
 abiret quidam ei obuiauit et causam tante
 tristitie requisit. Cui cum ille omnia per ordi-
 nem retulisset. Ait ille ne timeas nec
 formides. quod de primo uiriliter te iuuabo.
Cum autem ab eo interrogaretur quod nomine
 vocaretur ait. Veritas est nomen meum.
Inuentusque secundum quod promisit eum iuuas-
 re efficaciter de secundo interrogatus aut
 quo nomine vocaretur Respondit iusti-
 cia uocor. Die autem octauo ante iudi-
 cum uenit et demon ei primum obiecit.
Ad quem respondens ueritas ait. Duplicem
 mortem esse nouimus corporis. scilicet et se-
 benne. Illud ergo instrumentum quod
 pro te demon allegas non loquitur de morte

iebene s corpis **Q**uod quidem ex h manifestu est qz cu omis i illa sententia icludant s. qz corpe moriat n tn oes iebene igni b moriut qntu em ad morte corpis e sp duratur qntu vero ad morte aie e p xpi sanguine reuocatu **T**uc demo uides qz i po succubuit **S**ed m sibi obicere cepit. s iusticia affuit et p eo tpe rndit **L**icet eu mltis am sruu possederis tn ro sp dedit sp em ro murmurabat qta crudeli dno fvebat **A**d terciu obiectu ne minie hnt adiutorie. dixitqz dno afferat statera q bona q mala oia pderent. veritas at et iusticia peccatori dixerit ad matre mie q iux dnm sedet tota mte recurrere q ea i tui adiutoriu iuocare stude **Q**uod cu fecissz bta maria i ei9 adiutoriu venit et sup statera ex illa pte vbi erat pauca bona manu apposuit **D**ya9 aut ex alia pte trahere conabat **S**z m mte pteualuit et peccatore liberauit **I**lle igit ad se redies i melius uitā mutauit **I**n ciuitate byturicēsi circa ānos dñi. d. xxvij. cū xpiani i die pasche cōmunicarēt cum pueris xpianoz qdam puer iudeoz ad altare accēdes cor9 domini cū eis dē pcepit reuers9 domum cū a pte vn venisset intrrogaret rndit se cū pueris xpianis cū qb9 ad scolas ibat ad ecclesā iuisse et cū eis cōmunicasse **T**uc pater eius furore replet9 puez9 apprehendit et cōtinuo in fornacē ardentē q ibidem erat pteat. **S**tatim aut dei genitrix i specie ymaginis quā puer sup altare uiderat eidē affuit et eum illesū ab igne suauit **M**at vero pueri mltos iudeoz et cristianozū suis clamorib9 gregauit **Q**ui uidēs puez9 i fornacē ml lesiois hntē. ipsū inde extraxerūt et qmō potuissz euadere introgauerūt **Q**ui rndit qm illa reuerēda dña q sup altare stabat michi auxiliū pbuit et omē a me mēdiū ppulsauit

Tuc xpiani intelligētēs eē ymaginē bte marie patre pueri acceperūt q ipm i fornacē ptecerūt q cōtinuo cōbust9 q pemit9 dñpt9 ē **Q**uidā monachi añ diē iux fluuū stabāt et ibidē se fabulis et oap9 sis s moib9 exsoluebāt et ecce audiūt remiges p flumē ipetu nimio nauigātes **Q**uib9 monachi dixerūt. **Q**ui estis uos **E**t illi **D**emoēs sum9 q aiaz ebzomi ppositi dom9 regis frācoz q a monasterio sācti galli apostotauit i ifernū defrim9 **Q**uod audiēs monachi vehemētissime timuerūt q fortit exclamauerūt sācta maria ora p nob **Q**uib9 demoēs dixerūt bñ mariā iuocastis uos. n. discipe et sbergere volebam9 qz vos dissolute et extra horā cōfabulātes iueim9 **T**uc monachi redeūt ad cenobiū et demoēs pperāt ad ifernū **E**rat qdā monach9 valde lubric9 **S**z i beatā mariā valde deuot9 **Q**uadā nocte ad scel9 assuetū pges et corā altari trāsiens btām uirginē salutauit et sic de ecclesia exies dū quēdā fluuū uellet trāsiere i aquā decēdes expirauit **C**ui9 animā cū demones rapuissēt affuerūt āgelū vt eā liberarēt **Q**uib9 demones dixerūt **V**t qd huc aduenistis **R**ichil i hac aia habetis **S**tattmqz beata maria affuit et cur ei9 animā rape pshpserāt increpauit **I**lli aut dixerūt qz eum fuisse uitā i malis opib9 inuenerunt **A**t illa falsa sūt q pferis **S**ao. n. q aliq pges me pmū salutabat q redies sber facebat **Q**uod si dicitis uob uim fieri ponam9 in iudicio sūmi regis **C**ū de h corā dno disceptarēt placuit ei ut anima ad cor9 rediret q de suis actib9 peniterz **I**nterea frēs uidēs matutinas differri sacristā qrūt q vsqz ad fluuū pgetes sberfū i aqua repnūt **C**ūqz exēcto corpe secū qd factum fuerat mirarēt **I**lle repēte ad uitā redijt q rē gestā referēs uitā i bonis opib9 dñm aut

Quedam mlti a danoone sibi vifibiliter in
forma hois appete mltas molestias fu
stiebat mltaq; remedia nūc aq; benedi
cte aspionem nūc h nūc illud adhibe
bat s; nec sic ille cessabat. Quidā autē
uir sanct⁹ sibi cōsuluit ut cū ad eā acce
deret illa eleuatis manib; sancta maria
adiuuā me p̄tin⁹ exclamaret. Qd cum
illa fecisset dya⁹. q. lapide pcuss⁹ fritus
stette et postmōm dixit. Malus dya⁹
intret in buccā illi⁹ q; te istud docuit et
statim euanuit nec ad eam postmodū
accessit.

Modus sacratissime assūptiois
marie tradit in quodā sermoē
ex diuersis dictis sanctorū cō
pilato q; in plurib; ecclesijs solemnter
legit vbi sic habet. Qd in sanctorū p̄m
narzationib; i toto orbe venerāda migri
one dei gemitus iuenire potui ad ipsi⁹
laudē cōmemorare curau. Sāctus col
mas cōgnomento vestitor ea q; ab eoz
posteris q; interfuerunt se didiasse certa
relatione cōmemorat obmittēdū non
est. Ait em. Qm̄ sp̄s ad se uite gemitōē
disposuit adducere p; angelū vsuetū et
p̄nunciat exhibicōz dormicōis ne mors
iopināte venēs sbacōz ipsi afferret ob
secrauerat illa facie ad faciem cū adhuc
in terra cōuersaret filii ne uideret quēq;
spirituū malignoz. p̄mittit igit; āgelū
ad eā cū huiusmōi vrbis. Temp⁹ est te
assumēdi ad me matrem meā. sicut em̄
terriā gaudio replesti ita fac celestia gra
tulari patris mei māhones iocundas
redde sanctorū meoz postes. vsolare ne
turberis deserens corrupendū cū suis cō
cupiscēcijs mōm. adeptura celeste pala
cū nec o mat; tereat te caris seq̄stratio
que ad uitā uocatis ipetuā. Ad gaudi
um indeficiēs ad pacis req̄em ad cōuer
sationē securā. ad refectōz infimabile

ad lucem inaccessibile ad diē nō vspere
rantem ad gloriā inenarrabilem Ad me
ipsum tuum filii vniuersitatis factozē
Ego enim sum uita eterna dilectio inco
pabilis habitatio ineffabilis lumē ne
sciens tenebras. inestimabil; bonitas da
sine trepidatione terre qd suū est. Non
te q̄sq; de manu mea rapiet quomā in
manu mea sunt omnes fines terre de
pone michi corpus tuū qz in vtero tuo
posui diuinitatem meam. Non gloriar
bitur sup te mors qz uitam genuisti.
Non obfuscabit te caliginis vmbra qz
lumen pepisti non condisionis cōtritio
te attinget q; meū val fieri meruisti. De
mi iam ad eum qui ex te nat⁹ est recep
tura materni vteri pignera educationis
mercedem lactis et esce uassitudinē has
bita cū vngemito felicitā adherere filio
Non enim q; alterius affectu filij non
angustieris q; te uirginem matrem exhibi
bui tot⁹ mundi exhibeo te murū archā
saluandozum pontem fluctuancū bacu
lum imbecillium scalā ad celos ascēden
cum p̄piciatrem peccācum. Adducam
autem apostolos ad te quoz ac si meis
sepeliaris manib;. decet namq; vt sp̄i
tualis mee lucis filij qbus sanctum tra
didit spiritum tuum corpus sepeliant et
ipsi in tuo admirabili funere meam p̄so
nam impleant. Post hoz narzationem
dat angelus uirgini brauū palme mis
sum ex paradisi ppagme ad certitudinem
aduersus corruptionem mortis uicto
rie et vestimenta funebria. ac celū quo
venerat repetit. Beata maria conuocās
amicos et cognatos dixit. Notū vobis
facto me a tempali uita fore hodie trās
situram oportet ergo uigilare qz vnoq;
transeunte diuina uirtus angeloz et ma
ligni spiritus ad moriētis lectū veniūt
b̄ijs dictis om̄s flere cepunt ac dicere.

Tu times faciem spirituum que autoris
omnium mater effici meruisti que pre-
donem inferni genuisti que super cheru-
bim et seraphim paratum habere solium
meruisti. Quid igitur nos faciem? aut
qualiter fugiem? **A**derat multitudo mu-
lierum flentium et dicentium ne se or-
phanas derelinqueret. **B**eata autem uir-
go eas consolans ait. **S**i vos corrupti-
bilibus natozum matres non toleratis
ab eis modicum separari quomodo ego
mater et uirgo desiderare non debeo ad me-
um progere filium dei patris unigenitum.
Si quilibet vestrum aliquo orbabitur fi-
lio consolabitur supstite vel nascituro.
Ego autem que unicum possideo et in-
corrupta maneo quomodo ad eum non
properem anxia qui omnium est uita. **D**um
autem hec agerentur. beatus iohannes
adueniens quomodo res se habeat pro-
catur. **C**ui cum uirgo suam celestem
migrationem annuicasset. ille in terra
prostratus cum lacrimis clamabat. **Q**uid
sumus nos domine quoniam super nos
tantas tribulationes inducis ut quid
potius de corpore me non eduxisti ut
magis uisitarer a domini mei matre quam
eius funeri interesser. **Q**ue uirgo flentem
in thalamum introducens palmam et ve-
stitimenta ostendit et post hoc in lecto
sibi ad sepulturam dato requieuit et ecce
validissimus tonitruus sonus audiretur
turbam quasi nubes candida generat et apo-
stoli ante ianuam domus uirginis in-
stat ymbrium collocantur. **Q**ui cum de his
plurimum mirarentur. **J**ohannes ad eos
progredivens reuelat que beate uirgini per an-
gelum nunciata erant. **Q**ui cum omnes
flerent. **J**ohannes eos consolatus est. **D**e-
teris igitur lacrimis introierunt et bea-
tam uirginem reuerenter salutantes eam
adorauerunt. **E**t illa. **A**uere filij unigeniti

mei. **E**t dum modum aduentus eorum
audiuisset. illa eis omnia manifestat. **C**ui a-
postoli. **I**n te celeberrima uirgo. que ipsum
dominum et magnum nomen aspicientes consolaba-
mur. hoc solum refrigerium habemus quod te
mediatricem apud deum nos habere speramus.
Que cum paulum nuntiata salutasset. ille
ait. **A**ue interpretatio mei solacionis li-
cet. non in carne christum non uiderem. cum tamen te in
carne uideo ac si ipsum uideam. **U**sque
ad hunc diem deum te genuisse gentibus predica-
bam. **A**modo te ad ipsum translata esse doce-
bo. **P**ost hec ea que angelus attulit ei. uirgo o-
stendit et de lucernis usque ad obitum non
extinguendis admonuit. **A**derant enim
uirgines in eius obsequium occupate. **D**e
inde uestimeta funebria induens et omnibus va-
ledicens corpore ad exitum in lecto exponit
petro ad caputposito. **J**obe ad pedes lo-
cato ceteris apostolis lectum abientibus et dei
genitricem laudantibus. **P**etrus igitur in cho-
ranz dixit. **G**aude celestem thalamorum
sponsa et triduum ardui luminis candelabrum
per quam est eterna claritas manifes-
tata. **H**oc autem. **S**apienter ad dormitionem
sacratissime uirginis conuenisse testatur bea-
tus germanus constantinopolitanus archie-
piscopus dicens. **L**icet inuitabilem mortem
o dei genitricis humane nature suscepis
non tamen dormitabit neque dormiet que nos
custodit oculus tuus. **N**on enim sine testimonio
in migratione tua nec mendax dormitico. **C**e-
lum enarrat gloriis eorum que sunt te cecinerunt fra-
de illi exhibet ueritate nubes uociferant ho-
nore que ex eis tibi administrat. **E**ngeli
factum in te obsequium predicant que uidelicet apostoli
ad te in iherosolima conueniunt. **M**agnus quoque dyo-
ariopagita hoc idem testatur dicens. **R**os ut
nostri et ipse et multi ex fratribus nostris
ad uisionem corporis quod dominum suscepit conueni-
m? prosto autem erat. **J**acobus frater dei et petrus
eximia et maxima theologorum summitas

De inde placuit q̄ post uisionem ⁊ vni
uersi ſūmi ſacerdotes hymnificarent p̄tē
vniūſq̄ eſſet imenſe uirtutis bonitatē
uiuificē ⁊ infirmitatis. **S**ubſecutus autē
ſanct⁹ coſmas ſuā narzationem ait.
Poſt h̄ autē comitruū magnum totā do
mum cōcuſſit et ſpiritus fragrans dor
mum tāra ſua uirtute repleuit ut cūctos
qui aderant exceptis ap̄t̄s et trib⁹ uirgi
nibus lucernas gaſtantib⁹ ingens ſopoz
oppriueret. Dominus enim cū mlt̄us
dine angeloz descendens animā matris
ſue aſſūpſit. Tanta autē eius anima
claritate reſplenduit ut null⁹ ap̄tozū
in eam reſpicere poſſet. **D**ixitq̄ domi⁹
petro Corpus matris mee cū omni re
uerentia ſepelite ⁊ tribus diebus illud
cū diligentia cuſtodite. Ego quippe tūc
ueniam ⁊ illud ad icorruptionē trāſſcā
et ſibi mecū claritate induam. ut id q̄
acceptum eſt et id q̄ accepit p̄ter con
ueniant et concordent. Refert q̄ ⁊ idem ſan
ct⁹ coſmas ſcribibile et mirabile miſte
riū q̄ nō indiget naturali diſcuſſione
nec curioſa inueſtigatōne cū omnia q̄
de dei gemitricē dicēſ ſint ſup̄naturalia
et admiranda et tremenda poa⁹ quā in
ueſtiganda. **E**greſſa ut ait de corpe ei⁹
anima h̄ uerba p̄tulit corpus. Gratias
tibi ago domine q̄ tua digna ſū gloria.
Aemento mel quomā tuū ſū figmentū
et tuum ſeruaui depositū. **E**xp̄geſacti ſūt
ut ait ceteri uidentes uirginis corpus
exanime conſtari plurimū ac gemere
cepunt. **T**ollentes igitur apoſtoli cor
pus ad monumentū ferebant. **I**n ap̄s
ente petro pſalmum. **I**n exitu iſrahel de
egypto. ebori q̄ angeloz uirginem lau
dant. ita q̄ iheruſalem ad tantā glori
am eſt concuſſa. **T**unc ſūmi ſacerdotes
cū gladijs et fuſtib⁹ multitudinē mit
tunt vnus autē i petru furiēs ad grabatū

acceſſit cupiens ad terram trahere cor
pus gemas dei marie. **Q**ui q̄ indigne
trahere mittitur eius tactu merito priua
tur. **U**traq̄ nāq̄ manus a cubitis euul
ſa abſcidiſtur illiſq̄ ad grabatū pendent
ibus dolore horribili cruciatur. **I**mplo
rat autē ueniam et p̄mittit emendam.
Cui petrus Nullatenus ueniā conſequi
poteris niſi corpe⁹ p̄petue uirginis oſcu
leris et ceſtū ex ea p̄pagatum dei filium
eſſe conſitearis. **Q**uod cū feciſſet manus
vnde auulſe fuerant cubitis ſunt adiun
cte. **A**ccipiensq̄ petrus vnū dactylum
ex palma dedit illi dicens vade ingrede
re ciuitatem et pone ſuper infirmos et
om̄s qui crediderint recipiant ſanitatē.
Peruenientes igitur apoſtoli ad p̄dētū
getheſemani inueniunt ibi ſepulchrum
ſimile x̄pi ſepulchro uiuifico vbi corpe⁹
cū multa reuerentia poſuerunt illud ſi
limiſſimū dei vas tangere non auderet.
ſed hinc inde ap̄p̄heſa ſyndone deponen
tes. **Q**uo munito dum apoſtoli et diſci
puli domini iuxta mandatū domini circa
ſepulchrū ſtarent. **T**ertio die nubes ſplē
didiſſima ſepulchrū circumdedit voces
angelicę reſonant ineffabilis odor ſen
titur. **F**it omnibus ſtupor imenſus dū
dominū illuc cernerent deſcēdiſſe ⁊ cor
pus uirginis cū gloria tam imenſa trāſ
ſerre. **O**ſculantes igitur apoſtoli ſepul
chrum in domū euangelicę. et theolo
gi ſancti iohannis reuerſi ſunt tante
uirginis cuſtodem laudantes. **V**n⁹ autē
ex apoſtolis ſolemnijs deſiit. **Q**ui tāta
mirabilia audiens ⁊ admirās ſepulchrū
ſibi ap̄petri inſtantius poſtulabat ut
boz om̄iū cognoſceret ueritatem. **Q**d
cū apoſtoli rēuenerent ſufficere ſibi tan
torum teſtimonia aſſerentes. **R**e forte ſi
hoc infideles intelligerent corpus furto
ſublatum eſſe p̄dicaret. **I**lle cōſtatus

dicebat **C**ur me simile vobis comium
vri thesauri portioe fraudatis. Tandem se
pulchrum aperientes corpus minime in-
uenerunt sed tantum vestimenta et syn-
donem repererunt **I**n euthimiata q̄ hy-
storia libro. iij. capitulo. xl. Sanctus
germanus constantinopolitanus archie-
piscopus se reperisse dicit. q̄ et magnus
damascenus similiter attestatur. q̄ sancte
memorie pulcherrima augusta cum as-
pud constantinopolim multas ecclesias
erexisset inter ceteras apud balthernas
admirabilem ecclesiam tempore martina-
ni imperatoris ad honorem sacre virginis
edificauit **E**t euocans Iuuenalem archie-
piscopum iherosolimitanum et alios
palestine episcopos qui tunc in urbe re-
gia morabantur propter synodum
que facta est calcedonie dixit eis Audiui-
mus corpus sanctissime uirginis in pre-
dio gethsemani tumultum volumus
igitur ad custodiam huius urbis cor-
pus illud cum debita reuerentia huc trans-
ferre. Cui cum iuuenalis respondisset.
corp̄ illud sicut ex antiquis historiis
cooperat in gloriam esse translatum et so-
la vestimenta in monumento cum syn-
done remansisse Ipsa vestimenta dicitur
iuuenalis constantinopolim misit et in di-
recta ecclesia honorifice collocant. **R**ec-
me quisquam proprio arbitretur sensu
finxisse Sed ea posui que per doctrinam
et studium lectionis eorum didici. qui
verissima traditione a prioribus acceperunt
Huc usque sunt verba que in predicto
sermone habentur **V**erum Iohannes da-
mascenus qui et ipse grecus extitit plu-
ra miranda de hac sacratissima uirginis
assumptione persecutus est. Ait. n. in ser-
mionibus suis **H**odie sacratissima uirgo
celesti templo inuehitur. hodie sacra et a-
nimata archa que intra se suum tulit

artificem in templo non manu factis re-
ponitur. hodie sacratissima columba in-
nocens et simplex euolans ex archa et
ex corpore quod deum suscepit pedibus
suis requiem adinuenit. **H**odie immacu-
lata uirgo terrenarum passionum nesci-
a immo celestibus intellectibus erudi-
ta non interminauit. Sed vix celum
animatum appellata in celestibus taber-
naculum habitat. **L**icet enim naturali-
ter sacerdotia beata anima tua a glorio-
so tuo corpore separetur et sepulture cor-
pus tradatur. Verumptamen non ma-
net in morte nec dissoluitur in corrupti-
one. Cuius enim parentis uirginitas
inviolata permansit. huius et migran-
tis corpus irresoluitum per omnia perse-
uerat et ad meliorem sanctioremque vir-
tam traducatur non morte dissolutum sed
etiam in eterna secula permanserunt **S**i-
cut enim sol iste splendidus ac lucifluus
sublimari corpore latens ad breuē horā
videtur quodammodo deficere tamen
ipse suo non priuabitur lumine habens
in se perennem fontem luminis sic et tu
fons veri luminis in consumptis vite
thesaurus **L**icet quodam breui in terrenal-
lo temporis corporaliter mortis sis addi-
cta. tamen copiose nobis infundis in-
deficientis luminis claritatem **V**ine sa-
cra tua obdormitatio non est mors appella-
nda sed transmigrationis siue recessus seu
magis proprie aduentus discedens enim a
corpore aduenis celo tibi obuiant angeli
et archangeli ascensum tuum horrent spiritus in-
termedi **N**on inuisti uirgo beata in celum ut
helas neque ut paulus usque ad tertium ce-
lum ascendisti **S**ed usque ad regalem thronum filii
tui attigisti **M**ors aliorum sanctorum bene dicitur
at eo quod ipsos beatos exhibet in te aut hoc
locum non habet mors. n. tua non beatitudo
tua sed nec transmigrationis tua nec profectio tua

cur nō velit incorruptam a putredine
 seruare fetore. Nūq̄d nō ptinet ad bene-
 gnitatē dñi matris seruare honorem.
 qui legem soluere non vnerat. Sed ad
 implere. Qui enim in uita p̄ce ceteris il-
 lam grāa sui conceptus honoraue.
 P̄sum est credere eam in morte singula-
 ri salutacione et speciali grāa honora-
 se. Putredo et vermis humane est oppro-
 brium condiciōnis. Ab hoc opprobrio
 cum ihesus sit alienus natura marie ex-
 apitur quam ihesus de ea assūpisse pro-
 batur. Caro enim ihesu caro est marie
 quam super astra transiit honozans
 omnem humanam naturam. et multo
 magis maternam. Si natura matris
 est filius. Conueniens est ut sit et filij
 mater. Non quantum ad vnitatem per-
 sone. Sed quantum ad vnitatem cor-
 poralis nature. Si enim vnitatem fac-
 cere potest grāa sine proprietate specia-
 lis nature. Quantomagis ubi grāe
 vnitatis et corporalis specialis natiuitas
 vnitatis grāe est ut discipulorum in cel-
 sto de quibus dicit ut sint vnum. sicut
 et nos. Et postea pater volo. ut vbi
 sum ego et illi sint mecum. Si igitur ses-
 cum habere vult eos. qui hec sua fide
 iuncti vnum cum eo esse iudicantur.
 Quid existimandum est de matre vbi
 digna sit haberi nisi in presentia filij. q̄-
 rum igitur intelligo quantum credo ma-
 rie anima excellētiōri quadam p̄ero-
 gatiua a filio honozatur. possidens in
 cristo corpus suum quod genuit glori-
 ficatum. Et quare non suum per quod
 genuit si non obuiauerit nec dum per-
 spectā autoritas vere credo. Et per quod
 genuit. Quia tanta sanctificācio dis-
 gnior est celo q̄ terra. Tronum dei the-
 lamum sponsi domum domini atq̄ tas-
 bernaculum. cristi. Dignum est ibi esse

vbi ipse est. Tam p̄ciosum thesaurum
 Dignius est celum q̄ terram seruare.
 Tantam integritatem merito incorrupti-
 bilitas non putredinis vlla resolutio
 sequitur illud sacratissimum corpus in
 escam vermibus traditum. Quia sentire
 non valeo. dicere pertimesco. Quam ex-
 istimacionem procul pellit incompe-
 rabilis grāe munus qd me dicere mul-
 tarum scripturarum consideracio inui-
 tat. Suis aliquando ministris veritas
 ait. Vbi ego sum illic et minister meus
 erit. Si hec est generalis sententia om-
 nium per fidem et op̄acōz x̄po ministrū
 cum quantomagis quodammodo speci-
 aliter marie que absq̄ dubio omni ope-
 re ministratrix extitit que hunc in vtero
 gessit partūq̄ p̄sūsum aluit et fouit et
 in p̄sepio inclinauit et fugiens in egip-
 tum abscondit et omnem infanciam
 eius p̄secuta vsq̄ ad crucem ab eius
 non recessit sedatu. Non potuit autem
 eius diuinitas nō esse credula que se no-
 uerat hunc n̄ virili semine sed diuino
 spiramine concepisse. Unde de filij potes-
 tate tanq̄ de dei virtute non nutabun-
 da deficiente uino dixit. Vnum non ha-
 bent sciens eum hoc potuisse quod eum
 mox contigit miraculo compleuisse. Ec-
 ce igitur maria fide et opere cristi mini-
 stratrix. Si ibi non fuerit vbi cristus
 ministros suos uult esse. Vbi ḡ erit et si
 ibi fuerit nunquid equali grāa. Et si e-
 qualis grāa ubi equa dei censura qui-
 reddit vinciq̄ s̄m merita. Si merito
 p̄ce omnibus marie viuenti tanta est
 grāa donata et grāa mortue erit mi-
 nuenda. absit. Si enī omnium sanctorū
 mors est p̄ciōsa marie sane est p̄ciō-
 sissima. Confitendum igitur censeo ma-
 riam ad eternitatis gaudium assumptā
 benignitate cristi. et honorabili susceptā

ceteris quam gratia honorauit p̄ceteris
Atq; ad cōmunem humanitatem non
esse adductam Post mortem putredis
ms videlicet vermis ⁊ pūueris Que su
um ⁊ omnium genitū saluatorem. Si
elegit diuina voluntas inter ignium
flamas puerozum vestimenta seruare
illeſa Cur abnuat in matre p̄p̄ria q̄
elegit in veste aliena Jonam seruare in
ventre ceti incorruptum voluit sola mi
sericordia. Mariam incorruptam non
seruabit gratia Seruatus est daniel in
desperatissima fame leonum non seruan
da est maria tantis donata etiam meri
tis dignitatum. Nec ergo cuncta que
diximus quia naturam seruasse non co
gnoscamus in integritate quoq; marie
plus gratiam q̄ naturam potuisse non
dubitamus Christus ergo letari facit ma
riam anima et corpore in p̄p̄rio filio
Nec vllam sequi corruptionis erumnā.
quam nullam secuta ē tantum parien
do filium integritatis corruptio. vt sit
semp incorrupta quam tanta perfudit
gratia sit integraliter viuens Que oīm
integram genuit vitam. Si ergo dixi
vt debu app̄. a te ciste tu et tui. Si ve
ro non vt debu. Ignosce obsecro tu ⁊
tui.

De sancto Bernardo

Bernardus dicitur a ber quod ē
puteus fons ⁊ nardus que ut
dicit glosa super cantica herba
humilis et calide nature et odorifera fuit
enim calidus in feruenti amore. humil

in conuersatione. fons in doctrine ema
natione vt pute⁹ i science profundita
te. Et odoriferus in fame suauitate. Eius
vitam wilhelm⁹ abbas sancti theodo
rici socius beati bernardi. Et hernaldus
abbas bone vallis scripserunt

De sancto bernardo

Bernardus i burgundia caſtro
fontanis ex nobilibus valde
et religioſis parentibus ortus
est. Cuius pater celeſtinus miles ſeculo
ſtrenuus. Nec minus deo religioſus
Mater vero aaleth nuncupata est Nec
ſeptem filios genuit. ſex mares et ſemis
nam vnam Mares autem omnes mo
nachos futuros ſeminam autem ſancti
monialem. Mox autem vt filium partu
ediderat. manibus p̄p̄rijs ipſum deo
offerebat. Alienis vberibus ipſos nutri
ri reſugiebat quaſi cum lacte materno
materni quodammodo lomi infundens
eiſ naturam. Cum autē creuiſſent q̄ diu
ſub manus eius erant. Heremo magis
q̄ curie nutrebat. Cibis groſſioribus
et comumbus paſcens eos quaſi conti
nuo ad heremum tranſmittendos. Cum
igitur tertium filium ſcilicet bernardum
adhuc geſtaret in vtero vidit ſomniū p̄
ſagium futurozum. catellum ſcilicet totū
candidum. Totum in dorſo ſubrūphum
et latrantem in vtero ſe habere. Qd cū
cūdam viro dei expoſuiſſet. Ille p̄ophe
tica voce reſpondit. Optimi catuli ma
ter eris. Qui domus dei cuſtos futuro
magnoſ cōtra inimicoſ dabit latratuſ

Quod nec recessus largitur tibi beatitudinis securitatem. omnium enim bonorum que humana mentem excedunt. tu principium. medium et finis. Tua securitas et vera perfectio et sine semine conceptio diuina inhabitatio. Unde vere dixisti. non a morte sed ab ipsa conceptione ab omnibus generationibus te beatificari hinc te mors non beatuit. Sed tu mortem clarificasti soluens eius mesticiam mortemque conuertens in gaudium. Si enim deus dixit. Re forte prophetaus extendat manum suam et arripit de ligno et uiuat in eternum. Quomodo que ipsa uitam portauit uitam sine principio uitam sine fine non uiuet in seculum sempiternum. Olim deus parentes humani generis in morte peccati dormientes in obediencie precipicio iam sepultos. peccati crapula iam ferentes exules de paradiso expulit. Nunc autem hanc que toti humano generi uitam attulit. dei ac patris obedienciam exhibuit totius passionis remissionem excussit quomodo paradysus non suscipiet. celum gaudens ianuam non parat faciat. Eua serpenti aurem exhibuit. pestiferum uirum hausit voluptatibus illis. curus dolozi subicitur et cum adam condempnatur. Hec autem vere beata que aurem inclinauit deo. quam spiritus sanctus repleuit. que paternam misericordiam in utero baiulauit que sine uiri contactu concepit sine dolore peperit que modo mors absorbet que modo corruptio audet aliquid in corpore quod ipsa uitam portauit. Addit que idem damascenus in eisdem sermonibus dicens. Verum apostoli ubique terrarum dispersi hominum piscationi uocabant. Sargena uerbi homines de profundis tenebris ad celestem mensam curie seu sollempnes patris nuptias educentes diuinum preceptum que quasi sargena quedam uel nubes

e similibus terre iherosolime contulit ultra quam dicitur aquas congregas et colligens. Tunc quidem adam et eua primi parentes exclamauerunt. Veni ad nos o sacerdos et salutifer cellarium que nostrum implesti gaudium. Contra sanctorum carera que corporaliter aderat dicebat mane nobiscum consolatio nostra nec derelinques nos orphanos nos quam habemus laborum solatium sudorum refrigerium tibi uiuenti conuiuere. tibi morienti commori gloriosum. Robis enim huius uita quomodo uita tua destituit presentia et huius similia ut arbitror apostolici cum reliqua plenitudine ecclesie plenius singulibus querelas interruptibus proponerent. Illa ad filium conuersa ait. Tu dilectis filiis que fratres appellare placuit de meo discessu dolentibus fias consolator et impositioni manuum mearum appone benedictionem super benedictionem eorum. Deinde extendens manum fidelium collegium benedixit et addidit. In manibus tuas domine commendo filii spiritum meum suscipe animam meam tibi dilectam quam inculpata seruasti tibi etiam non terre commendo corpus meum custodi illud integrum quod tibi inhabitare complacuit transfer me ad te ut ubi tu es uiscerum meorum partus sim et ego tibi cohabitans. Illic itaque talia sunt audita. Surge ueni itaque dilecta mea. O pulchra in mulieribus pulchra es amica mea et macula non est in te. Hec beatissima uirgo audies commendat in manibus filii spiritum suum profusus apostoli lacrimis figunt oscula tabernaculo domini benedictione ac sanctitate ex contactu sacri corporis adimpleti. Tunc morbi et demones fugantur aer et celum sanctificatur spiritus ascensione terra corporis depositione aqua uero natura corporis ablutione. Abluitur enim sacerdos corpus aqua mundissima non ab ipsa mundatum sed ab ipso sanctificata

Deinde sacrum corpus munda sindone in
uolutum lecto supponitur lampades cor
ruscant. unguenta redolent. ymni ange
lica resonant. Apostolorum autem aliorumque
sanctis qui aderant diuinas odas modu
lantibus archa domini e monte syon
sacris apostolorum ceruicibus imposita ad
sacratissimam uillam gethsemani addu
citur. angelis antecedentibus subsequen
tibusque alijs sacrum corpus uerbentibus tota
ecclesia multitudinis comitate. Assuerunt et
quidam iudeorum feruente ueteris malicie
obstinati. Referunt etiam cum iam e mor
te syon descenderent sacrum corpus dei genitri
cis ferentes hebreum quendam organum
dyaboli temerario actum impetu. Dyabo
lique impulsu cursu ad sacrum corpus ac
cessisse ad quod angeli trepidant acce
dere. Ac utraque manu furibundus lectum
arripens ad terram traxisse. Fertur tam
en manus illa tanquam lignum arida de
cidisse. Eratque uidere tanquam truncum inuisi
lem donec fides mentem alterauerit sui
sceleris penituit ingementem. Hijs autem
quod portabant feretrum steterunt donec miser im
ponens manum sacratissimo corpori ad tac
tum eius in statum pristinum reuocasset.
Inde igitur aditur gethsemani ubi oscu
la complexus ymni sacri lacrimae sudoris
gutte fluentes et sic sacrum corpus vene
rabili in sepulchro ponitur sed non est
derelicta anima tua in inferno nec corpus
tuum uidit corrup. Decebat autem dei sacra
rum fontem indefossum agrum iaratum
vineam non irrigatam. oliuam fructi
feram terree gremio non teneri. Decuit ma
trem a filio sublimari ut ad ipsum ascen
dat sicut ad ipsam descenderat ut quae in partu
seruauit uirginitatem post mortem cor
pus non uideret corrupcionem et quae crea
tozem portauit in sinu in diuinis taber
naculis comoret et quam pater desponsauit

in sponsam in celestibus thalamis conser
uetur et a matre que sunt filij possidean
tur. **De** damascenus **S**anctus quae au
gustinus in quodam sermone eius sacra
tissimam assumptionem multipliciter o
stendit dicens **D**e sanctissimo corpore
perpetue uirginis eiusque sacre anime as
sumptione loqui suscipientes hoc pri
mum dicitur quod in scripturis postquam eam
dominus in cruce discipulo comedita uie
nichil de ea reperitur preterquam quod
lucas commemorat in actibus dicens hijs
omnes erant perseverantes unanimitate
in oratione cum maria matre ihesu.
Quid ergo de morte quid de eius assump
tione dicendum est. **U**nde scriptura nil
commemoratur nisi querendum ratione quod
consentiat ueritati. **F**iat ergo ipsa ueritas
auctoritas sine qua nec ualet auctori
tas. **M**emores igitur conditionis humane
mortem illam subisse temporalem dice
re non metumus. **S**ed si dicamus eam
resolutam in communem putredinem uer
mem ac cinerem deliberandum est si tan
te conueniat sanctitati tante aule dei pro
gatiue. **S**anus enim dicitur primo
parenti quia pulvis es et in puluerem
ibis. **H**anc conditionem caro cristi eua
sit que corruptionem non sustinuit. **E**x
cipitur ergo ab illa generali sententia de
uirgine sumpta natura. **M**ulierique
dominus dixit. **M**ultiplicabo erump
nas tuas. **I**n dolore paries. **E**ruptionem
maria sustinuit cuius animam gladius
pertransiuit. **S**ed sine dolore genuit. **A**a
ria quae et si comunicat erumpnis eue non co
municat putredine cum dolore. **E**xcipit quae a
quibusdam generalibus quam tanta attollit dig
nitatis prerogatiua. **S**i quod dicimus mortem
subisse nec tamen uinculis eius retineri.
numquam impii erit si uoluit dominus integram
matrem uirginitatis seruare pudorem.

Erit enim predicator egregius et multos medicinalis lingue gratia curatur. Cum autem bernhardus adhuc puerulus esset et graui dolore capitis egrotaret. uenie-
 tem ad se miraculam ut dolore suis car-
 minibus mitigaret. cum indignatione minima
 exclamans repulit et abiect. Puerili
 autem bono zelo misericordia dei non defuit sed tunc
 continuo surgens liberatum se esse cognouit.
 In sanctissima dominice natiuitatis no-
 cte Cum puer. b. matutinale officium
 in ecclesia expectaret et quod hora noctis
 christus natus fuisset scire cuperet apparu-
 it ei puerulus ihesus quasi iterum ante oculos
 suos nascens ex utero matris. Unde quod dicitur
 uixit hanc fuisse horam natiuitatis dominice
 semper putauit. Ab illa ergo hora in
 hijs que ad illud pertinent sacramentum et sensus
 et profundior et sermo copiosior datus est.
 Unde et postmodum in laudem genitricis
 et gemit inter ipsa suorum tractatum in
 insigni opusculum edidit in quo illam lectorem
 euangelicam. Missus est gabriel angelus
 explanauit. Videns autem hostis propo-
 situm pueri tam salubre eius castitatis pro-
 positum inuidit multisque sibi laqueos temp-
 tationis opposuit. Cum enim aliam inquit
 feminam oculos defixos aliquod diu tenuisset
 continuo de se ipso erubescens in se met-
 ipsum seuerissimum ultor insurgit ac in stag-
 num gelidarum aquarum insiliens tam diu
 ibidem permansit donec pene exanguis
 effectus per gratiam dei a calore carnalis
 concupiscentie totus refriguit. Circa idem
 tempus instinctu demonis puella quodam
 in lectum dormientis se nudam iniecit quam
 ille sentiens cum omni pace et silentio preter
 lectulum quam occupauerat cessit et in latum
 alterum se conuertens dormiuit. Misera uero
 illa aliquod diu sustinens et expectans
 denuo palpans et stimulans nouissime
 cum immobilis ipse persisteret illa licet

impudentissima esset erubuit et horrore
 ingenti atque admiratione perfusa surgens
 aufugit. Cum iterum in domo cuiusdam
 matrone hospitaretur illa adulescentem
 aspectu deorum considerans vehementer in
 concupiscentia eius exarsit. Cum autem
 seorsum lectum sibi sterni fecisset ipsa im-
 pudenter et silenter de nocte surgens ad
 eum accessit. Quam ille sentiens perterritus ex-
 clamauit latrones latro. Ad quam uo-
 cem mulier fugit. Familia surgit lucerna
 accendit. latro querit sed minime inue-
 nitur ad lectulos singuli redeunt. quiescunt
 ceteri sed non illa misera requiescit. Rursum
 exurgit. b. lectulum petit. Sed ille latro-
 nes latrones denuo exclamauit. latro
 iterum queritur sed nequaquam ab eo qui
 solus nouerat publicatur usque tercio im-
 proba mulier sic repulsa uix tandem metu
 vel desperatione uicta cessauit. Cum autem
 sequenti die iter ageret arguentes eum
 socii quod totos latrones sompniauerit per-
 quirebant. Quibus ille ait ueraciter hac
 nocte insidias sum pressus latronis quod
 hospita michi mitebat. auferre thesaurum
 irrecupabilem castitatis. Perpendens igitur
 non esse tutum cohabitare serpenti fugam me-
 ditari cepit. et ordinem cisterciensium ex-
 tunc ingredi deliberauit. Quod cum fratres
 eius cognoscerent et eum ab hoc proposito
 modis omnibus prohiberent. tantam ei
 gratiam dominus contulit ut non solum
 ipse a uersione non prohiberetur sed omnes
 fratres suos. et multos alios ad religio-
 nem domino lucrif. Bernhardus tamen
 frater eius miles strenuus huius fratris uerba
 uana putabat. et eius oratio monita
 repellebat. Tunc. b. fide iam ignem et
 fraterno caritatis zelo mixtum immodum ex-
 aspat. Scio inquit frater misericordia sola
 ueratio intellectum dabit auditui.
 digitumque lateri eius apponens. Demet

inquit dies et cito veniet quando lancea
latus hoc perforabit et ad cor tuum con
silio quod abias viam dabit Post pau
cos dies Gerardus ab inimicis capitur
et in loco cui frater digitum imposuerat
infixam lanceam gestans trahitur et in
custodia vinculatur Ad quem Gerardus
veniens cum sibi loqui non poterat
teretur ad eum exclamavit Sicut frater
gerarde quia in primo itinere sumus et mo
nasterium intraturi Eadem nocte ope
des de eius pedibus ceciderunt et ostio
per se aperto letus aufugit Indicauit fra
tri se murasse propositum et fieri velle mo
nachum anno ab incarnatione domini
c. xij. a constitutione domus asteracien
sium xv. Servus dei. b. annos nactus arde
xxij. cum sociis amplius quam xxx. ordine
asteracien ingressus est Cum autem ger
ardus cum fratribus suis domum patris
nam ingrederetur Guido primogenitus
videns miardum fratrem suum mini
mum puerum ludentem in platea cum pue
ris Eva inquit fratris miarde ad te solum res
piciat omnis terra possessio nostra Cui non
pueriliter puer respondit Vos ergo celum be
bitis et michi solum terram relinquitis Non ex
equo divisio facta est Modico igitur
tempore cum patre remansit sed fratres primo
dum secutus est Ingressus igitur ordinem ser
vum dei bern. ita totus in spiritu absorptus est
et deo taliter occupatus ut iam nullis sensibus
corporeis uteretur Iam quippe annum in cella
novitiorum exegerat et adhuc an domum ha
beret testudinem ignorabat Multo tempore ec
clesiam intravit et episcopus in capite ubi tres erant
vna tamen putabat esse fenestram Abbas autem
cisterciensis fratres ad edificandam domum clare
vallenensis misit et eis bernhardum in abbacia
preerat qui multo ibidem tempore in minima paupertate
degebat et pulmenta sepius ex foliis fr
agi confitebat vigilabat autem servus dei vlt

possibilitate humana Nullum enim tempus
se magis perdere cogit solebat quam quod dor
miret ydonea satis reputans compactionem
sopni et mortis ut sic dormientes vider
antur mortui apud homines quomodo
apud deum mortui dormientes unde
etiam si quem forte durus stertentem au
dierit seu nimis compositum viderit iacentem
pacenter ferre ut potest et carnaliter seu
seculariter cum dormire curatur Ad com
medendum ut aliqua voluptate traher
batur appetit sed solo timore defectus sic
accedebat ad fumendum abum quasi ad
tormentum Post abum quantum come
derit semper cogitare solitus erat si quan
do vel ad modicum mensuram solitam
excessisse seprehendit. in punctione abire non
potebatur Sic gula illecebras edomu
erat ut ipsam quam saporum discretionem
et magna parte perdidit Nam et oleum
sibi per errorem aliquando propositum bibit
et penitus ignoravit nec penitus idem cognovit
donec quidem labia eius miratur man
ca Sanguinem candidum insuper per er
rorem sibi oblatum pro butyro multis
diebus noscitur comedisse Solam au
tem aquam sibi sapere dicebat eo quod dum
fumeret fauces et guttur ei refrigeraret.
Quicquid in scripturis didicerat maxime
in silvis et magis meditando et orando
se confitebatur accepisse et nullos se ali
quando magistros habuisse nisi quere
et sagos inter amicos dicere solebat.
Denique confessus est aliquando meditan
ti vel oranti sacram orationem velut super
positam vel expositam sibi apuisse scrip
turam Quodam tempore sicut ipse in
cantias refert cum interloquendo ex hijs
que suggererat spiritus et si non fidelis
mimis tamen fidenti animo reservaret.
ut haberet quid diceret de novo tractatu
rus. ecce vox ad eum venis dicens.

Donec istud tenueris aliud non acci-
 pies. Inuestibus ei semp paupertas plaz-
 cuit. sordes nunq̄ mi mir̄ aīmi fore iudi-
 ces aiebat aut negligētis. aut ap̄ se ia-
 mē gloriātis. aut foris humanā gl̄az
 affectātis puerbū illud in ore eius fre-
 quēter sp̄ in corde. **Q**ui h̄ facit q̄ nemo
 miratur omnes. **V**nde et aliaū pl̄ibus
 annis portauit. q̄ diu occultum esse po-
 tuit. **S**ed ubi hoc cognitum esse sensit.
 continuo illud abiciens ad coīa se ouer-
 tit. **N**unq̄ sic risit ut non potius ad-
 ridendum quā ad rep̄mendū vim sibi
 facere oportet. et risui suo magis stimu-
 lū adhibere quā frenū. **C**ū autem patie
 genu⁹ solitus erat dicere sp̄titū uidelicet
 ad uerborum iniurias. ad dampna rez
 ad corporis lesionem. hanc ipse hīs ex-
 emplis se habere pbauit. **C**ū em̄ euidā
 episcopo amicaliter eum ad monens
 q̄dam scripsisset epistolam ille uerbis
 exacerbat⁹ amarissimā scripsit ei epl̄az
 ita dicens. **S**alutem et non spiritum
 blasphemie tamq̄ ex spiritu blasphemie
 illa scripsisset ad qd̄ ille. **E**go spiritum
 blasphemie me habere non credo nec ma-
 ledixisse cuiq̄ aut maledicere me uelle
 scio. presertim p̄ncipi populi mei. **Q**ui-
 dam abbas p̄ uno cenobio cōstruendo
 sexcentas marcas eidē misit argenti. **S**ed
 tota pecunia dū deferretur a p̄redombz
 sublata ē. **Q**uo audito nichil aliud dixit
 nisi. **B**enedictus de⁹ q̄ nobis pep̄it ab-
 onere. **S**ed et illis inquit qui tulerūt
 leuius est ferendum tū qz hoc humanā
 cupiditas sustulit. tum qz magna pecu-
 nia magnam eis temptationis occasio-
 nem ingessit. **Q**uidam insup canonic⁹
 regularis ad eū uenit et ut i monachū
 recipere instanter rogauit. **C**ui cum ille
 non acquiesceret. s̄ ad suam ecclesiam
 redire p̄suaderet ut quid ergo ait ille in

libris tuis p̄fectionem tantope cōmē-
 dasti. si eam nō exhibes cupienti utinā
 illos tuos tenerem libros ut eos p̄mit⁹
 lacerarem. **C**ui ille in nullo eoz legisti
 non posse te in tuo claustro esse p̄fectū
Mozum correctionem non locoꝝ mu-
 tacionem in libris omnibus cōmēdauit.
Ille uero insanus in eum impetū faciens
 tam grauter maxillam eius percussit ut
 succederet tumor ieiunij et tumor rubori.
Jam qui aderant in sacrilegum isurge-
 bant. sed p̄uenit eos seruus dei cla-
 mans et ad iurans p̄ nomē cristi ut nul-
 latenus tangeretur nec sibi quitq̄ in-
 iurie infretetur. **P**rouicij aut̄ intrare uolē-
 tibus d̄e s̄fucuerat. **S**i ad ea q̄ intus
 sunt festinatis hic foris dimittit corpa
 que de seculo attulisti. **S**oli spirit⁹ in-
 grediantur caro autē non p̄dest quitq̄
Pater eius qui solus domi remāserat ad
 monasteriū uisit et ibidē post aliq̄d tem-
 pus in senectute bona decessit. **S**ozoz
 autem eius seculo nupta cū in diuicijs
 et delicijs seculi p̄clitaretur q̄dam uice
 fratres suos ad monasteriū uisitatuā ac-
 cessit. **C**ūqz uisisset eū cōmitatu et apatu
 supbo. ille eam tamq̄ ad rebe dyaboli
 ad animas capiēdas abhorruit nec ad
 uidentem eam exire aliq̄tm̄ acquieuit
 uidentem illa qz nullus fratrum suoz oc-
 curreret. **S**ed ab vno eoz qui tūc por-
 tarius erat stercus inuolutum diceret
 tota in lacrimis resoluta ē. **E**t si peccat⁹
 sum inquit p̄ talibus cristus mortuus
 est. **Q**uia em̄ peccatricem me sentio id
 circo cōsiliū et colloquiū bonoz req̄ro.
Et si despiciat frater meus carnem meam
 ne despiciat seruus dei animam meam.
Veniat et p̄cipiat et quitq̄d p̄ceperit
 adimpleto hanc q̄ p̄missionem tenēs
 exijt ad eam cum fratribz et qz eā a viro
 separe non poterat p̄mo omnē ei m̄di

gloriam interdixit et formam matris imitandam eidem indicens illam dimisit. Illa vero rediens ita repente mutata est ut in medio seculi vitam duceret heremiticam et ab omni seculo profusus se faceret alienam. Tandem presbiter multis virum suum vidit et ab episcopo absoluta monasterium intrauit. Infirmatus aliquando uir dei cum extremum iam spiritum trahere uideretur et in excessum mentis sue ante tribunal dei uisus est presentari. affuit autem et sathan ex aduerso improbis eum accusationibus pulsans. Vbi uero ille omnia fuerat prosecutus et uero dei pro sua fuit parte dicendum nichil terzitus aut turbatus ait. **F**ratres non sum dignus ego nec proprijs possum meritis regnum obtinere celorum. Ceterum duplici iure illud optinens dominus meus hereditatis. scilicet patris et merito passionis altero ipse contentus alterum michi donat. Ex cuius dono iure illud michi uindicans non confundor. Confusus in hoc uerbo inimicus. **C**onuentus ille solutus. et uir dei in se reuersus est. **T**anta autem abstinentia labore et uigilijs corpus suum attriuit quod et grauissima et fere continua egritudine languens conuentu usque sequi posset. **Q**uadam uice dum grauissime infirmaretur fratribus pro eo instantibus orantibus aliquantulum conualuisse se sensit. **C**ongregatis autem fratribus dixit. **Q**uid tentatis miserum hominem fortiores estis et inualuistis parate queso parate et sinite me abire. **A** multis autem ciuitatibus uir dei in episcopum electus precepue a ciuitate lanuensi et ciuitate mediolanensi perueniens se nec annuens nec improbe rennuens dicebat se non esse suum sed aliorum seruitto de-

putatum. **F**ratres autem ex consilio uiri dei sibi prouiderant et summi pontificis autoritate muniti erant. ne quis gaudium suum ab eis tollere posset. **Q**uodam tempore cum fratres cartusienses uisitasset et ipsi ab eo in omnibus plurimum edificati fuissent. **U**num fuit quod predicti loci priorem aliquantum mouit. scilicet quod sella cui equitando insidebat minus neglecta erat et parum preferens paupertatem. **Q**uod cum dictus prior vni ex fratribus et ille uir dei renuisset. non minus ipse miratus qualis esset sella querebat. **N**am a clara valle usque cartusiam uenerat et tamen qualis esset sella penitus ignorabat. **J**uxta lacum lausanensem totius diei itinere pergens penitus eum non uidit aut se uidere non uidit. **C**um enim sero facto de eodem lacu socij loquerentur interrogauit eos ubi nam lacus ille esset. **Q**uod illi audientes plurimum admirati sunt. **V**incebat sane in eo sublimitatem nominis humilitas cordis. **N**ec tam poterat uersus eum erigere mundus. quam se ipse deicere solus. **S**ummus reputabatur ab omnibus. infimum ipse se reputans et quem sibi omnes ipse se nemini preferabat. **D**emum sicut sepius factabatur inter summos quoque honores et fauores populorum alterum sibi mutuatus hominem uidebatur. **S**ed potius reputabat absentem uel quodam sompnum suspicatus. **U**bi uero simplices fratres erant et amica semper humilitate frui ibi se inuenisse gaudebat et in propriam redisse personam. **S**emper autem inueniebatur. aut orans. aut legens aut scribens. aut meditans aut fratres uerbo edificans.